01621 – Choix
Sander

HOC IN VOLVMINE HÆC CONTINENTVR:

M. VAL. PROBVS DE NOTIS ROMA. EX CODICE MANVSCRIPTO CASTIGATIOR, AVCTIORQVE, QVAM VNQVAM ANTEA, FACTVS.

PETRVS DIACONVS DE EADEM RE ad Conradum Primum Imp. Ro.

DEMETRIVS ALABALDVS de Minutiis.

Idem de Ponderibus.

Idem de Mensuris.

VEN. BEDA De Computo per gestum digitorum.

Idem de Loquela.

Idem de Ratione vnciarum.

LEGES XII TABVLARVM.

LEGES PONTIFICIÆ RO.

Variæ verborum conceptiones, quibus Antiqui cum in rebus sacris, tum prophanis vterentur, sub titulo de RITIBVS ROMANORVM Collectæ.

Phlegontis Trallani Epistola De Moribus Ægyptiorum.

Aureliani Cæsaris Epistola De Officio Tribuni Militum.

Iscriptiones Antiquæ variis in locis repertæ, atque aliæ, quam quæ in Romano Codice continentur.

Hæc omnia nunc primum edita.

IOANNES TACVINVS STVDIOSIS S.

V ALERII PROBI Libellum, qui de Notis Romanorum interpretandis inſcribitur, duplici ſanè impreſſione noſtra vobis antea legendum tradidimus. Sed certe, vt verum fateamur, editionibus illis nunq̃ nobis ſatiſfecimus, quãq̃ tum quoq; manuſcriptorum codicum fidem typis noſtris ſecuti ſumus. Iam vero cum Vir quidam doctiſſimus Probi exemplar manuſcriptum nobis q̃emendatiſſimum tradiderit, eum Librum tertio imprimendum curauimus, quem à vobis, vt caſtigatiſſimum, probari ſperamus. Qui Liber cum adhuc ſub Prælis noſtris eſſet, ecce tibi Petrus Diaconus, qui de eadem re plenius ſcripſit, ab eodem Viro doctiſs. ad nos, quæ eſt eius humanitas, perlatus eſt. quem cum Probo continuo eius viri fidem, atq; authoritatem ſecuti edendum putauimus. Quibus etiam ipſi, quoniam non parum ea ad rem pertinere viderentur, propter quaſdam ponderum, menſurarum'q; notulas, ex Demetrio Alabaldo, item'q; Beda nonnulla adiicienda cenſuimus. vt, quod ad ipſam notarum rationem pertineat, primi omnium abſolutius quippiam vobis tradidiſſe videamur. Quæ omnia cum per ſe vobis gratiſſima eſſe debent, tum quia ad veteres monimentorum Ro. inſcriptiones perlegendas, quarum adhuc magna vis extat, non parum adiumenti vobis afferre poſſe videãtur. Nam

hæ sæpe notis quibusdam ita perscriptæ sunt,vt vel doctis/
simi cuiusq; oculos,animum'q; ambigua interpretationis
difficultate morentur. Accedunt & his multa alia, qui/
bus hoc veluti corpusculum florum fecimus,quod vobis
omnino non ingratum fore confidimus. Habemus &
alia prope' innumerabilia,quæ omnia deinceps vobis dare
cogitamus. Hoc autem anno (modo Deus ipse affuerit)
Valerii Martialis epigrãmatum Librum XV nuper re
pertu3 me vobis datu℞ polliceor. Necnon Iulii Frontini
aureum de Agris metiendis opus a' vobis tantopere effla/
gitatum. Præterea Diodori Siculi historiarum Libros
quatuor latinos factos,videlicet, XI. XII. XIII. &
XIIII. Deinde Francisci Maturantii in Thusculanas
M.T. Quæstiones cõmentarios copiosissime scriptos.
Tum Vrbani Bellunensis Institutiones Grammaticas,&
eas quidem,quas ipse post multas edititiones,non multo
ante q̃ a' vita decederet,nouissime emendauit. Nunc vero
typis nostris describuntur Nasonis Heroides, si vnquam
alias,nunc summo studio,summa'q; diligentia recognitæ,
ac doctissimis Marini Becichemi annotationibus auctæ.
Item'q; M. T. C. Epistolæ familiares ex vetustissi/
morum codicum collatione multis in locis emẽdatæ. qui/
bus etiam plæræq; epistolæ additæ sunt, quæ in hactenus
impressis codicibus non leguntur. Cætera deinceps
expectate,& Tacuinum vestrum de hac sua industria plu
rimum amate. Valete.

De M. Valerio Probo ex Suetonii Tranquilli de illu-
ſtribus Grammaticis libro.

m ARCVS Valerius Probus Berytius diu
centuria tum petiit, donec tædio ad ſtudia ſe
contulit. Legerat in prouincia quoſdam vete/
res libellos apud grammatiſtam, durante ad/
huc ibi antiquorum memoria, nec dum omnino abolita,
ſicut Romæ. Hos cum diligentius repetere, atq; alios de/
inceps cognoſcere cuperet, quanuis ſe contemni, magis'q;
opprobrio legentibus, quam gloriæ, & fructui eſſe animad
uerteret, nihilominus in propoſito manſit. multa'q; exem/
plaria contracta emendare, ac diſtinguere, & adnotare cu/
rauit. Soli huic, nec vlli præterea Grammatices parti dedi/
tus. hic non tam diſcipulos, q̃ ſectatores aliquot habuit,
nunquam enim ita docuit, vt magiſtri perſonam ſuſtine/
ret. Vnum vel alterum, vel cum plurimos treis, aut qua/
tuor pomeridianis horis admittere ſolebat, cubans'q; in/
ter longos, ac vulgares ſermones legere quædam, id'q; per/
raro nimis pauca, & exigua de quibuſdam minutis quæ/
ſtiunculis edidit. Reliquit autem nõ mediocrem Syluam
obſeruationum ſermonis antiqui.

NE QVIS ALIVS INTRA DECENNI
VM IN TOTA DITIONE VENETA
HOC OPVS IMPVNE IMPRI
MAT, AVT ALIBI IMPRES
SVM VENALE HABEAT,
SENATVS VENETI
DECRETO CA-
VTVM
EST.

Romæ in Arcu quodam
Sibylla inſcribi iuſſit
has literas, quas po
ſtea Beda inter=
pretatus
eſt.

VALERII PROBI GRAMMATICI, DE NOTIS ROMANORVM INTERPRETANDIS, LIBELLVS.

EST CIRCA Perſcribendas, vel paucioribus literis notādas uoces ſtudiuȝ neceſſarium. Quod partim pro voluntate cuiuſqȝ fit, partim vſu publico, & obſeruatione communi. Nam apud Veteres, cum vſus Notarum nullus eſſet, ſcribendi facultatē, maxime in Senatu qui aderant ſcribendo, vt celeriter comprehenderent, quædam uerba, atqȝ nomina ex communi conſenſu primis literis notabant. Et ſingulæ quid ſignificarēt, in promptu erat. Quod in Nominibus, Prænominibus, Legibus Publicis, Pontificum'qȝ Monumētis, Iuris'qȝ Ciuilis Libris etiaȝ nunc manet. Ad quas Notas Publicas acceſſit & ſtudioſorum volūtas, vt vnuſquiſqȝ familiares ſibi Notas pro volūtate ſignaret. Quas comprehendere infinitum eſſet. Publicæ ſane tenendæ ſunt: quæ in Monumentis plurimis, & Hiſtoriaruȝ libris, Sacris'qȝ Publicis reperiuntur, Vt. P. Publius. C. Caius. M. Marcus. CN. Cneus. Q. Quintus. MAR. Martius. TI. Tiberius. CL. Claudius. T. Titus. SP. Spurius. SEX. Sextꝰ. SER. Seruius. OP. Opiter. AB. V. C. Ab Vrbe condita. P. R. E. Poſt Reges exactos. P. C. Patres cōſcripti. S. P. Q. R. Senatus, Populus'qȝ Romanus. EQ. R. Eques Romanus. V. R. Vrbs Romana. C. R. Ciuis Romanus. COL. Colonia. Coloni. MVN. Municipia. Municeps. N. L. No

minis Latini.L.C.Latini Coloni.S.N.L.Socii Nominis Latini.Et similia.Secũdum hæc:Curiaꝝ Nomina.Tribuuꝫ.Comitioꝝ.Sacerdotiorum.Poteſtatum.Magiſtratuum.Præfecturarum.Sacrorum Ludorum. Rerum Vrbanaꝝ.Rerum Militarium.Collegiorum.Decuriarum.Faſtorum. Numerorum.Menſurarum.Iuris Ciuilis:& ſimilium cæterorum, notas proprias habent.

A	Auguſtus. vel Aulus. vel Aut. vel Aliqñ. vel Ager. vel Agrum. vel (Aiunt.
A A.	Auguſti.vel Auguſta.
ĀA.	Auguſtalis.
A.A.	Apud agrum.vel Auruꝫ.Argẽtuꝫ.
A A A.	Auguſti.
A.A.A.F.F.	Aere,argento,auro,flato ferũdo.uel Flauo feriundo.
A.A.A.F.F. Q V.TY.	Auri,argẽti,æris flator fabricæ Quirinalis Tyberini.
A.A.S.L.M.	Apud aguꝫ ſibi locũ monumenti.
A.B.	Alia bona.
ABN.	Abnepos.
ABS.	Abſolutus.
A'B.V.	A' bono uiro.
AB.V.C.	Ab vrbe condita.
A.C.	Alius ciuis.
AC.	Actio.
ACC.	Acceptat.
ACIN.	Actionem.

ACON. vel ACON.	Actionem. vel Actionum.
A'C.V.	A' claro viro.
A'CVB. AVGG.	A' cubiculo Augustorum.
AD.E.	Ad exactoré. vel Effectoré. vel Extorrem.
AD.F.	Ad finem.
AD.L.	A'd locum.
ADIAB.	Adiabenicus.
ADI.	Adiutor.
ADI.P.	Adiutor prouinciæ. vel Patriæ. vel Populi.
ADN.	Adnepos.
ADP. vel ADOP.	Adoptiuus.
A.D.P.	Ante diem pridie.
AED.	Aedes.
AEDIL.	Aedilis.
AEDILL.	Aediles.
AEDIL. CVR.	Aedilis curulis.
AED.PL.	Aedilis plebis.
AEG.	Aeger.
AEQ.P.	Aequalis persona.
AER.	Aerarium. vel Aerarii.
AER.COL.	Aere collato.
AER.P.	Aere publico.
A.F.	Alio facto.
A.F.P.R.	Aptũ fide Publii Rutilii. vel Añ factũ, post relatũ. vl' Aemilius fecit, plectit' Rutilius.
AG.	Agit. vel Agil.
AG.	Agrippa. vel Agro.
A.H.	Alius homo.

A' I.	A' Iudice. (æstimãduȝ.
A.L.AE.	Arbitriuȝ litis æstimandæ.vel Liti
A.L.E.	Arbitriuȝ liti examinãdæ.vel Exi/ stimandæ.vel Existimandum.
A.L.	Alia lex.
AL.III.L.	Alpinæ tertiæ legionis.
AM.	Amicus.
AM.N.	Amicus noster.
AM.P.	Amabilis persona.
AN.	Annius.
A.N.	Ante noctem.
AN.M.	Actionem mandat.
ANN.vl' AN.vl' A.	Annis.
ANN.LXXII.	Annis septuagintaduobus.
ANT.	Ante.vel Antea.
ANT.T.C.	Ante terminum constitutum.
A.O.	Alii omnes.
AP.	Apud.
AP.IVD.	Apud Iudicem.
APP.	Appius.
APP.	Appellat.
A.P.Q.	Aulus Publii Quinti.vel Auli.
A.P.R.C.	Anno post Romam conditam.
ARM.P.	Arma publica.
AT.	Autem.
A'TE.	A' tergo.
A.T.M.D.O.	Aio te mihi dare oportere.
ATQ.	Atq;.

A.TREB.	Aulus Trebonius.
AVG.	Augustus.vel Augur.
AVGG.	Augustis.
AVG.N.	Augustus noster.
AVR.	Aurelius.
AVT. vel AVTR. vel AVC.	Autoritas.
A.X.	Annis decem.

B

B.	Bonus.vel Brutus. (Bonæ.
B̄.	Balbius.vel Balbus.vel Bene.vel
B.A.	Bonam actionem.vel Bonis auspiciis.vel Bonis auibus.
B.C.	Bonum concessum.
B.D.	Bonum datum.
B.F.	Bona fide.vel Fortuna.vel Filia.
BF.	Beneficium. vel Bonum factum. & aliquando Benefecit.
B.F.C.	Bona fide contractum.
B.F.P.	Bonæ fidei possessor.
B.GR.	Bona gratia.
B.H.	Bonus homo.vel Bona hæredita-
B.I.	Bonum iudicium. (ria.
B.I.I.	Boni iudicis iudicium.
B.L.	Bona lex.
B.M.	Bonæ memoriæ.
B.M.F.	Benemeritæ fecit. (ritæ.
B.M.P.	Bene merenti posuit.vel Beneme-

B.N.	Bona noſtra.
B.O.	Bene optime.
B.P.	Bona poſſeſſio. uel Bonorum poſſeſſor.
B.P.	Bonũ publicũ.uel Bona paterna.
B.Q.	Bona quæſita.
BR.	Bonorum.
B.R.	Bonorum rector.
BRITANNIC.	Britannicus.
B.R.P.N.	Bono reipublicæ nato.
BRT.	Britannicus.
B.S.	Bene ſatiſfecit.
B.T.	Bonorum tutor.
B.V.	Bene vixit.vel Bonus vir.
B.V.A.	Boni viri arbitratu.
B.V.V.	Balnea,vina,Venus.
C	Caius.vel Cum.
Ɔ.	Caia.vel Con.
C̄A.	Cauſſa.
CA.vel CAM.	Camillus.
CAES.	Cæſar.
CAES.AVG.vel A.	Cæſar Auguſtus.
CAESS.AVGG.	Cæſares Auguſti.
CÆSSS.AVGGG.	Cæſares. De tribus.
CAR.COIV.	Cariſſimæ coniugi.
CARISS.	Cariſſimus.
C.B.	Cõmune bonum.

C.C.	Conſilium cœpit.vel Ceſſet.
C D.	Quadringenta.
C EL.	Celeres.
CEN.P P.vel CENS. vel C N S.	Cenſor perpetuus.
CEN.A.	Cenſoris arbitratu.
CENT.	Céturia.vel Céturio.vel Cétenario.
CENTV.	Centuriones.
C.F.	Caii filius.
C.H.	Cuſtos hæredum.
CIC.	Cicero.
C.I.C.	Caius Iulius Cæſar.
CIPP.	Cippus. i.terminus.ut ad tertiũ Cippum.ſeu Lapidem.
CL.	Claudius.
C.L.	Caii Libertus.uel Caius Libert9.
Ↄ.L.	Conlibertus.
Ↄ.⅂.vel L.vel ⅃.	Caia Liberta.
Ↄ.L.	Caiæ Libertæ.
C.LIB.	Caii Libertus.uel Liberorum.
ↃL.ꓘ.	Conlibertæ cariſſimæ.
CM.	Comis.
C.M.vel C̄Ā. M.	Cauſa mortis.nel. C. Marius.
CN.	Cneus.uel Cneuius.
C.N.	Caius noſter.uel Cæſar noſter.
CN.ARR.	Cneus Arrius.
CN.L.	Cnei Libertus.
CO.	Coniugi.

C.O.	Ciuitas omnis.
ƆO.	Controuersia.
COM.OB.	Comitia obdriaca.vel Obdurata. (vel obchiaca.
CON.	Consularis.
CON.SEN.ORD. P.Q.R.	Consensu Senatus,equestris ordi/nis,populiq; Romani.
CONS.uel CS.	Consiliarius.
COL.vel CL.	Colonia.vel Coloniæ.vl' Coloni.
COLL.	Collegæ. vel Collegia. vel Col/legium.
COL.	Collega.vl' Colonia.vl' Colume.
COLL.FABR.	Collegium fabrum.vel Fabroruz.
COH.vel COH.	Cohors.
CONIV.	Coniunxit.
CONIV.OBSE/QVENTISS.	Coniugi obsequentissimæ.
CONIVG.M.	Coniugi merenti.
CONIVX.	Coniunx.
CONLIB.	Conlibertus.uel Conliberta.
CONTVB.	Contubernalis.
COR.	Cornelius.
COS.	Consul.
COS.QVAR. vel.IIII.	Consul quartum.uel Quarto.
COS.TER.	Consul tertium.uel Tertio.
COSS.DESIG.	Consules designati.
COSS.	Consules.uel Consiliarii.
COS.DES.	Consul designatus.

C.P.	Ciuis publicus.
C.R.	Ciuis Romanus.
C.R.	Creticus.uel Crispus.
C R.	Contractum.
C.R.C.	Cuius rei causa.
C.R.C.P.	Cuius rei causa promittis.
C.V.	Centũuirum.uel Clarissimus vir.
C.V.	Clarissimo viro.
CVL.	Cultores.
CVR.	Curionũ.uel Curiaꝝ.uel Cursor.
D	Diuus.uel Decius.uł Diebus.uel Deuotus.uel Diutius.uel Dedicauit.
D.	Diua.
D.A.vel AVG.	Diuus Augustus.
DATHI.	Dathico.
D.AVG.	Deo Augusto.uel Diuo Augusto.
D.B.I.	Dis bene iuuantibus.
D.C.vel CAES.	Diuus Cæsar.
D.C.A.	Diuus Cæsar Augustus.
D.C.S.	De consulum sententia.uel De cõsilii sententia.
DD.	Dedicauerunt.uel Dedicarunt.
D.D.	Deo dicauit.uel Dotis datio.uel Dictio.uel Dis dãtibus.uel Donãtibus.uel Dono dedit.uel Dono datũ.uel Deo domestico.uel Donauit.uel Dono dicauit.

D.D.D.	Datus decreto decurionũ.uľ Domo decurionũ dedit.uel Dono dedit,dicauit.uľ Dono decurio
D.D D.	Dono ďderũt.uľ Dedere. (dedit.
D.D.D.D.	Dignum deo donum dicauit.
D.D.D D.	Decreto decuriones dederunt.
D.D.L.M.	Dono dedit libero munere.
D D.N N.	Domini noſtri.
D D D.NNN.	Dñi noſtri. De tribus Imppp.
D.D.Q.	Dedit,donauitq;'.
D.D.Q.S.	Dis,deabus'q; ſacrum.
D.D.S.	Dis,deabus ſacris.uel Sacrum.
DE.	Decius.
DEST.	Deſtinato.
DF.	Defunctus.
D.F.	Decii filius.
D.F.	Dotem fecit.vel Donum.
D.G.	Dedit gratis.
D.H.	Donauit hæredibus. vel Dono
DICT.	Dictator. (habuit.
DIG.M.	Dignus memoria.
DIL.vel DILECTISS.	Dilectiſſimus.
D.I.M.	Dis ĩferis maledictis.vľ Malis.vel
D.IMM.	Dis ĩmortalibus. (Dari iuſſit.
D.IM.S.	Dis immortalibus ſacrum.
D.L.	Dat laudes.vel Donauit locum.
DL.	Delego.

D.L.D.P.	Dis locum dedit publice.
D.L.S.	Dis laribus ſacrum.
D.M.	Dis manibus.vl' Domus mortui.
D.M.vel D̄.M̄.	Dolum malũ.vel Dubiũ malum. vel Donauit monumentum.
D.M.A.	Deo magno æterno.
D.M.F.V.C.	Dolo malo,fraudis'ue cauſa.
D.M.M.	Dis manibus Meuiorum.
D N.	Dominus.
D.N.	Dominus noſter.
D.N.M.Q.	Deuoto numini,maieſtati'qꝫ.
DNN.	Domini.
D.O.	Dis omnibus.vel Deo optimo.
DOMIC.COS. XIII.LVD. SAEC.F.C.	Domicius conſul.XIII.ludos ſæculares faciundos curauit.
DOT.	Dotem.
D.P.	Diuus Pius.vel Dis penatibus. vel Patriis.vel Dotem petit.
D.PEC.R.	De pecuniis repetundis.
D.PP.	Deo perpetuo.
D.P.S.D.L.D.P.	Deo poſuit ſibi,dis locum dedit publice.
D.Q.	Dis Quirinalibus.vel Dis'qꝫ.
D.Q.R.	De qua re.
D.Q.S.	De quo ſupra.
D R.	Druſus.
D T.	Duntaxat.

D.T.S.P.	Diem tertium, siue perendie. vel Siue pereũdum. vel Siue perendinum.
D.V.	Deuotus vir. vel Vester. vel Dis volẽtibus. vel Deuotus Vestæ. vel Dies quintus.
DVC. DVC.	Ducum ductore. vel Ducum ductio. vel Ductorum ductor.
DVL. vel DOL. vel DVLCISS.	Dulcissimus. Sic'q; in cæteris similibus.
D. $\overline{VIIII}$.	Diebus nouem.

E.	Est.
E⁹ vel E.	Eius.
E. AE.	Eius ætas.
E. B.	Eius bona.
E. D.	Eius domus.
$\overline{EE}$.	Esse.
E. F. vel FIL. vel FL.	Eius filius.
E. F.	Eius fecit.
E. H.	Eius hæres.
E. L.	Edita lex.
E⁹ M̊. vel EI. M.	Eiusmodi.
EMP.	Emptor.
E. N.	Etiam nunc.
EOR.	Eorum.
EPI. vel EP.	Epistola.
EP. M.	Epistolam misit.

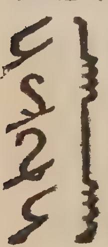
EQ.M.SP.POM.	Equitũ Magiſter Spurius Pompe/ (ianus.
EQ.OR.	Equeſtris Ordinis.
EQ.P.	Eques publicus.
EQ.R.	Eques Romanus.
ER.	Erunt.vel Erit.
EXCVR.	Excurſio.
EX.D.A.	Ex domo Auguſti.
EX.DO.AVG.	Ex domo Auguſti.
EX.R.	Exactis Regibus.

F

	Filius.vel Filia.vel Fuluius.vel Fecit. vel Februarius.
Ⅎ. vel F.	Filia.
ⅎ. pro	V. vt SERⅎVS.ⅎVLGVS. ⅎIXIT. ꝑ Seruus. Vulgus. Vi/xit. & Digãma Aeolicũ appellat̃.
FAB.	Fabius.
FABR.	Fabrum.vel Fabrorum.
FAC.	Facti.
FAC.C.	Faciundum curauit.
F.C.	Fidei cõmiſſu3,vel Fiduciæ cauſa.vel Fraude creditoris.vel Faciundũ cu (rauit.
F.D.	Fides data.
FEB.vel. F.	Februarius.
F.F.	Flãdo ferẽdo.vel Fidẽ facit.vel Filius (famil/as.
FF.	Fecerunt.vel Fabricauerunt. vel Fa/brefactum.vel Fundauerunt.
F.FA. vel F.F.	Filius famil/as.

F.FF.	Fabricari fecerunt.
F.F.F.	Ferro,flãma,fame. vel Fortior for/tuna fato.vel Flauii filius fecit.
F.FL.vel F.F.	Fratris filius.
F.H.	Filius hæres.
F.I.	Fieri iussit.
FID.	Fides.
FIL.vel FL.	Filius.
FL.	Flauius.vel Flauia.vel Flaminius.
FLAM.	Flaminius.vel Flamen.
F.M.	Fati munus.vel fieri mandauit.
F.M.I.	Fati munus impleat. vel Impleuit.
F.N.	Fides nostra.
F.N.C.	Fidei nostræ commisit. vel Commissum.
FOR.	Forte.vel Foruz.vl' Foris.vl' Foras. vel Fortuna.vel Fortunata.
FOR.RED.	Fortunæ reduci.
FR.	Fronte.
FR.COR.	Forum Cornelii.
FR.F.	Fratris filius.
FR.I.	Forum Iulium.
FR.L.	Forum Liuium.
FR.POM.	Forum Pompilii. vel Pomponii.
FR.S.	Forum Sempronii.
FS.	Fratres.
F.V.C.	Fraudis'ue causa.
FVNC.	Functus.

G	Gaudium.vel Genius.vel Genus. vel Gens.vel Gellius.
G.AVG.	Genio Augusti.
G.B.	Gens bona.
G.D.	Gens dolosa.
GEN.COR ℞.	Gente Corneliorum.
GER.vel GERM.	Germanicus.uel Germanico.
GG.	Gesserunt.
GL.	Gloria.
GL.E.R.	Gloria exercitus Romani.
GL.N.L	Gloria nominis latini.
GL.P.	Gloria parẽtum.uel Patriæ.uel Po
GL.P.R.	Gloria populi Romani. (puli.
GL.R.	Gloria Romanorum.
GL.S.	Gallus Sempronius.
G.M.	Gens mala.
GN.N.	Genus nostrum.
GN.R.S.	Genus Romani Senatus.
G.R.	Genus regium.uel Rerum.
GR.	Gratis.uel Gerit.
GRA.	Graccus.
GR.D.	Gratis dedit.
G.S.	Genio sacro.uel Sacrum.
GT.	Gentem.

 Loco G. Antiqui ponebant.

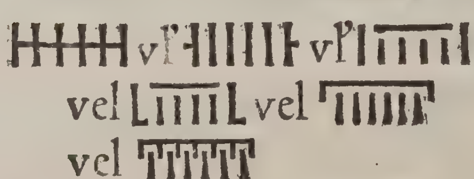
⊢ vel. C. loco	H.
H.	Honeſtas.vel Hic.vel Hæres.vel Hæredes.vľ Homo.vel Honeſtus.
H̄.	Hora.vel Honeſtas.
H̊.	Honor.vľ Honori.vľ Hora.vľ Hoc
HA.	Hadrianus.
H.B.vel H̄.	Hora bona.vel Hæres bonorum.
H.B.F.	Homo bonæ fidei.
H.D.	Hic dedicauit.
H.DD'.	Hic dedicant.vel Dedicauerunt.
H.F.	Honeſta fœmina.vel Fortuna.vel Hic fundauit.vel Fundat.
H.I.	Hæreditario iure.vel Hercle iurauit.
HIC LOC.HÆR. NON SEQ.	Hic locus Hæredes non ſequitur.
H.L.	Honeſto loco.vel Hic locus.
H.L.D.	Hunc locum dedit.
H.L.N.	Honeſto loco natus.
H.L.H.N.S.	Hic locus hæredes nō ſeqtur.vel Se(quetur.
H.M.vel W.	Honeſta mulier.
H.M. vel H̄.	Hora mala.
H.M.AD.H.N. TRAN.	Hoc monumentum ad hæredes nō tranſit.
H.M.D.M.A.	Huic monumēto dolus malus abeſt.
H.M.H.E.N.S.	Hoc monumētum hæredes eius non ſequuntur.
H.M.H.N.S.	Hoc monumentum Hæredes nō ſequitur.vel hæredem non ſequet̃.

A.M.P

H.M.P.	Hic memoriæ posuit. vł Hoc monimentum posuit.
HO. vel H.	Homo. uel Honestus.
HOR. VI.	Horis sex. uel Hora sexta.
HOS.	Hostis.
H.P. vel H̄.	Hora pessima. uł Honesta psona.
H.P.	Hic posuit. uel Pn̄t. uel possint.
H.POSS.	Hæreditatis possessor. uel Possessores.
H.R.	Honesta ratio.
H.R.I.P.	Hic requiescit in pace.
H.S.	Hæc sit. uel Herculi sacrum.
H.S. vel H̄.	Hora secunda. uel Sacra.
H.S.E.	Hic situs est.
H.S.H.N.S.	Hoc sepulchru͡ʒ hæredes non sequunt.
H.S.S.	Hic sepulti sunt.
H.S.V.F.M.	Hoc sibi viuens fieri mandauit.

Nota in suprascriptis quod hæredes non sequebãtur monimentum, sed monimentum sequebatur hæredes.

I. II. III. IIII.	Vnus, Duo, Tres, Quatuor. vel Primus, Secundus, Tertius, Quartus.
Ī	In.
I̸	Inter. vel Interdum. vel Intra.
I̸ A.	Interea.
I AN.	Ianuarius.
I̸. C. vel. I.	Intra circulum.
I.C.	Iulius Cæsar.

I.C.E.V.	Iuſta cauſa eſſe videbitur.
I.C.	IVRIS CONSVLTVS.
I D.	Idus.
I.D.	Inferis dis.
I.D.	In dimidio.vel Iuriſdicẽdi.vľ Iuridicũdo.
I D.	Interdum.
I.D.C.	Iuris dicendi cauſa.
I.D.P.	Iuredicẽdo præerit.vel Iuridicundo præfuit.
I.E.	Iudex eſto.
I.F.	Iulii filius.
I.FO.vel I.F.	In foro.
I.FO.B.	In foro Boario.
I.FO.C.	In foro Cæſaris.
I.FO.FLAM.	In foro Flaminii.vel Flaminis.
I.FO.IV.vel I.	In foro Iulii.
I.FO.L.vel L.	In foro Liuii.vel Lucii.
I.FO.P.	In foro pacis.vel Palladis.
I.FO.POP.	In foro populi.vel Põpilii.vľ Popilii.
I.FO.P.R.	In foro pro roſtris.
I.FO.TR.	In foro Traiani.
I.H.	Iuſtus homo.
III.VIR.	Triumuiri.
IIII.VIR.	Quartũuiri.& ſiľr.VII.V.Septẽuiri.X.V.Decẽuiri.& deiceps.
	Sextumuir.vel Sexumuir.
I.I.N.Q.	Iniuſtis nuptiis quæſitus.

I.L.	Iure legis.uel In loco.uel Iuſta (lex.
Ɨ.L.	Intra limitem.
I.L.D.	In loco diuino.
I.L.P.	In loco publico.
I.L.R.	In loco religioſo.
I.L.S.	In loco ſacro.
I MP.	Imperator.
I MPP.	Imperatores.
I MPPP.	Imperatores. De tribus.
I N.FR.P.VI. LAT.VII.	In fronte pedes ſex,Latuȝ ſeptem. vel Latitudine.
I N.FR.P.XX.	In fronte pedes viginti.
I N.AGR.P.XX.	In agro pedes viginti.
I.O.M.S.	Ioui optimo maximo ſacrum.
I.O.M.IM.	Ioui optimo maximo ĩmortali.
I.P.	Iuſta pſona.ul' Iuſt⁹ poſſeſſor.vel In poſſeſſione.uel Ius Põtificiũ.
I.	Iure rogauit.vel Iure Romano.
I.R.	Ius Romanum.
$\overline{\text{I R}}$.	Iuribus Romanorum.
I.S.	Iudiciũ ſolui.uel In ſenatu.ul' Iudicio ſenatus.uel Iudiciũ ſolius. uel Iudicatum ſolui.
I.S.C.	In ſenatu conſulto.
I.S.D.	In ſeris dis.
I.S N.R.	In ſenatu Romano.
I.S.S.	Inferius ſcripta ſunt.
Ɨ.T.	Intra tempus.uel Iure teſtamenti.

I. T. C.	Intra tempus constitutum.
I V. vel IIII.	Quatuor.
I. V.	Iustus vir.
I V D.	Iudicium.
I V N O N. E T. P R O S E R P.	Iunoni, & Proserpinæ.
I V R D.	Iurisdictio.
I V V.	Iuuenis. uel Iuuentus.

K

K	Calendæ. uel Caput. vel Carissimus. uel Cardo.
K. vel K A L. vel K L.	Calendæ.
K.	Castra.
K. vel K.	Cardo.
K.	Carissima.
KAL. IAN.	Calendis Ianuarii. vel Ianuariis.
KAR.	Karthago. uel Karissimus.
K. AVG.	Calendæ Augusti. vel Calendis.
K. C.	Capite census. uel Censitus. uel Karthago ciuitas. uel Capite censuum. uel Cæsus.
K. D.	Capite diminutus.
K. DD.	Castra dedicãtia. uel Dedicauit. uel Dedicauerũt. uel Dedicamus.
K. F.	Cardo finalis.
K. I. vel I A. vel I A N.	Calendæ Ianuarii.
K. K. vel C.	Calumniæ causa.
K L. vel K A L. vel K.	Calendæ.

K̅L̅. vel K. vel. KAL.	Calendis.
K. M.	Cardo Maximus.
K. P.	Cardo poſitus. vel Caſtra ponit. vel poſuit.
K. Q.	Calēdæ Quintilis. uel Quintiles.
K. S.	Calendæ Sextilis. uel Sextiles.
K. T.	Capite tonſus.
L	Lucius. uel Lucia. uel Lælius. uel Lælia. uel Libertus. uel Quin/(quaginta.
L. vel LIB. vel LI/BERT.	Libertus.
L A. C.	Latini Coloni. vel Coloniani. vel Coloniarii.
L. A. D.	Locus alteri datus.
L. AEL.	Lucius Aelius.
L. AG.	Lex Agraria.
L. AN.	Quinquaginta annis.
L. AP.	Ludus Apollinis. uľ Apollineus
L. BIB.	Lucius Bibulus.
L. B. M. D.	Locum benemerenti dedit.
L. BO.	Lex Boaria.
L. C.	Lucius Catius. uel Lucius Cor/(nelius.
L C. DIV. vel. D.	Lucus diuinus. uel Lucũ diuinũ.
L. CAE. vel COE.	Lucius Cælius. uel Cœlius.
L. CEN.	Lucius Cenſorianus.
L. CIN.	Lex Cincia.
L C. S.	Lucus ſacer. uel Lucrum ſacrum.

L.D.	Locũ dedititiũ.vel Lucrũ dedititiũ.
L.D.A.B.M.	Locuꝫ dedit Aulus benemerenti.
L.D.D.	Locus dono datus.
L.D.D.D.	Locus datus decreto Decurio/num. uel Libens dono dedit, dicauit.uel Libens datum de/creto Decurionum.
L.D.DD.	Locum dono dederunt.
L.DIV.	Lucus diuinus.
L.E.D.	Lege eius damnatus.
L EG.vel LG.	Legio.
L EG.III.ITAL.	Legionis tertiæ Italicæ.
L.EM.	Locus emptus.
L.F.vel FIL.vel.FL.	Lucii filius.
L.FV.	Lucius Furius.
L G.	Legauit.
L G.D.	Legio decima.uel Legem dat.
L.H.	Locũ hunc.uel Locus hæredum.
L IB.vel L.	Libertus.uel Liberti.ul' Libertas.
L.IV.REP.	Lex Iulia repetundarum.
L IB.LIB.Q. POST.Q.EOR.	Libertis,libertabus'qꝫ, posteris'qꝫ eorum.
L L.	Lælius.uel Legibus.
L.L.	Lucii liberti.uel Lucius libertas. vel Liberta.uel Lucii libertus. vel Liuii libertus.
L.L.Q.E.	Libertis, libertabus'qꝫ eorum.
L.L.L.	Lucii liberti locus.

L.L.L.M.M.	Lacerat lacertum Largii mordax Meuius. Author M.T.C. libro de Oratore secundo.
HS. vel HS.	Sestertius.
L.LVC.Q.F.	Lucius Luceius Quinti filius.
L.M.	Locus. uel Locũ monumẽto. uel Mortuorum.
L.M. vel MV. vel M.	Lucius Muræna. uel Morena.
L.MAN.	Lucius Manlius.
L.NN.FAV.	Lucius Nonius Faustinus.
L.N.	Latini nominis.
L ONG.P.VII. LAT.P.III.	Longum pedes septem, Latuz pedes tres.
L.P.	Locus ꝓprius. uel Propitius. uel Lege punitus.
L.P.C.R.	Latini Prisci Ciues Romani.
L.P.D.	Locus publice datus.
L.PL.	Lex Plebeia.
L.POS.	Lucius Posthumius.
L.PR.	Loco priuato. uł Locus priuat⁹.
L.PVB.	Loco publico. uel Locus publicus.
L.Q.S.	Locus, q supra. uel Quo.
L.R.	Lex Romana.
L.RV.	Lex Rusticana.
L.S.	Laribus sacrũ. vel Sacroꝝ. uel Locus sacer. uel Lucius Samius.
L.SC.	Locus sacer.

L.S.DEN.	Lucius Sicinius dentatus.
L.T.	Lucius Tatius. uel Legem tulit. vel Lucius Titius.
L V.	Quinquagintaquinque.
L.V.	Lex uetus.
L.VAL.	Lucius Valerius.
L VCR.	Lucretius.uel Lucretia.
L VD.vľL V D.AP.	Ludi Apollinares.
L.VOC.	Lex Voconia.
L V D.SAEC.	Ludi sæculares.
M	Marcus.uel Miles.uľ Monumẽ tum.uel Mutius.uel Mulier.
M.vel W.vel M VL.	Mulier.
Ṁ.	Minutius.
M A.	Macuuius.
M AG.	Magistratus.
M AG.EQ.	Magister Equitum.
M.AEM.	Marcus Aemilius.
M AT.P.FEC.ET. S.ET.S.P.Q.E.	Mater piissima fecit &sibi,& suis, Posteris'q; eorum.
M ARIT.	Maritus.
M.AVR.	Marcus Aurelius.
M AX.	Maximus.
M.B. vel W. vel MVL.B.	Mulier bona.
M.C.vel CIC.	Marcus Cicero.
M.C.	Marcus Censor.

M.C.	Monumentuз condidit.vel Consecrauit.uel Constituit.
M.E.M.	Municeps eius Municipii.
M E N S.	Menses.
M E R.S.	Mercurio sacrum.
M E S.IAN.	Mensis Ianuarii.
M E S.FEBR.	Mensis Februarii.
M E S.MAR.	Mensis Martii.
M E S.APR.	Mensis APRILIS.
M E S.MAI.	Mensis Maii.
M E S.IVN.	Mensis Iunii.
M E S.IVL.	Mensis Iulii.
M E S.AVG.	Mensis Augusti.
M E S.SEPT.	Mensis Septembris.
M E S.OCT.	Mensis Octobris.
M E S.NOV.	Mensis Nouembris.
M E S.DEC.	Mensis Decembris.
M.F.	Marci filius.
M.F A.	Marcus Fabius.
M.H.	Magnus homo.vel Malus.
M.I.	Maximo Ioui.
M I L.	Miles.uel Militauit.uel Millia.
M. vel O.INTER.	Morte interuentus.
M.L.	Marci Liberti.uel Martii Liberti.uel Libert⁹.uel Militis locus.
M.LEP.C.REG. INST.	Marcus Lepidus ciuitatem Regiensiũ.uel Regii instaurauit.
M M.	Milites.

M.M.vel MVL.M.	Mulier mala.
M.MAN.	Marcus Manlius.
M.MAR.	Marcus Marcellus.
M.N.	Meo nomine.
M NF.L.	Manifestus locus.
M̄.N.	Millia numum.uel Numorum.
M.P.	Marcus Pacuuius.ul' Mensæ posuit.uel Maximus Princeps.
M.POP.	Marcus Popilius.
M.R.	Miles Romanus.
M̄.R̄.	Militiæ Rhauennatis.
M̄.REG.	Militiæ Regiensiū.uel Militum.
M.S.P.	Memoriæ suæ posuit.
M̄S̄.	Mensibus.uel Menses.
M.T.C. vel TVL. CIC.	MARCVS TVLLIVS CICERO.
M V.vel M. vel W.	Mutius.
M V.F.	Mutii filius.
M.V̄Ī.vel MENS.	Mensibus sex.
M VN.vl' MVNP.	Municipia.uel Municeps.
M VLIEB.	Muliebrem.

N

N.	Nominis.uel Non.
N.vel N̄.	Noster.uel Nepos.ul' Numisma.
N̄.	Non.uel Numorum.
N AC.	Nactus.
N AT.	Natalia.uel Natio. uel Natione.
N ATOR.	Natorum.

N AV.	Naues.uel Nauibus.
N AVIC.	Nauicula.
N.CL.vel NR.CL.	Nero Claudius.
N.C.S.C.S.D.E.	Nouis ciuibus Senatuſconſulti ſuffragium datum eſt.
N EG.	Negociator.
N EP.	Nepos.
N EPT.	Neptunalia.
N EP.RED.	Neptuno reduci.
N EP.S.vel SAC.	Neptuni Sacellum.
N.F.C.	Noſtræ fidei commiſſum.
N.F.N.vel NOB.	Nobili familia natus.
N.H.	Notus homo.
N.K.C.	Non calumniæ cauſa.
N.L.	Nominis latini.uel Non licet.
N.M.	Nonius Macrinus.
N N.vel N̄ N̄.	Noſtri. In plurali.
N OB.	Nobilis.
N OBB.	Nobilibus.
N OB.G.	Nobilis genere.
N ON.APR. vel APRIL.	Nonis APRILIS.
N.Q.	Nuſquam.uel Neq;.
N R.	Nero.
N̄.R̄.	Nobilis Rhauennas.
N.T.	Noſtri temporis.
N̸T.vel NAT.	Natio.
N VP.	Nuptias.

N.V.N.D.N.P.O.	Neq; uendetur, neq; donabitur, neq; pignori obligabitur,
O	Ollius. uel Optimo. ul' Oportet.
O. vel OR.	Ordo. (vel Ordo.. ul' Opinio.
O.A.Q.	Omnis ad quos.
O B.	Obiter.
O B.C.S. vel CIV. SER. vel O.	Ob ciues seruatos.
O B.M.E.	Ob merita eius.
O B.M.P.E.C.	Ob merit a pietatis, & concordiæ.
O.CON.	Operas conduxit.
O.E.R.	Ob eam rem.
O FF.	Officium.
O.H.S.S.	Ossa hic sita sunt.
O.L.	Operas locauit.
O.M.	Optimus Maximus.
O P.	Optimo. ul' Opiter. uel Oportet.
O P.ET.S.P.	Optimo, & sancto patrono. uel Optimæ, & sanctæ patronæ.
O.P.F.	Optim, oprincipi fecit.
O P.PRIN. vel O.	Optimo principi.
O PP.	Oppidum.
O R.	Ornato. uel Ordo.
O R. vel O.	Ordo.
O RB.PAR.	Orbati parentes.
O RD.	Ordinis.
O R.M. vel MIL.	Ordo Militum.

Omnes

OS. C.	Omnes conciliat.
O.V.D.	Omni virtute dedito.
O.V.F.	Optimo viuenti fecit.vel Omnia viuens fecit.vel Omnibus viuis fecit. uel Omnibus viris fecit. uel Omnibus viuens fecit.
Ø	Opertum.
Θ. vel Θ.	Mortem significat. Est aũt græca litera cui θῆτα nomen est.
P	Publius.uel Pedes.ul' Passus.uel Pater.uel Pupillus.uel Posuit.
PV.	Pupilla.
P.AEL.AG.LIB.	Publius Aelius Augusti libert⁹.
PAL.	Palmatus.
PAR.	Parentum.
PARTH.	Parthicus.
PATR.	Patritius.
P.C.	Patres cõscripti.uel Pactũ cõuentum. uel Pecunia cõstituta.uel Patrono Coloniæ.uel Patron⁹ Coloniæ.ul' Præfectus castroꝝ.
P.C̄.vel P.C.	Pecunia constituta.
P.CON.	Pactis conuentum.
P.D.	Publice dedit.
PEC.	Pecunia.
PERT.	Pertinax. (Pius,Felix.
P.F.	Publii filius.uel Publice fecit.uel

P.H.C.	Publicus honor curandus.
P ICEN.	Picenum.vel Picentes.
P IENT.vel PIEN TISS.	Pientissimus.
P.I.R.	Populus iure rogauit.
P.L.	Publii libertus.vel Publius liber/tus.
P LE.vel PL.	Plebis.
P LEBS VRB.ET HON.V.	Plebs vrbana.& honore vsi.
P.M.	Pontifex Maximus.uel Plus,minus.
P̄.M̄.	Principi Militum.
P OB.	Poblicius.
P ON.vel POM.	Pompeius.
P ONT.MAX.	Pontifex Maximus.uel Pontifici Maximo.
P ONTIF.	Pontifici.
P OP.	Populus.uel Popilius.
P OT.	Poteſtas.uel Poteſtate.
P O.RO.	Populi Romani.
P.P.	Pater patriæ.uel Pater patratus.
P P.C.vel.P.C.	Patres conſcripti.
P.P.P.	Primus pater patriæ.uel Pater patriæ Proconſul.
P.P.P.B.M.	Pietatis plenus poſuit bñ meréti.
P.P.P.P.E.S.S.S. E.V.V.V.V.V. V.V.F.F.F.F.	Primus pater patriæ ꝑfectus eſt. Secum ſalus ſublata eſt. Venit victor validus. Vicit vires vrbis ueſtræ,ferro,fame,flamma, frigore.

P.P.R.vel PACE. P.R.	Pace populo Romano.
P.Q.	Poſtq́.
P.R.	Populus Romanus.uel Poſſeſſo(ri redditum.
PR.	Præter
PRAEF.	Præfectus.
PRAEF.COH.	Præfectus cohortis.
PRAEFECT.	Præfectum.
PRAEF.FAB.R.	Præfectus fabrum.
PRAE.PRAES.	Præfectus præſidii.
PRAEF.VRB.	Præfectus Vrbis.
PRAE.VIGIL.	Prætor vigilum.vel Præfectus.
PR.C.	Prætor conſtitutus.
P.R.E.	Poſt reges exactos.
PRI.ID.DEC.	Pridie idus Decembris.
PRI.K.MAR.	Pridie calendas Martii.
PRI.N.	Pridie nonas.
PRINC.IVVEN.	Principi iuuentutis.
PR.K.	Pridie calendas.
PROC.vel PRO/COS.	Proconſul.
PROCOSS.	Proconſules.
PRON.vel PRO/NEP.	Pronepos.
PROV.	Prouincia.
PRR.	Prætores.
PR.S.	Prætoris ſententia.
PRS.	Præſes.

P RS.P.	Præſes prouinciæ.
P RSS.	Præſides.
P.S.	Poſuit ſibi.
P S.	Plebiſcitum.
P.S.ET.S.	Poſuit ſibi & ſuis.
P.S.F.	Publice ſibi fecit.
P.S.F.C.	Publice ſaluti faciunduꝫ curauit. vel Publico ſumptu faciunduꝫ (curauit.
P.V.D.	Pro uoto dedit.
Q	Quintus.uel Quintius & Quinctius.ul' Quæ.ul' Que.ul' Quartũ.uel Quĩtilius.
Q.vel Q VINT.	Quintilius.
Q.vel Q V.vel IV.	Quartus.
Q.A.M.	Quemadmodum.
Q VAES.	Quæſtor.
Q VAESS.	Q uæſtor.
Q.B.F.	Quæro.uel Quare bonũ factum. vel Quare bonum facis.
Q.B.M.V.	Quæ bene mecum vixit.
Q.CAS.	Quintus Caſſius.
Q.E.R.E.	Quanti ea res erit.
Q.F.	Quinti filius.
Q.L.	Quinti libertus.
Q.L.F.	Quinti Lucii filius.
Q.L.S.S.	Quæſiuit liberam ſtatuã ſenatus.
Q.M.	Quo magis.uel Quomodo.
Q.MAX.	Quintus maximus.

Q.NQ.

Q.NQ.A.NQ.N.	Quando neq; ais,neq; negas.
Q.Q. vel QQ.vel QQ.	Quinquennalis.
Q.R.F.E.V.	Quare.uel Quod.uł Quẽadmodũ recte factũ eẽ videt̃.uel Videbit̃.
Q.S.S.S.	Quæ supra scripta sunt.
Q.V.A. vel ANN.	Quæ.vel Qui vixit annis.
QVAE VE.E.C.P.D.L.	Quéue eius caussa parata, do, lego.uel Paraui.
QVES.	Quæstor.
QVAESS.	Quæstores.
QVIR.R.	Quirites Romani.
QVARTAE.L.	Quartæ legionis.

R

	ROMA.
R.C.	ROMA CIVITAS.
R.D.D.	Res dono data.
REG.	Regio.
REI.M.	Rei Militaris.
REI.P.	Rei publicæ.
REST.	Restituit.
RET.P.C.	Retro pedes centum.
RET.P.XX.	Retro pedes viginti.
RET.P.	Retro pedum.
R.F.E.D.	Recte factum esse dicetur.
RG.RHAV.	Regio RHauenna.
RG.D.	Regis domus.
RG.F.	Regis filius.

R H. vel RHAV.	Rhauenna. & quãdoq; sine aspi ratione RAV.
R.L.P.	Recte legi possit.
R.N.LON.P.X.	Retro non longe pedes decem.
R O.	Romani.
R OM.	Romam.
R.P.	Res publica. uel Romani Princi pes.
R.P.C.	Rei publice constituto.
R.PRI.	Res priuata.
R.R.	Reiectis ruderibus. uel Ruderi bus recolligendis.
R.REG.	Rurum Regiensium.
R R.R.	Rurum Romanorum.
R.R.R.F.F.F.	Regnum Romæ ruet, ferro, flam ma, fame.
R.VER.	Rex Veronẽsiuz. uel Restitutor.
S	Sacrum. uel Sacellum. uel Semis. vel Sepulchrum. uel Scilicet.
S ACR.	Sacrum.
S ARM.	Sarmaticus.
S ARMATAR.	Sarmatarum.
S ATVR.	Saturnalia.
S.C.	Senatus cõsultum. uel Cõsulum.
S.C.D.	Senatus cõsulto decretum. vel Se natus consultus decreuit.
S.C.FAC.E.	Senatus consultum factum est.
S CRI.SVL.P.	Scriba Sulmonensis populi.

S.D.SYL.	Sentẽtiam dicit.uel Dedit Sylla.
S EMP.	Sempronius.
S EPT.	Septimius.
S ER.	Seruius.uel Seruilius.uł Sergius.
S EX.	Sextus.uel Sextius. (uel Seruus.
S EV.	Seuerus.
S EV.AVG.ARM. PART.	Seuerus Augustus Armenicus, Parthicus.
S.F.S.	Sine fraude sua.
S IC.V.	Sicuti uoluit.
S.L.	Sacroꝝ ludoꝝ.uel sacrum ludũ.
S N.	Senatus.
S.N.L.	Socii nominis Latini.
S.N.S.Q.	Si negat,sacrũ quærit.uł Sacramẽ
S.O.	Sine occasione. (tũ quærito.
S.P.	Sine pecunia.
S P.	Spurius.
S.P.D.	Salutem plurimam dicit.
S P.F.	Spurii filius.
S P.L.	Spurii libertus.
S P.M.	Spurius Milius.
S POR.	Sportulæ.uel Sportulis.
S.P.Q.R.	Senat⁹,Ppl's'q; Romanus. (tibi.
S.P.Q.R.P.T.	Senat⁹,Ppl's'q; Romanus ꝑcipiet
S.P.Q.S.C.P.S.	Sibi,posteris'q; suis curauit pecu/ nia sua.
S.Q.S.S.E.Q.N.I. S.R.E.H.L.N.R.	Siq d sacri sancti est,qď nõ iure sit rogatũ,ei⁹ hac lege nihil rogat̃.

S.S.	Sententia Senatus.vel Somniuȝ. vel Somniorum somniator.
S S.	Sanctissimus.
S̄.S̄.	Sacri scrinii.
S.S.C.	Secundum suam caussam.
S.S.S.	Sancto Siluano sacrũ.uel Supra/scriptæ summæ.
S.SS.S.	Sanio sanctissimo sacrum.
S.T.	Sine testibus.
S.T.A.	Sine tutoris authoritate.
STD.	Stadium.
STLITIBVS pro	Litibus. qđ iuentũ est apud Ferentũ, in ciuitate Histomo.
S T. P.	Stadium posuit.
S.V.L.Q.	Sibi,vxori,liberis'qȝ.
S VRVM.	Suorum.
S YL.	Sylla.
T	Titus.vel Titius.
T.A.	Titus Annius.vel Tutore autho re.vel Tutoris authoritate.
T ABVL.	Tabulas.
T AR.	Tarquinius.
T.B.vel TP.B.	Tempus bonum.
T.C.	Testamento cauetur.
T ER.	Terentius.
T.F.	Titi filius.vel Titus Flauius.
T.F.I.	Testamento fieri iussit.

T.FL.	Titius Flauius.
THR.	Thrax.
TI.vel TIB.	Tiberius.
TIB.D.F.M.	Tibi dulci filio meo.
T.L.	Titus Liuius.uel Titi Libertus.
T.LEG.III.	Tribunus legionis tertiæ.
TM.DD.	Terminum dedicauit.vel dedicā-te.uel Thermæ dedicatæ.
T.P.	Titulum posuit.
TP.B.vel .T.B.	Tempus bonum.
TR.CEL.	Tribuni Celeruȝ.uel Celtium.
TR.AE.	Tribuni Aerarii.
TRANS AM.	Trans Amnem.
TRANS PAD.	Trans padum.uel Transpadana.
TRIB.POT. vel POTEST. vel TRIBVNIC.	Tribunicia potestate.
TRIVMPH.	Triumphator.
TR.LEG.II.	Tribunus legionis secundæ.
TR.M.vel MIL. vel MILIT.	Tribunus Militum.
TR.POT.vel PT. vel TRIB.POT.	Tribunitia potestate.
TR.V.CAP.	Trium viri Capitales.
TR.V.MON.	Trium viri Monetales.
T.S.F.I.	Testamento sibi fieri iussit.vel Testamento suo.
T.V.vel TVTVL.	Titulo vsus.

T VL.	Tullius.
T VL.H.	Tullius Hoſtilius.
T VL.	Tutela.
7.	Turma,uel Turmarius.
V	Vir.uel quinque.
V.VI.VII.VIII.	Quinque,Sex,Septem,Octo.
V.A.	Veterano aſſignatum.
V AL.	Valerius.
V AT.	Vates.uel Vatum.
V.A.XI.	Vixit annis vndecim.
V.B.A.	Viri boni arbitratu.
V.B.F.	Vir bonæ fidei.
V.C.	Quinti Cõſulis.uel Vir Cõſula/
V.D.	Viuus dedit. (ris.uel Clariſſ.
V.VICT.	Vir dictatorius
V.E.	Verum etiam.
V.F.	Viuens.uel Viuus fecit.uel Val/ de feliciter.uel Vſuſfructus.
V.F.vel FR.	Vſus fructus.uel Vir fortis.
V.F.S.E.S.	Viuẽs fecit ſibi,& ſuis.uel Viuus.
V.F.C.	Viam faciundam curauit..
V.I.	Vir iuſtus.uel Illuſtris.
V IC.	Victores.
V II.	Septumuiri.
V IR.	Virtutes.
V IR.VE.	Virgo Veſtalis.
VI.VIR.	Sextum vir.uel Sextumuiri.

VIX. vel. V.	Vixit.
VIX. AN. vl' ANN. III. MENS. XI. DIEB. XV. vel V. A. III. M. XI. D. XV.	Vixit annis tribus, mensibus vndecim, diebus quindecim.
V. M. M.	Votum merito Mineruæ.
V. N.	Quinto Nonas.
V. P.	Viuus posuit. uel Vrbis pfectus. vel Vir pbus. uel Vir prudẽs.
V. P. R.	Veteri possessori redditum.
V. PRAE.	Vir prætorius.
V. QVAES.	Vir quæstorius.
V R.	Vrbs. uel Vrbis. uel Vrbanus.
V RB. C.	Vrbis conditæ.
VRBISAL.	Vrbisalia.
V. S.	Viuens statuit. uel Vir sacer.
V. S. C.	Voti sui compotes.
V. S. L. M.	Viuẽs sibi locũ monumti. ul' Monumẽto. uel Viuus. uel Voto soluto libero munere. uel Viuẽs sibi legauit monumẽtuз. uel Votũ soluit lubens merito. uel Voto solenni libero munere.
V. S. L. L. M.	Viuens sibi legauit locum monumẽto.
V. S. P.	Viui sibi possiderunt.
V. V. F.	Viuis viuens fecit.
V. TRIVMPH.	Vir triumphalis.

V.FF.	Viuentes fecerunt.
V.VRB.	Vir vrbanus.
V X.vl'VNX.vl'VC S.	Vxor.
V XO.D.	Vxorem duxit.

X	Decem.
X.P.	Decem pondera.vel Pondo.
X.V.	Decemviri.
X.VIR.	Decem vir.
X̄.DIBSS.	Decem diebus.
X̄.MILL.	Decem milliaria.
X̄.P.	Decem pedes.
X̄.PSS.	Decem passuum.
✱	Denarii.

7. Y. ¥. pro Y. V. ∿.

LITERÆ SINGVLARES IN IVRE CIVILI.

IN LEGIBVS ET PLEBISCITIS HÆ.

A.A.A.F.F.	Aere,argẽto,auro,flando,ferũdo.
C.E.C.	Colonis eius coloniæ.
D.C.S.	De Consulis sententia.
E.H.O.L.N.R.	Eius hac oĩbus lege nihilũ rogať.
I.N.Q.Q.	Iustis nuptiis quæsita,quæsit⁹.vel Iustus nũcius quæsitos,quæsitus.

L.I.D.A.C.	Lex Iulia de adulteriis coercēdis.
L.P.C.R.	Latini Prisci, ciues Romani.
M.E.M.D.D.E.	Municipibus eius municipii dare damnas esto.
P.I.R.P.Q.I.S.I. F.P.R.E.A.D.P.	Populū iure rogauit, populus'q; iure sciuit, in foro, pro rostris, & ante diem pridie.
Q.D.E.R.F.P.D. E.R.V.I.C.	Quod de ea re fieri placeret, de ea re vniuersi ita censuerunt.
Q.E.R.F.E.D.	Quod eius rei factū esse dicetur.
Q.F.E.I.S.F.	Quod factū est, in Senatu fuerit.
S.C.P S.	Senatus cōsultum plebiscitum.
S.F.S.	Sine fraude sua.
S.N.L.	Socii nominis Latini.
S.Q.M.D.E.R.A. P.P.V.L.O.E. COSS.PRR.TR. PL.Q.N.S.Q. E.V.A.P.P.V.F.	Si quid me de ea re ad populum, plebem'ue lati opus est. Cōsules, Prætores, Tribuni plebis, q̄ nūc sunt, quod eis videbit̄, ad populum, plebem'ue ferant.
S.Q.S.S.E.Q.I. N.S.R.E.H.L. N.R.	Si quid sacri sancti est, quod iure nō sit rogatum, eius hac lege nihil rogatur.
S.R.L.E.I.C.Q. O.R.E.	Si rem lex ex iussu, caussa'q; omnium rerum esto.
V.A.	Veterano assignatum.
V.D.P.R.L.P.	Vnde de plano recte legi possit.
V.F.	Vsusfructus.
V.P.R.	Veteri possessori redditum.

VAL.PROBI,

IN ACTIONIBVS HÆ.

A.L.AE.	Arbitium liti æſtimandum.
A.T.M.D.O,	Aio te mihi dare oportere.
C.E.D.	Coniunctum eſſe dicetur. uel Conuictum.
E.I.M.C.V.	Ex iure manu conſertum vocari.
F.C.	Fraude creditores. uľ Fiduciæ cauſſa. uel Fideicommiſſum.
I.D.C.	Iuris dicundi cauſſa.
I.D.II.	Iudicium dabo iuris iudicio.
I.D.P.	Iuri dicundo præerit. uel Iuri iudicando.
I.D.T.S.P.	In diem tertium, ſiue perēdinum.
N.K.C.	Non calumniæ cauſſa.
P.P.L.V.	Pro præde litis vindicarium.
Q.A.N.Q.N.	Quando ais, neq; negabo.
Q.B.F.	Quare bonum factum.
Q.N.T.S.Q.P.	Quando negas, te ſacramēto quinquagenario prouoco.
Q.I.I.T.C.P.A. F.A.	Quando in iure te conſpicio, poſtulo, an fias author.
S.N.S.Q.	Si negat, ſacramento quærito.
S.S.C.S.D.E.T.V.	Secundum ſuā cauſſam, ſicuti dixi, ecce tibi vindicta.
T.I.A.V.P.V.D.	Tempore iudicē, arbitrum'ue poſtulat, vt des.

IN EDICTIS PERPETVIS HÆ.

C.C.	Cõſiliũ cœpit.ul' Cauſſa cognita.
C.E.D.	Conuictum eſſe diceretur.
C V.	Centũuiri.uel Clariſſimi viri.
D.M.E.F V.C.	Dolo malo,Fraudiſ'ue cauſſa.uel Cauſſa commiſſa.
F.C.	Fraude creditoris.ul' Fidei cauſſa. vel Fidei commiſſum.
F.E.D.	Factum eſſe dicetur.
H.S.	Hæc ſit.uel Hic ſit.uel Hora ſecũ/(da.
I.C.E.V.	Iuſta cauſa eſſe videbitur.
I.D.	Iudicium dabo . uel Iuris dictio.
I.D.C.	Iuris dicundi cauſſa.
I.D.P.	Iuridicundo præerit.
I.S.	Iudicatum ſolui.
M.F.P.	Malæ fidei poſſeſſor.
N.K.C.	Non calumniæ cauſſa.
P.C.	Patres cõſcripti.uel Pactum con/uentuꝫ.uel Pecunia cõſtituta.
P.DEL.V.	Pro delictis vindicarium.
P.P.L.I.	Pro prædictæ litis iudiciis.
Q.A.M.	Quemadmodum.
Q.E.R.E.T.P.I. R.D.T.Q.DT. D.D.P.F.	Quanti ea res erit,tãtæ pecuniæ iu dicium recuperatorium dabo. teſtibus'qꝫ duntaxat decẽ de/nunciandi poteſtatem faciam.
Q.M.	Quomodo.uel Quo magis.

Q.R.F.E.V.	Quod recte factuȝ eſſe videbitur.
Q.S.S.S.	Quæ ſupra ſcripta ſunt.

PONDERVM NOTÆ.

Semis alicuius rei notatur horum ſignoꝝ quouis. { S, ∾, Ꞩ }

AS numus eſt Libralis, & notatur per	Ł
Dipondius numus eſt bilibris, cuius nota eſt.	ŁŁ
Seſtertius numus eſt duarum ſemis librarum,	
cuius ſignuȝ eſt huiuſmodi.	ŁŁS
vel, ut foſſæ Clodiæ viſitur, ſic.	HS
vel, ut Iadræ, in arcu quodam, ſic.	HS

DE NOTIS NVMERORVM.

Omnis Numerus per figuram vnitatis repræſentari deberet. Vt Denarius per decem vnitates IIIIIIIIII. Nouenarius per nouem IIIIIIIII. & ſic de aliis. Verũ quia hoc ſcriptori pariter, & lectori faſtidiũ pareret, inſtitutũ eſt, ut omnis numerus uſq; ad Quinarium per figuram vnitatis ſcribatur. Vnitas per vnum I. Binarius numerus per duo II. Ternarius per tria III. Quaternarius per quatuor IIII. q̃q̃ alii etiam ſic IV. Quinarius uero per quintam uocalem V, notatur a quo numero per adiectionem vnitatum deinceps ad Denarium peruenitur. Denarius per decimã cõſonanteȝ X. Et notandum, q;, quantum I addit poſtpoſita ad X. tantũdem demit ei præpoſita. Quare ſi ſupponas I. ad X. habebis.

bebis vndecim: vt XI. Quod si præponas, habebis nouem: vt IX. Id'que de simplici vnitate intelligimus, quæ semel tantum præponitur. Nam si postponatur, ter repeti potest. Quod autem de I diximuus, idem de X, & aliis Notis, cum eas præponi, aut postponi contigerit, intelligatur.

L notat quinquaginta. ad imitationem Græcorum, qui per ν. idest N hunc numerum scribunt. L autem & N inuicem sibi cedunt. vt Lympha, Nympha. Huic si præponas X, habebis Quadraginta. Si postponas, habebis Sexaginta.

C Centum significat, quia prima litera eius numeri est.

D Quinquaginta, quia, vt nonnullis placuit, post C D subsequatur. vel, ut aliis, quia inter hanc & M, quod Mille significat, quinque literæ intercedant, quæ dimidium millenarii numeri innuant. vel, quod magis placet, quia sit capitalis litera huius nominis dimidium, quod dimidium millenarii significet. vel potius quia Antiqui hunc numerum per sinistram partem M notarent sic Ʌ. quæ nota pene D similis est.

M Mille, quia principalis est huius nominis litera.

Et sciendum, quod quælibet figura, si ei iacens recta linea supraducatur, tot significabit millenarios, quot per se significat vnitates. vt

$\overline{I}$	Mille vnitates, id est mille significat.
$\overline{V}$	Quinque Millia.
$\overline{X}$	Decem millia. & aliquando mille.
$\overline{L}$	Quinquaginta millia.
$\overline{C}$	Centum millia.
$\overline{D}$	Quingenta millia.
$\overline{M}$	Mille millia. & aliquando Millia.

VAL.PROBI,
DE NVMERO LITERARVM EX ANTIQVISS.CODICE.

A.	notat	CCCCC.	Quingenta.
B.		CCC.	Tercenta.
C.		C.	Centum.
D.		D.	Quingenta.
E.		CCL.	Ducentumquinquaginta.
F.		XL.	Quadraginta.
G.		CCCC.	Quadringenta.
H.		CC.	Ducenta.
I.		I.	Vnum.
K.		LI.	Quinquagintaunum.
L.		L.	Quinquaginta.
M.		M.	Mille.
N.		LXXXX.	Nonaginta.
O.		XI.	Vndecim.
P.		CCCC.	Quadringenta.
Q.		CCCCC.	Quingenta.
R.		LXXX.	Octuaginta.
S.		LXX.	Septuaginta.
T.		CLX.	Centum ſeptuaginta.
V.		V.	Quinque.
X.		X.	Decem.
Y.		CL.	Centumquinquaginta.
Z.		$\overline{\text{II}}$.	Duo Millia.

ITEM, SI HIS IACENS RECTA LINEA SVPERADDATVR, QVID SIGNIFICENT.

$\overline{A}$	Quinque millia.
$\overline{B}$	Tria millia.
$\overline{C}$	Centum millia.
$\overline{D}$	Quingenta millia.
$\overline{E}$	Ducenta quinquaginta millia.
$\overline{F}$	Quadraginta millia.
$\overline{G}$	Quadringenta millia.
$\overline{H}$	Ducenta millia.
$\overline{I}$	Mille.
$\overline{K}$	Centũ quinquagĩta vnũ millia.
$\overline{L}$	Quinquaginta millia.
$\overline{M}$	Mille millia.
$\overline{N}$	Nonaginta millia.
$\overline{O}$	Vndecim millia.
$\overline{P}$	Quadringenta millia.
$\overline{Q}$	Quingenta millia.
$\overline{R}$	Octuaginta millia.
$\overline{S}$	Septuaginta millia.
$\overline{T}$	Centum ſexaginta millia.
$\overline{V}$	Quinque millia.
$\overline{X}$	Decem millia.
$\overline{Y}$	Centum quinquaginta millia.
$\overline{Z}$	Bis millies mille.

ALIÆ NOTÆ NVMERORVM.

S	CC.	Ducenta.
∞ CXↃ	$\overline{M}$	Mille.
qↃ IↃↃ	$\overline{V}$	Quinque millia.
IMI ccIↃↃ ↃMC	$\overline{X}$	Decem millia.
DMIↃↃↃ IↃↃↃ	$\overline{L}$	Quinquaginta millia.
CCCIↃↃↃ LCM ⅄ ⋔ ↈ	$\overline{C}$	Centum millia.
CQↃ	$\overline{D}$	Quingenta millia.
CMↃ	$\overline{M}$	Mille millia.

NOTÆ RO.EXPLICIVNT.

PETRI DIACONI DE NOTIS LI
TERARVM MORE ROMA
NO LIBR AD CON-
RADVM IMP.
RO. PRI-
MVM.
NVNC PRIMVM EDITVS.

MARINO SANVTO LEONARDI V.C. F. S.

P OSTEA Quam mihi Petri Diaconi Libellum de Notis Literarum, non antea editum, tibi muneri mittere certum fuit, Marine Sanute V.C. Cum hoc meum consilium cum ratione compono, id sane muneris tam tibi deberi intelligo, quam cui maxime. Nam cum primum apud Romanos M.T.C. Notis scribere instituisse monimentis proditum sit. Qui Catonis Vticensis orationem, quam ille in Catilinam, reliquosque sceleris populares dicturus erat, optaret. cui potius Res a summo oratore profecta, quam tibi, hoc est eius simillimo debeatur, inueni neminem. Qui orator optimus in Senatu Veneto ampliss. cui Romanum nunquam antepono, tam ornate, ac grauiter sententiam dicas, vt neque eloquentia maiore quisquam, nec grauitate dicere possit, cum summa testificatione egregiæ tuæ erga Remp. pietatis, & in consultando sapientiæ singularis. Quare tuo tibi iure hoc, quicquid est, libelli habe. Nam & Ioannes Tacuinus librariorum Solertiss. quicquid impensa, cura, opera, denique diligentia, vt elegantioribus hisce characteribus repræsentetur, effecerit, tibi donat, dicatque. Qui, cum eius in rebus omnibus ita semper adesse soleas, vt per te eius fortunæ maxime sustententur, immensum quiddam, ac infinitum esse, quod tibi debeat, & fatetur, & prædicat, quod nunquam persoluere poterit. Vale.

PETRI DIACONI DE NOTIS LITERARVM MORE ROMANO LIBER AD CONRADVM IMP. RO. PRIMVM.

CONRADO Dei Gratia Imp. Romano, omnibus inuicte ꝑpetuo, PETRVS Diaconus. Quicquid vbiq; in Solomatero remorantes Apocrisarii adeo conseruati Imperii matri erũt, ex parte præceptoris nostri Rhodulphi, Cancellarii nostri Imperi flagitari, scilicet, vt Librum notaꝝ, iam iam pene deletum, renouãs vestræ eminẽtiæ destinarẽ. Amplexus su3 (fateor) interioribus brachiis tanti præceptoris famã, & de sacri vestri Imperii incolumitate deo cõseruatori oĩum gratias egi, ardẽtissimo desiderio flagrãs aliqd' opusculu3 tanto imperio gratum quomõlibet exarare. Simil'r etia3 concernẽtes vos omni nixu ueteꝝ prædecessoꝝ uestroꝝ industriam imitari: q vbiq; dispsos libros in Romano palatio adunauerunt. Aemilius nãq; Paulus Imp. Rom. Persen regem potẽtissimũ superans libroꝝ copiam in Vrbis palatio adunauit. Dehinc Lucullus ex Pontica præda. Post Cæsar dedit P. Terentio. M. Varroni negocium maximæ bibliothecæ exornãdæ. Qui tam multa scripsit, q̃ multa vix quisq̃ legere posset: ta3 multa legit, vt aliqd ei scribere uacauisse, nobilitas Romana miret̃. Simil'r etia3 Publius Græcas, & Latinas adduxit. De his iteꝝ. Nunc, quas primus notas instituit, scribamus. Vulgares notas habe-

mus, primus Mille, & Centũ inuenit, ad hũc. s. vsu3, vt quicq̃d per cõtemptionẽ præsentiu3 diceret, librarii scriberẽt cõplures res simul astantes diuersis inter se partibus, quot quisq; verba, & quo ordine exciperet. Dehinc Tullius Tyro Ciceronis libertus notas præpositionũ cõmentatus est. Post hunc Philargius Samius, & aliq Mecœnatis alias addiderunt. Deinde Lucius Anneus Seneca cõtractas omniu3 digesto, & aucto numero, opus in q̃nque millia extendit. Notæ autẽ dictæ sunt eo, q, verba in syllabas præfixis characteribus notãt, vt ad notitiam legẽtiu3 reuocarẽt, quas didicerũt. Quas, qui scribũt, ꝓprie ia3 Notarii appellant. Scribebant aũt verba ꝑ huiusmodi notas breuitatis cã, vt per B. F. Bonũ factu3. Per S. C. Senatus cõsultũ. Per R. P. Res publica. Per P. R. Populus Romanus. Per DT. Dũtaxat. Per supremã ω literam, Mille. Per P. Pupillus. Per ꟼ aduerso capite: Pupilla. Per vnũ K. Caput. Quinque aũt sunt apud Græcos mysticæ literæ. Prima Y. humanam vitam significat. Hac Pythagoras Samius primus formauit vitæ cursu3. Nam primã ætate3, quippe, quæ adhuc sine vitiis est, inferiori parti huius literæ dedit. Biuium, quod sup est, adolescẽtia cœpit. cuius dextera pars ardua est, sed ad beatam vitam tendens: sinistra facilior, ad malum vergẽs. Secunda θ. quod mortem denotat. Nam cuius nomini Imperatores eandem θ apponebant, supplicio afficiebatur, & dicitur θ ἀπὸ τοῦ θανάτου. i. à morte: & habet per mediu3 telu3. i. morte3 significat Militis in bello. Tertia3 est T figurã demõstrans Dominicæ Crucis. Reliquas vero duas, primam, & vltimam, sibi vendicat Christus dicens. Ego sum A, & ω. Concurrentibus enim in se inuicem ι, & ω vsq; deuoluitur, & rursus ω ad

sus ω ad

ſus ω ad A replicatur, ut oſtendatur intra ſe dominus initii decurſus ad finem, & finis decurſus ad initium. Sane literã K Saulius magiſter primus Romanis adiecit, vt in ſono duaru3 literaru3 diſcretionem faceret H, & Q. Quæ ideo ſupuacuæ dicuntur, q., exceptis calendis, ſuperfluæ videantur. X litera vſq; ad Auguſti tempus nõ erat: ſed pro ea C & S ſcribebãt. Sed tempore Crucis euenit, vnde duplex uocatur: quia pro C & S ponatur. A' Græcis duas Auguſtus literas mutuauit Romanis Y & Z. & hæ vsq;' ad Auguſti tempus nõ ſcribebantur: Sed pro Z duas SS ponebant: Pro Y uero I ſcribebant. Sed de his hactenus. Ad Notarum deſcriptionem renouandam, CHRISTO Auſpice, veniamus.

A	Aſſolet. vel Aulus.
Ā.	Aut. vel Ager.
A A.	Auguſti. vel Auguſta.
A̅ A̅.	Auguſtalis.
A V G. vel A V̅ G.	Auguſtus.
A G̅.	Ago.
A C.	Actio.
A CON.	Actionem.
A M̅S̅.	Amicus.
A VR.	Aurelius. vel Aurum.
A MN.	Amantiſſimus.
A T̅.	Autem.
A T̅ R.	Authoritas. vel Author.
A D̅.	Adiutor.
A C C.	Acceptat. vel Acceperat.

A ER.	Aerarium.
A DI.P.	Adiutor prouinciæ.
A D.L.	Ad locum.
A D.Q SR.	Ad quæſtorem.
A P.	Apud.
APP.	Appellat.
A M.NT.AMN.	Amicus noſter amantiſſimus.
A IC.MT.	Actione mandati.
A D.F.	Ad finem.
A G.	Agit.
A GT.	Agitur.
A LA.LG.	Alia lege.vel Legione.
A.	Annus.vel Abſoluo.vel Abſolutio.
A NN.	Annos.vel Annorum.
A.TP.	Annuo tempore.
A.D.P.	Ante diem pridie.
A EDIL.CVRVL.	Aedilis curulis.
A EDIL.PLEB.	Aedilis plebis.
A E.D.	Aedem dicauit.
A ED.IN.M.	Aedes inſcripſit mercede.
A ED.S.	Aedibus ſacris.
A RC.	Arca.
A.P.Q.	Auli Publii Quinti.
A.A.C.	Ante auditam cauſam.
A VT.PR.R℞.	Author prouinciæ Romanorum.
A P.N.	Apud nos.
A PPN.	Appellantur.
A RG.	Argentum.

A P̄PS.CLV.	Appius Claudius.
A LXA.	Alexander.
A D.D.	Ad Dioſcoré.uel Ad diſcordiã.
A.ALR.	Alii adulterauit.
A.T.AB.	Aduleſcenti teſticulos abſcidit.
A P̄.	Apud.
A NT.	Ante.vel Antea.
A GO.	Agor.
A CN.	Actione.
A VG.N.	Auguſtus noſter.
A Ḡ.	Agro.
A G.	Agrippa.uel Agit.
A' S.L.F.	A' ſua lege fecit.
A' S.	A' ſuis.
A RM.E.	Arma eius.
A' CSL.	A' Conſulibus.
A' C.S.L.E.C.	A' cõſiliariis ſuæ legionis,& ciuitatis.
A C.MR.	Ancus Martius.
A NG.P.	Angelus percuſſit.
A O.P.	Auro puro.uel Auro poſito.
A.C.P.VI.	Ad caput pedes ſex.
A.TT.	Ante titulum.
A RC.II.	Arcas duas.
A RR.	Arrius.
A MPHTR.	Amphitheatrum.
A' S.TT.	A' ſupra tecto.
A ER.ST.	Aerario Saturni.
A.P.CLN.	Ad pedes columnæ.

A' COSS.C̄Ī.	A' Cõſulibus ciuitatũ.vel A' cõſiliariis.
A D.D.	Ad diſcendum.
A C.D.Q.T.P.	Actione dotis,quæ tibi petitur.
A C.D.N.	Actione domini noſtri.
A VC.	Auctoratus.vel Auctoritas.vel Auctor.
A NM.	Anima.
A.TR.TP.	Ad turrem Tarpeiam.
A.FBR.	Ad Foſſabaurum.
A C.L.AQ.	Actio legis Aquiliæ.
⳩ .	Militis ignorantiam denotat.
A D.	Adeſt.
A D F.	Ad frontem.
A L.	Alluit.
A.G.	Aulus Gellius.
A DLR.	Adulterauit.
A D.P.XII.	Ad pedes duodecim.
A.AT.	Ante audita.
A NN.SEN.	Anneus Seneca.
A.☧.ω.	

B

B	Bonus.vel Bene.vel Balbus.vel Brutus.
B̄.	Bene.vel Bonæ.vel Balbus.
-B-	Buſtum.
B.A.	Bonus,amabilis.
B.F.	Bona fides.
B.S.	Bona ſua.
B S.	Bonus.

B̄Ō.EM.	Bonorum emptores.
B.PC.	Bona pecunia.
B.ARA.	Bona aurea.
B̄.A.	Bonam actionem.vel Bonis Auguriis.vel Auſpiciis.
B.M.H.E.	Bona memoria hic eſt.
B.MN.	Bona munera.
B̄Ī.	Balbius.
B.M.	Bene merentes.
B.MR.C.	Bene mereat cibum.
B.MR.SE.	Bene merentibus ſerua.
B.MR.SE.H.	Bene merentibus ſeruatur hoc.
B B.	Bonorum.
B FC.	Beneficium.vel Benefecit.
B.M.F.	Bñ merētib⁹ fecit.vel Bñ merēti.
B.V.	Bonorum venditor.
B.H.	Bonorum hæres.
B.HTS.	Bonorum hæreditas.
B̄R̄.	Bonorum.
B̄R̄.SI.	Bonorum ſerui.
B.LB.	Bonorum liberi.
B.FL.	Bonorum filius.
B.P.	Bonorum poſſeſſor.vel Bonoꝝ poteſtas,vel Bonoꝝ publicū.
B̄Ā.	Bona.
B N.	Bonum.
B.N.	Bona noſtra.
B̄.V.	Bona veſtra.

B̄.F.	Bona fœmina.vł Bona fortuna. vel Bonum factum.
B.FI.C.	Bonæ fidei contractus.
B VS.	Bonus.
B.F.CT.	Bona fide contracta.
B̄.VD.	Bona uendita.
B.M.	Bona materna.
B.P.	Bona paterna.
B.E.R.	Bona eorum.
B.ER.ST.	Bona eorum seruantur.
B.ER.INT.	Bona eoꝶ īueniunt̃.vel sic aliqn̄.
B.E.I.	
B N.H.I.	Bona hic inuenies.
B N.ĪE.	Bonaͤ inuenies.
B N.E.I.	Bona eius inuenies.
B.E.	Bona eius.
B.E.ĪT.	Bona eius instituta.
B.E.C̄Ā.	Bona eius caduca.
B F.	Beneficium.uel Benefecit.
B.E.E.	Bona ex edicto.
B E.	Breuiter.vel Beneficium.
B.FR.	Bona fortuna.
B.H.S̄.I.	Bona hic sita inuenies.
B.MT.	Bona materia.
B.R.P.N.	Bono rei publicæ nato.
B EL.	Bellum.
B A.	Bra.
B Ē.	Bre.

B9	Bus.
B.	Bus.
BIINIIMIIRII NTI FIICIT. ꝓ	Benemerenti fecit.
B N.M.FEC.	Benemerenti fecit.

C Cauſa. Cauſat. & Centuȝ. & Con. & Contra. & Cum & Cornibus. & Condemno. & Condemnatio. & Caius. Inuerſa uero, ſi ſcribatur eadem litera. vt Ↄ, mulierem Caiam ſignificat: qa tam Caias eẽ uocitatas, q̃ Caios, ex nuptialibus ſacris apparet: & plurima ſunt monumenta ueterum documento. Item de digama æolico Ⅎ. ut in multis ſepulchris SERⅎVS, ⅎVLGVS, ⅎALE, ⅎIXIT.

C. vel CA. AM.	Cauſa amabilis.
C A. M9.	Cauſa mortis.
C. C. E.	Cauſa conuenta eſt.
C. N. EE. C. C.	Credimus nõ eſſe cãm conuentã.
C AES. vel CS.	Cæſar.
C̄S. A.	Cæſar Auguſtus.
C̄S. M.	Cæſar Maximus.
C̄S. IP.	Cæſar Imperator.
C NTO.	Centenario.
C̄ I.	Centum millia.
C TR.	Cæterum.
C̄ C̄.	Circum.
C̄T.	Cauſat.
C T. RM.	Ciuitatis Romanæ.
C. R.	Ciuis Romanus.

C.R.C.P.	Cuius rei cauſa promittis.
C C.	Ducenti.
C.M L.	Centum millia.
C TR.M.	Citra murum.
C̃.	Corymbus.
C.N.	Ciuis noſter.
C T̄R̄.	Cæterę. vel Ciuitatis Romanæ.
C̄T̄.	Caput.
C.C.	Calumniæ cauſa.
C Mꝰ.	Comis.
C OR.	Cornelius.
C ORP.	Corpus.
C Tꝯ.	Contrarium. vel Contractum.
Ɔ O.	Controuerſia.
C OSS. vel CONS.	Conſulibus. vel Conſules.
C S.	Cõmunes. vel Cõſiliarius. & ali(quãdo Cõſul.
C OM. vel C̄Ō. OBD.	Comitia obdurata.
C L.V.	Clariſſimus vir.
C L.F.	Clariſſima fœmina. vel Filia.
Cꝰ.	Cuius.
Ɔ.	Con.
C.C.F.	Caius Caii filius.
C IV.	Ciuis. vel Ciuitas.
C.R.C.	Cuius rei Cauſa.
C LI.	Claudius.
C.III.INV.	Cubitos tres inuenies.
C.LDBL.	Cauſam laudabilem.

C.S.S.	Cum ſuis ſeruis.
C.S.FL.	Cum ſuis filiis.
C.CL.R.	Cauſa clara regi.
C.V.	Cauſa Virginum.
C.M.	Ciuis malus.
C.B.	Ciuis bonus.
BORN.R.F.	Corneliæ Regis filiæ.
C.F.R.	Cauſa filiæ Regis.
CCC.DP.	Tercentum duplex.
CORN.AVRS.	Coronas aureas.
C.IT.	Cauſa iuſti.
C.S.H.	Cum ſuis hæredibus.
C.S.P.E.	Cum ſua pecunia eſt.
C.II.IV.P.	Cubitos duos íuenies plumbu ꝫ.
C.X.IV.ARG.	Cubitos decẽ inuenies argentu ꝫ.
C.XX.IV.AVR. M.	Cubitos viginti inuenies aurum mirabile.
C.PT.	Cauſa petitionis.vl' Cãm poſuit.
C.MAR.P.	Caput margine pleno.
CVIT.	Ciuitas.
CCC.T.P.	Tercentum terræ pedes.
CPS.	Capſa.
C.M.T.	Cauſam mali tui.
C.MT.	Crementum multum.
CPRSS.	Cupreſſi.
CNT.VI.	Centenaria ſex.
CT.V.O.A.B.	Ciuitas vitæ omnia aufert bona.
CML.XII.	Camelos duodecim.

CORN.	Cornibus.
CVI.	Cuius.
C.E.D.	Coniunctus esse dicitur.
C.CR.	Contrarius contractus.
CONTVB.	Contubernali.
CR.	Creticus.vel Crispus.
CD.	Condemnatu.
C.P.S.E.	Causam posuit sui edicti.
CENS.vel CNS.P.	Censor Pompeius.
CD'.	Condignum.
CLS.	Clarissimus.
CL.COS.DESIG.	Claudius Consul designatus.
CS.	Communis.
CSI.	Controuersia.
CT.RAE.	Ciuitatis Romæ.
C.	Comitialem diem quoq; signi-ficabat.
CO3 3.	Collegæ.

D	Diuus.
D̄.	Dedicauit.
D'.	Dedit.vel Dies.
D.D.	Damnum Dedit.
DR.P.	Dare spondet.vel Promittit.
D'.E.	Damnatus est.
D̄D̄.	Dedimus.
DD'.	Dandam.
DD'.M.	Dedimus mercedem.

D'D'.	Dandas.
Ð.	Dedit. & quandoq; Dedicauit. & aliquando, Denarium dicit.
D.D.	De donis. vel Deinde.
DD.	Dedicatio.
D.D.	Doctio Ducis.
D.D.	Dedit Deus. vel Dono dedit.
D.D.	Decreto dato. vel Deo dedicauit.
D.D.	Dotis dictio.
D̅D̅.	Dedicauerunt. vel Declinauerũt.
ÐÐ.	Dixerunt. vel Dederunt.
DEST.	Deſtinauit.
DP̅O̅.	Depoſitio.
D.L'.	De loco.
DOT.R.	Dotem recuperauit.
D̅F.	Defunctus. vel Defuncta.
D.Q̅.R.	De qua re.
DV.	Deuotus.
DV'.	Deuotus.
D.B.	Decius Brutus.
D.P.	Deuota perſona.
D.A.	Diuus Auguſtus.
DA.	Dona.
DB.C.D.C.D.E.	Diebus Cæſaris dictatoris cauſa dedicata eſt.
D.C.A.	Dius Cæſar Auguſtus.
D.B.DD.	De bonis dixerunt. vel Dederũt.
D.B.S.F.	De bonis ſuis fecit.

D.B.N.	De bonis nostris.
D.C.S.	De Consulis sententia.
DCT.	Detractum.
D².	Dedicauit.vel Dixit.vel Damnauit.vel Ducit.vel Donat.vel Donauit.vel Damni.
D.P.	Diuus Pius.
DĪG.M.	Dignus morte.uel Memoria.
DDC.	Dedicauerunt.
DIL.	Dilectus.uel Dilectissimus.
D.M.	Dis Manib⁹.ul' Domus mortui.
DM.	Deum.uel Demum.
D.M.	Diuus maximus.uel Dis maximis.uel Diuos Manes.
D.M.S.	Dis Manibus sacrũ.uel Dormierũt.uel Dormiũt mortui securi.
D.M.S.C.P.	Dies mali sequantur,cras peius.
D.M.L.	De male loquentibus.
D.M.S.C.	Dies malus sequitur cras.
D.Q.S.	Die quo supra.
DOT.	Dotem.
D.P.	Dotem petit.uel Dotis ꝓmissio.
D.F.	Dotem fecit.
D⁹O.	Donatio.
D.L.	Do Legem.uel Dono legauit.uel Dico legem.
DNS.	Dominus.
DNA.	Domina.

DNO.	Domino.
D'.DS.	Duo deſerebantur.
DV.S.	Deuotus iſtorum ſeruatur.
D Ꝥ.	Duntaxat.
D.EE.	Damnatum eſſe.
D.D.N.M.P.	Dare de nutu mihi parat.
D.M.O.	Domum mitius operans.
D.P.F.	Denunciandi poteſtatem fecit.
DERS.	Deſerta.
DD.DD.D.A.A. A.	Dedicarunt, dederunt, dono, auro, argento, ære.
D.V.M.T.	Dolo, uel malo tuo.
DVL.	Dulcis.
DVMS.	Dulciſſimus.
DS.	Deus.
D̄S̄.	Dis.
DT.	Durat.
DO.TRA. vel TRIN.	Diuo Traiano.
DO.VAL.	Diuo Valerio. vel Valeriano.
D.S.P.O.	De ſua pecunia obiit.
D.SP.S.P.	De ſapientia ſua perfecit.
D.MN.FL.R.LS. E.I.	De munere filiæ Regis lucus eſt iſte.
D.H.P.I.MR.R. H.	De hac petra ĩtus munera Regis habes.
D.M.B.D.	De memoria bene dicit.
D.P.	De pecunia.

DOS.CS.E.CCL. PC.AG.VS.	Duos cubitos eſt concluſa pecunia Auguſtæ virginis.
D.D.VRG.	De donis virginis.
D.RS.	De Regibus.
D.PS.	De Principibus.vel Pauperibus.
D.VS.	Deæ virgines.
D.VS.	De virtutibus.
D.VS.	De verbis.
D.M.L.	De male loquentibus.
D.SP.	De ſapientibus.
D.IPS.	De ipſis.
D.B.MB.	De bene merentibus.
D.TB.	De Tribubus.
D.PF.	De Præfecto.
D.RM.	De Romanis.
D.TRBNL.T.S.	De tribunali tulit ſententiam.
D.P.ORT.	De parte orientis.
D.P.OC.	De parte occidentis.
DFTI.	Defuncti.
DPS.	Diſcipulus.
D.M.S.C.S.R P. T.DEINV.CAR.	Dies malus ſeqtur cras,ſi rupis tonitrua,deinuenies carbones.
D.PEC.R.	De pecuniis repetundis.
DIIIB.	Diebus.
DVC.DVC.	Ducum ductor.
D.D.	Ducum dux.vel Duc,duc.
D.AE.	De ærario.
D.B.C.	De bene conſulentibus.

D.B.N.	De bene notatis.
D.R.P.	De re publica.
D.B.C.	De bono communi.
D.B.IN.	De bonis incertis.
D.B.I.	De bono iudicio.
D.SVP.P.	De ſupina pila.
D.N.G.	Diutius non gaudebis.
DD.M.V.	Dies mali uenerunt.
D.R.N.	Deus reſpice nos.
D.C.N.N.B.D.	De Cæſare nemo non bene dicat.
D.A.M.S.AV.	De auibus male ſenſerunt Augures.
D.I.L.IV̄.A.	De iſto lapide inuenies aurum.
D.N.P.F.S.	De nũerata pecunia facies ſacruȝ.
D.T.G.Q.S.	De tuo genio quid ſentis?
DEG.A'T.M.	Degeneras a' tuis maioribus.
DEGN.T.O.	Degenerem te oſtendis.
DI.V.BB.	Dilutum vinum biberat.
D.M.B.M.F.	Dis manibꝰ bonæ memoriæ fecit. vel Bene merentibus fecit.
D.L.D.P.	Dis locum dedit publice.
D.S.	Dato ſolo.
D.D.Q.O.H.L. S.E.V.	Dis, Deabuſqꝫ' omnibus hunc locum ſacrum eſſe uoluerunt.
DD.E.H.L.I O. LIB.PRI.D̄N̄. MAR.PV.ET. LI.P.	Dedicatus eſt hic locus Ioui Liberatori primum, deinde Marti Pugnatori, & Libero Patri.

E'	Eius.
E.N.	Eſt noſter. vel Et non.
EE.	Eſſe.
EX.	Eius.
EX.M.D.	Eius memoria dixit.
EX.B.	Eius bona.
EC.ABSC.P.	Hæc abſcondita pecunia.
ER.L.M.ETN.	Erit locus memoriæ æternæ.
ELG.B.EX.	Elanguit bonitas eius.
ESS.VDD.MM. R.	Eſſe videndum monumentum Regis. vel uendendum.
ET.	Etiam.
ET.NC.	Etiam nunc.
EG.	Ego. vel Aeger. vel Eius. vel Ae/grum.
EG.M.	Eiuſmodi.
ĒĒ.	Eſſe.
EE.I.P.	Eſſe in poteſtate. vel In poſteruƷ.
EE.MG.P.	Eſſe magis poteſt. vel Magr̃ põt.
EE.M.F.I.	Eſſe magis fieri iuſſit.
EE.N.P.	Eſſe non poteſt.
E.ERG.R.	Eius ergo Rex.
EIMO.	Eiuſmodi.
E P̄. vel EP.	Epiſtula. vel Epitaphium.
EP.M.	Epiſtulam miſit.
ER̄.	Erunt.
ER.	Erit.
ERP.	Eripiet. vel Erit paratus.

ERG⁹. vel ERG.	Ergo.
EPS.	Epiſcopus.
EQ.R.	Eques Romanus.
EV.	Eius.
EX̄.	Exigitur.
EX C.	Ex conſuetudine. vel Ex contione. vel Ex conditione.
E.A.	Eſt ante.
E.R.B.	Eius regit bona.
EOR.	Eorum.
E.P̄P̄.	Et præparat.
EH.E.	Exhæres eſto.
E.H.	Ex hæredib⁹. vel Ex hæreditatis.
EI.RQ.	Exiui requietum.
E.R.A.	Ea res agitur.
E.I.M.C.V.	Ex iure manu conſertuʒ uocauit.
E.H.O.L.N.R.	Eius hac oı̄b⁹ lege nihil rogauit.
E.E.	Ex edicto.
E.H.E.	Ex hæreditate eſt.
E.C.S.AB.	Eius cauſa Senatus abdicauit.
E.M.	Ex more.
EX M.	Ex malitia.
EDV.P.D.	Edulium populo dedit.
ED.V.	Edendo viuimus.
E.V.V.N.V.V.E.	Ede, ut viuas, ne viue, vt edas.
E.P.	Edendum parce.
E' CONV.	E' conuiuio.
E' S.	E' Senatu.

E' C.	E' comitio. vel E' Capitolio.
E' S. AE. MR.	E' ſacra æde Martis.
E' P.	E' palatio. vel E' publico.
EQ. COH.	Equeſtris cohortis.
∻	Eſt.
⁊	Et.
F	Fecit. aliquando Felix. & Familia. & Fuit. & Fit. & Figura. & Fides. & Filius.
FAM.	Familiaris.
$\overline{FR}$.	Frater.
FEM.	Fœmina.
F. FL.	Fratris filius.
FA.	Filia.
FO.	Forum.
FD. C. vel F. C.	Fideicommiſſum.
FD. M.	Fides mundi.
FRS.	Fortis.
$\overline{FE}$.	Fundauerunt.
F$\overline{ER}$.	Fecerunt.
FB.	Fabricauit.
F$\overline{C}$.	Fecerunt.
FRMS.	Fortiſſimus.
FEA.	Fœmina.
$\overline{FF}$.	Fecerunt.
FC.	Fecit.
FLA. R.	Filia Regis.

F.F.	Filius familiæ.
FF.	Fabrefactum.
FLB.	Flabrum.
FRT.	Forſitan.
F.D.	Fecit diues.vel Deus.
F.FBC.	Fecit fabricatio.
FO.	Forum.
FR.	Frater.
FR̄.	Forum.
FR.F.	Fratris filius.
FS̄.	Fratres.
FRA.C.	Fraude creditoris.
FO.S.V.P.XX.INN. M̄M̄.LDBLE.	Fode ſub via pedes viginti, inue/nies monumentum laudabile.
F.H.IV.	Fortunam hic inuenies.
FN.AGR.	Fines agrorum.
FRES.ARR.	Fornaces Aurificum.
F.P.H.SB.TLA.	Fortis porta hac ſub tabula.
F.R.	Forum regundorum.vel Regu℥. vel Finium regundorum.
FLS.	Flauius.
F.M.IT.	Fati munus impleuit.
FN.AGR.	Fines agrorum.
F.M.	Fecit memoriã.vel Factu℥ monu/mentũ.
F.S.E.	Factum ſic eſt.
FS.E.	Factus eſt.
F.T.C.	Familia teſtis cauſa.vel Famula.
F.FAM.vel F.F.	Filius famil/as.

FIC.	Fiſcum.vel Fideicommiſſum.
FIC.R P.C.	Fiſcum Reipublicæ cauſa.
FI.B.	Fide bona.
FIR.	Fideiuſſores.
F'E.	Fortem.
FD.AG.	Fundum agri.
F'B.	Fabricabant.
F.P.	Forma publica.vel Fama.
F.PP.R.	Forum populi Romani.
FE.	Familiæ.
F'.	Fit.& aliquando Fur.
F.P.	Fidei promiſſor.vel Fides ꝓmiſſa.
F.R'.	Finibus regnandis.
F.C.L.	Fraudationis cauſa Latina.
F.CD.	Fraude credentes.
F.E.	Filios eius.
F.ED.	Factum edicto.
F.E.D.	Factum eſſe dicetur.
FABR.	Fabrorum.
FID.M.	Fides mera.
FF.	Fefellerunt.
F.F.	Fortunæ felici.
FAC.B.	Factum bene.
FAC.F.	Factum feliciter.
FAV.F.	Fauſtinæ fatum.
FID.D.	Fide dignus.
FID.SER.	Fidelis ſeruus.
FID.F.	Fideliter factum.

FID.P.R.	Fides populi Romani.
FID.R.P.	Fides Rei publicæ.
FID.S.	Fides Senatus.
FID.P.C.	Fides Patrum Conſcriptorum.
FID.IMP.	Fides Imperatoria.
FID.℞.	Fides Regia.
FID.INTEM.	Fides intemerata.
FIG.	Figulus.vel Figura.
F.CL.	Fraude clientis.
F.	Faſtum quoq; declarabat diem.

G	Gaudium.& aliquãdo Gaius.& Genus.& Gens.& Gratia.
G9.	Gens.& Genus.
GR.	Gerit.vel Gratis.
G̅S̅.	Geſſerunt.
G̅G̅.	Geſſerunt.
GA̅.	Grauis.
GAV.V.	Grauitas uera.vel Veſtra.
G.B.	Gens bona.
GENS.	Gentes.
GD.	Gaudium.
GR.EX.	Gratia eius.
GRC.	Græcus.
GLA.	Gloria.
GLA.S.H.I.	Gloria ſua hic intus.
G.RM.HI.RQ.	Genus regium hic requieſcit.
GN.N.	Genus noſtrorum.vel Noſtruȝ.

GN.	Gens.& aliquando Genus.
GT.	Gentes.
GRI.	Gerit.
GS.	Genus.
G.D.	Gens dolosa.
GM.F.	Germanus frater.
GV.	Genus.
GN.R.S.	Genus Romani Senatus.
GR.AT.RS.B.	Genitor aūt reseruator bonus.vel Gerit rem Senatus bene.
G.V.	Grauis Valerius.
G⁹.R.	Genus Regium.
GM⁹.FI⁹.	Germanus filius.
GLI.	Gloria.
GL.P.	Gloria parentum.
GA.V.	Grauitas vera.vel Vestra.
GX.	Grex.
G.II.IVI.L.M.	Cubitos duos īuenies locum mirabilem.
G.GEN.GER.	Gaudium generis Germanici.
GLA.S.H.INT.E.	Gloria sua hic intus est.
GERM.	Germanicus.
GM.FI.	Germani filius.
GOTH.	Gothicus.
GR.EX.	Gratia eius.
GS.	Gessit.
GR.D.	Gratis datum.
G.P.	Gula parentum.

G.F.	Gula filiorum.
G.IN.	Gens iniqua.
H	Hoc.
H̄.	Hæres.
Ħ	Hæc.
Hꝰ.	Habet. vel Hæres. vel Huius.
HO.H̄.	Homo honestus.
HC.	Hunc.
H.F.	Hic fundauit.
H.DD.	Hic dedicauit.
H.E.M.TBNR.	Hæc est memoria Tribunorum.
H.ÆDF.Q.C.P. AMR.PFEC.	Hoc ædificium, qđ cernis, prudēs amator perfecit.
HER.S.	Herculis sacrum.
HÆS.PRC.	Hæredes principis.
HÆ.M.	Hæredem meum.
HIC.IV.EDF. REGL.	Hic inuenies ædificium Regale.
H.M.M.	Hic memoria mirabilis.
H.COG.	Hæredem cognitorem. vel Hæredem cognouit.
HC.L.RO.	Hunc locum Romanorum.
HC.AM.N.	Hunc amicū nostrum.
HC.L.	Hunc locum.
H.DD.	Hic dedicant. vel Hoc dono datum.
H.SPL.M.AV.	Hæc sepultura modo aucta.

H.S.V.F.M.	Hoc ſibi viuens fieri mandauit.
H.M.S.M.	Hic mater ſua mortua. vel Hora mala ſũpſit morã.
TH TR.	Theatrũ.
H.S.E.	Hic ſepultus eſt.
H.HA.P.	Hic habet pecuniam.
H.S.	Hic ſunt.
HH.	Hæredes.
HR.	Hæres.
HTT.	Hæreditatibus.
H.I.	Hæreditario iure.
H.I.	Hic inuenies.
HA.	Hora.
HS.	Hos.
H.O.S.	Hic hora ſecunda.
H.P.	Honeſta pſona. vel Puella.
H.L.N.	Honeſto loco natus.
H.V.	Honeſta vita.
HSB.	Hoſtibus.
HSS.	Hoſtes.
HOM.	Homo.
H.HON.	Homo honeſtus.
HC.V.	Hunc virum.
HC.AM.N.	Hunc amicum noſtrum.
HEM.M.	Hæredem meum.
H.B.V.P.	Hæres, bonorum'ue poſſeſſor.
HV.	Huius.
H.M.	Hora mala. vľ Hora mortis.
H.M.H.N.S.	Hoc monumẽtũ hæredes nõ ſeqn tur.

HOC.

HOC.M.N.NON. SEQ.	Hoc monumentum hæredes nõ ſequuntur.
H.PS.	Hora peſſima.
H.S.	Hæc ſic. vel Hora ſecunda. vel
H.S̄.	Hæc ſunt. (Hoc ſatis.
H.S.B.	Hic ſitus bonus.
H.SS.	Hoſtes ſacrilegi.
H.V.B.P.	Hæres verus bonoruꝫ poſſeſſor.
H.D.M.	Hæc domus mortis.
H.S.	Hoſtia ſacrilega.
H.M.EXT.N. REC.	Hoc monumentum exteros. non recipit.
H.M.D.A.	Hoc mandauit dari Auguſtus.
H.M.S.S.E.H.N.S.	
J	Inter. & Intra. & In.
Ī	In.
Iꝰ	Intra.
I.S.	Ii ſunt.
I.AGL.	In angulo.
IMPL.	Imperialis.
IIII.TT.	Quatuor tituli. vel Tribuni.
III.VIR.R.P.C.	Triũuiri reipublicæ conſtituẽdæ.
IIIII.VIR.	Sextum vir.
III.VIR.AED. CER.	Triumuiri ædiles cereales. vel Cærimoniales.
ĪĪ.	Duo millia.
ĪĪĪĪ.V.	Quartum viri.

III. VIR. A. A. A. F. F.	Triumuir ære, argento, auro, flando, ferundo.
I. I.	Ius iurãdum. vel Iuſte iudicauit.
I. G.	In agro.
I. I. I.	Iuſta iudicauit iudicia.
I. L.	Intra limites. vel In loco.
INT. vel INC.	Initio.
INTS.	Introeuntes.
I. M. I. ST. B. ABCD.	In memoria iſta ſunt bona abſcõdita. vel In monumẽto iſto. &c.
IN HC. MM. S. P. SN. FN.	In hoc monumẽto ſunt pecuniæ ſine fine.
IN. B. M.	In bona memoria.
INT. S. B. EX.	Intus ſunt bona eius.
IN. L. ADMRBL.	Inuenies locum admirabilem.
IN M. I. ST. D. AVGI.	In memoria iſta ſunt diuitiæ Auguſti.
IN. HC. MM. S. P. S.	In hoc monumẽto ſunt pecuniæ ſacræ.
INT. S. AR. E. M. S.	Intus ſub ara eſt memoria ſacra.
IN AGR. P.	In agro pedes.
IN FR. P.	In fronte pedes.
I. TPL. APL.	In templo Apollinis.
I. M. TPL.	In medio templo.
ID.	Iudex.
IT. P. VI.	Intra pedes ſex.
IT. P. XIII.	Intra pedes treſdecim.
I. MO.	In medio.

INR.AR.	Intra aram.
IN FO.vel I.FO.	In fundo.vel In foro.
I.M.CTT.	In media ciuitate.
IT.LM.	Intra limen.vel Limites.
I'D.	Interdum.
IA.	Interea.
IAD.	Iamdudum.vel Iam diu.
IA.SD.	Iam ſatiſdandum.
IA.RI.	Iam reſpondit.
I.AGL.	In angulo.
I.FT.	In fonte.
I.PTO.	In puteo.
I.PNA.	In piſcina.
IT.II.CL.	Intra duos colles.
IT.II.SPCL.	Intra duo ſepulchra.
I.PTE.	In pariete.
IMPLE.	Imperiale.
I.C.	Iuxta catulum.
I.D.	In dominio.vel In dimidio.vel
I.PS.	In poſſeſſione. (Iuriſdicũdi.
I.L.S.	In loco ſacro.
I.L.D.	In loco diuino.vl' In loco dom⁹.
I.SN.R.	In ſenatu Romano.
I.F.	In foro.
ID.ID.	Iudicium iudicandum.
ID.	Interdum.
I.D.P.	Iure dicundo præcepit.
I.D.C.	Iuriſdicundi cauſa.

I.E.	Iudex esto.
I.F.	In foro.vel Interfuit.
I.FOR.CS.A.	In foro Cæsaris Augusti.
I.FOR.FLM.	In foro Flaminio.
II.	Ibi.vel Inibi.
IM.	Iam.
IA.℞I.	Iam respondit.
IA.Q.	Iam quam.
ID'.E.	Idem est.
ID.Q.	Idem'q;.
I.PT.	In positione.
I.Ꝉ.℞.	In loco religioso.
I.Ꝉ.D.	In loco diuino.
I.L.PI.	In loco præsenti.
I.L.A.	In loco absenti.
I.B'.	In breui.
I P'.	Intra prouinciam.
I.C.	Intra circulum.
I.T'.TP.	In tuo tempore.
I.T.C.	Intra tempus constitutum.
I9.P.	Intra posuit.
I E.	Interest.vel In eum.
IMP.CS.A.	Imperator Cæsar Augustus.
I.PCE.	Ius præcepti.
I.XIX.	Duodeuigesies.vl' Duodeuicies. vel Duodeuiginti.
IX.I.	Nonus decimus.
IX.I.	Nouem decem.

I.D.T.S.P.	In die tertio,ſiue perendinum.
I.S.F.	In Senatu fuerunt.
IFT.	Interfuerunt.
IDI.D.	Iudicium dabo.
IMP.AVꝰ.	Imperator Auguſtus.
Ɨ A.	Interea.
I Ḡ.	Igitur.
I T̄.	Item.
Iꝰ M.	Hymnus.i.laus.
I.N.EE.	Iuſtum non eſſe.
I.FOR.CS.A.	In foro Cæſaris Auguſti.
I.FOR.FLM.	In foro Flaminio.
I.F.CS.	In foro Cæſaris.
I.F.P.	In foro Pacis.
I.F.TR.vel T℞.	In foro Tranſitorio.
I.F.N.	In foro Neruæ.
I.F.TR.	In foro Traiani.
I.F.HA.	In foro Hadriani.
I.F.IV.	In foro Iulii.
I.F.POP.	In foro Pompilii. vel Põpeii.vel Popilii.vel Populi.
I.F.B.	In foro Boario.
I.F.L.	In foro Liuii.
I.F.FLAM.	In foro Flaminii.vel Flaminiæ.
I.F.P.R.	In foro pro roſtris.vel Popl'i Ro (mani.
I.L.P.	In loco publico.
IP.CS.	Imperator Cæſar.
I.S.C.	In Senatu conſulto.

I.F.P.XIII.I.A.P.T.	In frōte pedes.xiii.in agro pedes (totidem.
I.CL.	Intra cliuum.
I.P.	Ius prætoris.vel Præcepti.
IIX.	Duodecies.
IN̄.	Intercisum denotabat diem.
K	Castra.vel Caput.
K̄.	Calendæ.vel Calendis.
ꓘ.	Carissima.
K.	Cardo.
KS.	Chaos.
K M̄.vel K.	Karissimus.
KK.	Carissima.vel Carissimi.
K.IAN.	Calendis Ianuarii.
KLD.	Calendas.
KI.	Carissimi.
KR.R.N.	Carus Rex noster.
KR.AM.N.	Carus amicus noster.
KRA.C.M.	Cara caue me.
KRM.	Carmen.i.tonus,vel sonus.
KK.ST.CND. SPLC.	Cara sunt cernenda sepulchra.
K.Q.	Calendis Quintilis.
KS.	Calendis Sextilis.
KR.	Chorus.
KR.M.	Cara memoria.
K.C.	Capite census.vel Calūniæ cā.vel
K.D.	Capite diminut⁹. (Capite cæsus.

K.P S.	Caſtra poſuit.vł Caſtra pegrina.
K̄.FES.	Calendis Februariis.
K̄.MART.	Calendis Martii.
K̄.AP.	Calendis Aprilis.
K̄.MA.	Calendis Maii.
K.P.	Caſtra Ponti.vł Cardo poſitus.
K.MR.	Cara memoria.
K.M.	Cardo maximus.
KL.SEP.	Calendis Septembris.
KL.OCT.	Calendis Octobris.
KL.NOV.	Calendis Nouembris.
KL.DEC.	Calendis Decembris.
K.M.	Cardo maximus.
KARO.	Chartago.
K.F.	Cardo finalis.
K.	Cœlius.
K.MT.	Cœlius mortuus.
K.FX.	Caſtra fixit.
K.DD.	Caſtra dedicauit.
KR.C.	Cara ciuitas.
K.M.	Cardo marinus.
K.D.	Capite donatus.
KAR.C.	Chartago ciuitas.
L	Lucius.vel Libertus.vel Locus.
Ꝉ.	Lex.vel Lector.
LG.	Leges.
LITR.	Literæ.

L C.	Locus.
L.L.	Laudabilis loci.
L D.	Laudandum.
L G.D.	Legem dedit.
L G.S.F.	Legem suam fecit.
L G.P M.	Legem promisit.
L G. S'.I.	Legem seruare iussit.
L G. S'.P.	Legem seruare ꝓmisit.vel p̃cepit.
L G.	Legauit.
L B.	Liberi.
L C.S.	Locus sacer.
L C.S N.	Locus Senatus.
L.D V I.	Locus diuinus.
L.D D.	Locus dedicat⁹.vel Dono datus. vel Locum dono dederunt.
L.R.	Locus Religiosus.
L.Q.S.	Loco quo supra.
L.P.	Locus propitius.
L.E M.	Locus emptus.
L.P L.	Locus publicus.
L.A D Q.	Locus adquisitus.
L.M.D.	Locus morti deditus.
L.B.P.	Locus bene possessus.
L.I.I.	Locus iniuriæ.
L.I.I.Q.	Locus iniuriæ Quiritum.
L.I T.F.	Locus inter fines.
L.I M P L.	Locus Imperialis.
L.P R.	Locus priuatus,vel Proprius.

L.S.PAL.

L.S.PAL.	Loca ſacra palatii.
L.IC.	Loca incerta.
L.PL.	Loca periculoſa.
L.T.	Lucius Titius.
L.T.	Locus Titi.
L.M.	Lucius Muræna.
L.VAL.RF.	Lucius Valerius Rufus.
LVD.AP.	Ludus Apollinis.
L.PR.C.R.	Latini priſci,ciues Romani.
L.C.	Libertatis cauſa.vel Latini ciues. vel Conſules.
L.I.D.AG.	Lex Iulia diui Auguſti.
L.M.E.	Lex mecum eſt.
LG.EG.	Legem egiſſe.
L.R.I.	Lex Regis iuſta.
L.B.P.	Locus bene poſſeſſus.
LC.DIV.	Lucrum diuinum.
LC.S.	Lucrum ſacrũ.vel Locus ſacer.
L.D.	Locum deditum.vel Dedit.
L.D.D.D.	Locus datus d'creto Decurionũ. vel Locũ dedicatõis dono dederũt.vel Locus dedicationũ deo dicatus.
LG.F.S.	Legem fecit ſuã.
LEG.	Legio.
L.H.	Locum hunc.
LT.PR.	Latini patres.
L.M.D.	Locus morti deditus.vl' Manib⁹ dicatus.
LX.	Sexaginta.

L.Q.S.E.	Locus, qui ſuper eſt.
LEG.X.	Legione decima.
HS.	Seſtertium notat.
LIBER.L.F.F.O.M. D.S.	
M	Meuȝ. vel Meam. vl' Marcus. vel Miles. vel Martius.
MR.	Marcus.
MAX.POT.	Maximus Pontifex.
MC.	Mancipio.
MF.F.	Manifeſtum fecit.
M.F.	Mala fide. vl' Male fidus. vel Malæ fidei.
M.F.P.	Malæ fidei poſſeſſor.
MNF.L.	Manifeſtus locus.
MF.OPP.	Manifeſtum oppidum.
MF.TT.	Manifeſtũ territoriũ. vel Titulũ.
MNM.	Manumiſſum.
M.D.O.	Mihi dare oportet.
MAG.ML.	Magiſter Militũ. vl' Magiſtrat⁹.
M.R.F.	Marcus Rufus.
M.CS.	Marcus Cæſar.
MᵀᴬN.	Matrimonium.
MAI.	Maior.
Mᴵ.	Mihi.
MIN.	Minor.
MM.	Militem.
M.L.	Militis locus.
M.AG.	Militis ager.

$\overset{O}{M}$.	Modo.
$\overset{OR}{M}$.P.	Mortem ponit.
$\overset{E}{M}$.	Moleſtus.
MMT.	Monumentum.
MM.P.	Monumẽtum petit.vel Poſuit.
MM.A.	Monumentum accepit.
MM.L.	Monumenti locus.
MS.	Mos.vel Mus.
M.V.N.T.	
MVL.B.	Mulier bona.
MVL.M.	Mulier mala.
MVŁ.P.	Mulier peſſima.
M.P.	Male poſitus.
M.P.D.	Maiorem partem diei.
M.C.V.	Manu conſertum uocauit.
M.T.F.E.	Malo tuo factum eſt.
M.M.P.	Malo mancipio poteſtate.
ML.Q.E.	Melius quicunqꝫ erit.
M.H.E.	Mihi hæres erit.
M.C.M.	Mortis cauſa manumiſſus.
MN.MN.	Municipalis municeps.
MVN.	Municipium.vel Municipes.
MO.	Modi.
ML.PR.	Multum primum.
MR.C.P.	Murum cum porta.
MM.RG.	Memoria Regis.
MM.LATN.	Memoria Latonæ.
MVNR.vel MVN.	Munerabilis.

ML.	Miles. vel Maleficus.
MLT.	Milites.
M.	Munus.
MS.	Molestus.
MM. LE.	Memoria Legatorum.
M. M. F.	Mutius Martii filius.
M. C. F.	Mortis causa fecit. vel Fuit.
MIICVM.	Mecum.
MIIS.	Menses. vel Mensibus.

N

N	Nam. vel Nec. vel Non. vel Nomen. vel Nepos. vel Nonius.
NQ.	Nanq;. vel Nunq̃.
N. M.	Nam malum.
N. SF. E.	Nam satisfactum est.
N⁹.	Nascitur.
N⁹. E. P.	Natus est puer.
NQ.	Neq;. vel Nusq̃.
NR.	Nero.
N.	Nos aliquando.
N⁹.	Nisi. vel Noster.
N. C.	Nero Cæsar.
N. P.	Nihil potest. vel Posset.
N. N.	Non enim.
N. M.	Non minus.
N. V.	Non vacat. vel Non valet.
N. VV.	Non vult.
N. S. E.	Non sic est.

N̄C.	Nunc.
N.C.	Non certe.
N.L.	Non longe.
N. V;	Non vis.
N.LC.	Non licet.
NB.	Nobis.
NBL.	Nobilis.
NOB.G.N.	Nobili genere natus.
NO.	Nos.
NOB.F.N.	Nobili familia natus.
NNR.	Noſtrarum.
N.E.D.	Notus,& diues.
NQ.N.	Nunquid non.
N.Q.AN.	Numerat,qui annumerat.
N.P.	Non poteſt.vel Non patet.
N.C.	Non credo.
N.C.N.P.	Non clam,nec precario.
N.L.	Nominis Latini.
N.R.	Non reſtituerunt.
N.K.C.	Non calumniæ cauſa.
N.NQ.N.	Numerat,neq; numero.
NS.	Noſter.
N.	Noſtri.
N̄.	Noſtrum.vel Num.
N̄O.	Noſtro.
NŌN.	Nonarum.
N.M.	Nomen Muri.
NŌR.	Noſtrorum.

N̄.	Non.
NOB.G.	Nobilis generatus.
N.L.	Nonius Lucius.vel Non lege.vel (Noīs Latini.
NR.CL.	Nero Claudius.
N̄.	Numerator.
NEPT.	Neptūnus.vel Neptūnalia.
N.vel NF.vel NP. & NF.	Nephastus.
NT.	Nominatis.
O	Oportet.vel Omnis. vel Osten/dit.& aliquando Omnibus.
OO.	Oportebit.& Oportuit.vel Om(nino.& Oēs aliqn̄.
OPT.	Oportet.
O.F.B.	Oportebit fide bona.
OP.	Opiter.& Oportere.
ON̄A.	Omnia.
OP.	Opus.
OP̄P.	Oppidum.
O B.	O briacum.
O.BN.	Omnia bona.
ON̊.	Omnino.
O.A.C.O.N.T.I.	
OB.	Orbem.
OD.	Ordo.
OFF.	Officium.
OC.	Occursum.
O.	Os.& Ostentat quandoq́.

ONTM.IMPL.	Ornamentum Imperiale.
O.O.TS.	Ornamentis omnibus textus.
O.E.R.	Ob eam rem.
O.C.	Ore concilio.vel Ora concilii.
O.D.M.	Opera domus munus.
OT.FN.	Ostium fenestræ.
O⁹.	Ostendit.& Oportet.
OMS.	Omnibus.
O̅S̅.	Omnes.
OM.	Omnium.
OMA.	Omnia.
OPT.P.	Optimo Principe.
OM.V.F.	Omnibus viuis fecit.
ORN.IMP.	Ornatus Imperialis.
-θ-.	Opto.vel Optum.& noī Militis appositū ipsum obiisse demon (strat.
Θ. Ǝ. K.	
ORN.	Ornauit.vel Ornamento.

P

P	Publicus.& Pœna.& Pius.
P.LGA.TP.	Per longa tempora.
PLT.	Placitum.
PNT.	Ponte.
PLRS.	Plerosq;.
PRF.	Præfectus.
P.E.	Positus est.
PBLC.	Publicum.
P.H.	Positus hic.

PD.DC.	Pondera duodecim.
PPQ.R.	Populus'q; Romanus.
P̄.	Præ.vel Præpes.
ꝓ.	Pro.
ꝑ.	Per.
P̄PT.	Promptus.
PVG.	Priuilegium.
P.	Poteſt.
P.C.	Patres conſcripti.vel Per conſulatum.vel Poſt conſulatum.vel Patris conſcriptum.
PAT.	Patritius.
P.X.	Patris actio.vel Pedes decem.
PM̄S.	Præſtamus.
PTM.	Patrimonium.
P.F.	Patris filius.
P.FM.	Pater famil'as.
PEC.	Pecunia.
P.A.	Pluuiæ arcendæ.
P.P.	Poſſideri,præſcribi.
PE.	Potes.
PS.	Poſſunt.vel Poſui.vel Poſuit.
PDE.	Poſſidere.
PCP.	Principem.
PC.	Priſca.
PCL.	Priſcalis.
PIVG.	Priuilegiis.
P̄P.	Propoſita.

PP'T.

Pꝑ'T.	Proprietati.
PT.Q.R.	Propter quam rem.
ꝓT.Q.	Propter qđ.vel Propter quãtu3.
ꝓV.	Prouincia.
ꝓC.	Proconſul.
ꝓPT.	Proponitur.
ꝑP.	Perpetuum.
PP.AVG.	Perpetuo Auguſto.
P.	Pedes.vel Pater.vel Patriæ.
P̄P̄.	Perpetua.
PEG.	Peregrinus.
P.E.C.	Pecunia eſt conſtituta.
PIC.ORB.	Piceno Orbicario.
PˇE.	Poteſt.
P⁹.PE.	Poſt pœnam.
P⁹.CONS.	Poſt Conſules.
P̄R̄S̄.	Præſes.
PCT.	Præceptum.
P̄.P.V.C.	Præſes prouinciæ vir clariſſimus.
P̄.AF.	Præſes Africæ.
P̄.AEG.	Præſes Aegypti.
P̄.SYR.	Præfectus Syriæ.
P̄.IVD.	Præfectus Iudææ.
P̄.CL̄.	Præfectus Claſſis.
P̄.CL.R.	Præfectus Claſſis Rhauẽnatũ.vl' (Romãoꝝ.
P̄.ISP.	Præfect⁹Hiſpaniæ.
PR.ILL.	Præfectus Illyrii.
PR.DM.	Præfectus Damaſci.

PC.MSPT.	Præfectus Mesopotamiæ.
PC.PRT.	Præfectus Prætorii.
P.FBR.	Præfectus Fabrum.vel Fabrorum.
P.IMP.OR.	Præfectus Imperii Orientalis.
PS.COOR.	Præfectus Cohortis.
PRAEF.VIGIL,	Præfectus Vigilum.
PRAEF.VRB.	Præfectus Vrbis.
PR.PR.	Præfectus Prætorii.
PRAEF.ANN.	Præfectus Annonæ.
PRAE.PRAES.	Præfectus præsidii.
P.S.	Plebiscitum.
PR.CLD.	Pridie calendas.
PIC.	Periculum.
PR.	Prætor.
PIC.	Picenum.
P.F.	Potest fieri.
P‡.	Potest.vel Possunt.vel Potentes.
P.E.	Profectus est.
PR.P.	Præses prouinciæ.
PD.	Prædium.
PR.	Possessori redditum.
PE.	Præter.
PS.	Præceps.
PR.TR.PL.	Prætores Tribuni plebis.
PR.I.A.	Prætori iudicem arbitrum.
P.S.T.Q.H.	Præcipito,sumito,tibiq; habeto.
P⁹.	Pax.
PŌ.	Potest.

PEC.	Pecunia.
PPA.	Propterea.
PRT.	Prætorii.
P.STLITIB.IVD.	Præfectus ſtlitibus iudicandis. i. litibus.
P.C.	Per Cōcilium. vel Per Cōſules.
P.F.O.	Patris filius optimus.
PCP.	Principe.
PAT.R.	Patritii Romani.
P.V.	Populus videtur.
P.VID.	Populo videtur.
P.V.E.	Populo viſum eſt.
PRO.P.	Proditor Patriæ.
PVB.IV.	Publice iurauit.
PVB.HO.	Publicus hoſtis.
POR.C.F.	Porcii Catonis filius.
P.PAT.	Pater patratus.
PCT.	Præceptum.
P.G.	Publice gerendum.
PRF.	Præfectos.
PRR.	Prætores.
PRESBB.	Preſbyteri.
Q	Quæ. vel Qua. vel Quia. vl' Qui. vel Quintus.
Q.M.P.	Quadrum munere plenum.
QT.MAX.	Quintus Maximns.
QS.	Quis.

Q.	Quod.vel Quas.vel Quantũ.vel
Q.D.	Quidem (Quur.vel Quæstio.
Q.	Qua.
Q A.	Qua.
Q VI.	Quamdiu.
Q.	Quatenus.
Q V.	Quarum.
QQ.vel QQ.vel Q Q.	Quanq̃.& Quoq;.
Q R.	Quare.
Q .S.	Qua ſicut.
Q^PP.	Quapropter.
Q .D.R.P.	Qua de re peto.
Q .D.R.P.G.V.	Qua de re peto grauitate virum. vel Graues viros.
Q .D.R.P.L.I V.	Qua de re peto laudabiliter iura.
Q .P.	Quo perit.
Q .E.	Cur eius.
Q .A.	Quemadmodum.
Q C.	Quaſi.
Q T.C.	Quintus Cœlius.
Q M.	Quomodo.
Q' R.EL.	Curtius Hælius.
Q".ST.	Quur ſtellis.
Q MS.	Quæſumus.
Q°.TP.	Quo tempore.
Q P.	Quippe.
Q.R.	Q uæ res.

QE.	Quæ.
QRO.	Quæro.
QQ.	Quæcunq;.
Q M.PT.	Quam patriam.
Q.R.	Quem rogat.
QC.ASS.	Quem asserit.
QC.DIC.	Quem dicit.
QC.P.	Quem petit.
Q S.	Quis.
Q.E.	Quærendum est.
Q.	Quæstio.
Q.N.	Quænam.
Q M.L.	Quem locum.
Q M.PV.	Quam prouinciam.
Q C.V.	Quæ vult.
Q V.	Qui.
Q T.M.	Quintus Murena.
Q°.M.	Quo modo.
Q.E.R.E.	Qualis ea res erit.
Q.Q D.	Quando quidem.
Q.G,V.	Quæ grauitas viri.
Q.C.P.	Qua causa petit?
Q.I.P.	Quo iure petit?
Q.IND.P.	Quibus indiciis petit?
Q M.PTR.D.	Quam patriam dicis?
Q.B.N.F.	Quare bonum non factum.
Q T.M.	Quanta munera.vel Quot munera.

R	Roma. vel Romanus. vel Romanorum. vel Rem. vel Rex. vel Regulis. vel Regnum.
RT.	Refert.
RTD.	Rotundum.
RM.L.	Romanæ Leges.
R.M.I.	Res materna iacet.
RG.TS.	Regium Thesaurum.
R.PCP.	Rei principium.
RC. vel ℞C.	Rescriptum.
℞.	Responsum. vel Respondit. vel Res. vel Rus. vel Rex. vel Ruunt.
R. vel R Ṙ.	Rura.
R̄.	Res. vel Rem.
℞EE.	Recuperatores.
R.PI.	Res priuata.
R.D.	Regis donum. vel Domus.
R.M.	Regis manus. vel Rege maiori.
RG.F.	Regis filius.
R.M.	Regis mundum.
RGL.	Regulus. vel Regalis.
RG.FA.	Regis filia.
RMS.	Romanus.
R.C.	Romana ciuitas. vel Romani ciues.
R^A.	Romana.
RHAV.	Rhauenna. vel Rhauennatum.
R E.	Rhauennæ.

℞S.	Reſponſio.
℞C.	Recognouit.
℞.G.	Res geſta.
R̄.C̄.	Romani ciues.
RAR.	Rarum.
R.V.	Rura venalia.
RG.F.	Regis familia.
℞.P.	Rura publica.
S	Senatus. vel Stabat. vel Stultus. vel Stupidus. vel Sic. vel Sunt. vel Sint. vel Sub.
SLX.	Silexerius.
ST.P.	Studium poſuit.
S̄C̄.CM.	Sacratus cõmunes.
SC.L.	Sacri Largitoris.
SS. vel SAT.	Satis.
STF.	Satiſfecit.
SF.	Satiſfacit.
S.G.	Satis geſtum.
SC.CM.	Sacra coma.
SC̄ŌR̄.	Sanctorum.
SC.MM.	Sanctæ Memoriæ.
SPM.	Spiritum.
SN.	Sententia. vel Sine.
S.D.	Sententiam dixit. vel Dedit. vel Senatus dixit.

SG.	Sacrilegium.
SN.D.	Sinedubio.
SCL.	Sci licet.
SN.P.M.	Sine periculo mortis.
S.C.	Senatus conſulto.
$\overline{SS}$.	Supraſcriptus.vel Sine ſenſu.
SCD.	Secundum.
SGN.	Signum.
ST.TS.	Statutum tempus.
ST.D.	Statutum diem.
STD.D.	Stadium dedicauit.
SD.	Supradictus.
SP.M.	Supra memorauit.
S$\overline{IG}$.	Sigillum.
ST.TP.	Statuta tempora.
ST.CS.	Statuti Conſules.
ST.SN.	Statuti Senatores.vel Stupet Se-natus.
ST.P.	Stadium poſuit.
S⁹.	Sunt.
SPD.	Supradicti.
SCS.	Sanctius.
SCM.	Sanctum.
SB.	Sibi.
ST.	Statutum.
SV.	Siue.
SQ D.	Siquidem.
S$\overline{A}$.	Sententia.
SL.	Sylla.

S.T.	Sine teſticulis.vel Sine teſtibus.
S.VR.	Sine viribus.
S.GN.vel.G.	Sine genitalibus.
S.O.	Sine oculis.vel Sine occaſione.
S.M.	Sine manibus.vel Sine malo.
S.P.	Sine pedibus.vel Sua pecunia.
S.P.	Sine patre.
SP.	Spurius.
S.9.	Senatus conſultus.vel Cõſultuȝ.
ST.SN.	Statuta ſententia.
ST.COS.	Statuto Conſulis.
S.C.PS.	Senatus conſultum Plebiſcitum.
SCI.AF.	Scipio Africanus.
S.I.D.	Supplicatio immortali Deo.
S.VR.	Sine viribus.vel Sine virtute.
S.X.P.Q.R.	Salua Crux populũ,quem rede(miſti.
S.S.	Sacri ſcrinii.
S.CON.	Sine conſenſu..
S.AV.	Sine auribus.
S.COR.	Sine corde.
S.L.	Sine lingua.vel Sine liberis.
SAC.S.	Sanctio ſancta.
S̶S̶.	Sanctiones ſanctæ.
S.D.	Sacrum Dis.
S.M.	Sacrum Manibus.
S EQ.Q.OD.ET. P.R.	Senatus,Equeſtris'qȝ ordo,& Populus Romanus.
S̶.L.M.N.	

T	Tullius.vel Tanto.vel Titus.
Ꝑ.	Ter. vel Tam. vel Trans. vel Tum.
TC.	Tunc.
TP.	Tempus.
TM.	Tantum. vel Terminus. vel Thermæ.
T.M.R.	
TN.	Tamen.
TM.P.	Terminus poſitus.
TTO.	Teſtamento.
7T7.	Intus.
TB.R.	Tiberius Romæ.
TB.T.	Tibi tantum.
TB.D.F.M.AD.	Tibi dulci filio meo adoptato.
TRAI.	Traianus.
┼.	Tibi.vel Tribuni.
TB.	Tibunus.
TB.POT.	Tribunitiæ poteſtatis.
TB.CL.	Tiberius Claudius.
TT.Q TS.	Titus Quintus.
TB.CS.	Tiberius Cæſar.
TT.IMP.	Titulum impoſuit.
TP.M.	Tempus malum.vel Medium.
T.I.A.V.P.VV.D.	Tento iudicem,arbitrum'ue,poſt volo,vti des.
T.	Nomini Militis appoſituȝ ipſuȝ in bello ſupſtitē eſſe ſignabat.

V	Vicit. vel Victor. vel Veniet. vel Vitellius. vel Vester. vel Vestro. vel Vero.
V.E.	Visum est.
V^s. vel VS.	Vester.
V.V.V.	Viros vrbis vestræ.
VAL.CS.	Valerius Cæsar.
VS.CS.	Vespasianus Cæsar.
VP.IP.	Vespasianus Imperator.
V.MVN.	Vias muniuit.
VBI.	Vrbi.
VI.G.	Verbi gratia.
V^m.E.	Verum etiam. vel Veterum etiam
V^o.	Vero.
V.	Vel. & Ver.
VV.	Veluti. vel Venerunt.
VIR.	Virgo.
VRB.R.	Vrbis Romanæ.
VAL.	Valerianus.
VLPS.	Vlpius. vel Vlpianus.
V.C.	Vir clarissimus. vel Clarus.
VM.	Vestrum.
VL.	Videlicet.
VB.	Vobiscum.
VV.CC.	Viri clari.
V.R.	Vrbs Roma.
VRB.R.	Vrbis Romæ.
VS.L.M.P.	Viuens locum monumēti posuit.

V.N.V.	Viro noſtræ Vrbis.
VT.	Verumtamen.
V.S.	Voluit Senatus.
V.COSS.	Voluerunt Conſules.
V.C.C.F.	Vale coniunx cariſſima feliciter.
V.D.A.	Vale dulcis amice.
V.D.N.V.	Vale decus noſtræ Vrbis.
V.S.L.M.H.D.S.S.	Viuus ſtatuit lege mãdari hoc de ſuo ſibi.
VV.FF.	Viuentes fecerunt.

☧

X.	Xidus.
✱.	Denarius.
Xʼ.	Xynodus.
Xꝰ. vel X.	Exiſtimatio.
X.D.	Decies dedit.
X.E.	Decies exiſtimet.
X.VIR. vel X.V.	Decem viri.
XXIIX.	Duo de triginta.
XIX.	Vndeuigeſimo anno.
XXX IIII.	Trigintaquatuor.
XV.	Quindecim.
Y MN.	Hymnus.

DE MINVTIIS, EX DEMETRIO ALABALDO.

AS XII	Vnciarum Libra			℔	id eſt
Scrupulos habet					CCLXXXVIII.
Deunx, vel Deuns	XI	℥℥℥		℔	CCLXIIII.
Dextans, ſiue Decuns	X	SSS		℔	CCXL.
Dodrans	VIIII	S'S'		℔	CCXVI.
Bes.	VIII			℔	CLXXXXII.
Septunx, ſiue Septus	VII	S' S		℔	CLXVIII.
Semis	VI	S		℔	CXLIIII.
Quincūx, ſiue Quincus. V. 3. S				℔	CXX.
Triens.	IIII	3	S	℔	XCVI.
Quadrans.	III	3'		℔	LXXII.
Sextans.	II	3'		℔	XLVIII.
Sexcuncia.	I	ʒ		℔	XXXVI.
Vncia.		S	ſ	℔	XXIIII.
Semiuncia.		S'		℔	XII.
Duella.		V	ν	℔	VIII.
Sicilicus.		ɔ		℔	VI.
Sextula.		ʊ		℔	IIII.
Hemiſeſcla.		Ψ		℔	II.

Siliqua dimidia Sextula, κεράτιον græce, Lentis octo semina cõtinet. Sic autem est. Ə-II.

Obolus, qui latine dicitur Scrupulus, Siliquas omnino continet sex.

Drachma, siue Argenteus. Ə-III.

Tres autem Scrupuli Drachmam faciunt.

Sextulam creat additus Scrupulus Drachmæ. Ə-4.

Denarius Ə-4. hoc est, sexta pars Vnciæ, ita pro vna Libra xii. Vnciarum faciet Denarios. lxxii.

Sicilicum facit duplex Drachma. Ə. VI.

Sextulæ duæ Duella vocant̃, & tertia ꝑs Vnciæ est. i. Ə. VIII.

Semiuncia, Semisuncia, Sexcuns, vel Sexcuntia tres dimidiæ partes Vnciæ.

Vncia Sextulas senas hẽt. vl' dicas, Vncia vna Drachmæ. VIII. Scrupuli. xxiiii. Siliquæ. cxliiii.

Libra Italica cõtinet Drachmas. xcvi. id est duodeciꝫ Vncias.

Libra Græca minor est, vt quæ Drachmis conficiatur septem, & septuaginta.

Mnam, seu Minam constituunt centum Drachmæ, maiorem Drachmis quatuor Romana Libra.

Dipondius Libræ duæ.

Sextarius vero Libræ duæ cum dimidia sunt.

Talentum Atticuꝫ maius tres, & octoginta Minas, & Vncias insuper quatuor habet, nec maius vllum pondus Attico Talento.

Talentum Atticum minus Minas cõtinet ſexaginta, quæ ſex millia Drachmarum ſunt.

DE MENSVRIS.

Amphora, capit quantum Teſſera quoquo verſus in Area Pedum quatuor.

Pes ſexdecim conſtat Digitis.

Modius eſt duplex Amphora. Græce μέδιμνος. id eſt Medimnus.

Sextarius fit triplici Amphora.

Cotyle vocatur dimidium Sextarii, & Hemina.

Chœnica completur quatuor Sextariis.

Congius uero completur ſex Sextariis. qui latine Chus dicitur. Inde quidam putant Sextarii nomen, quod eum ſexies Congius capit. Scribit tamen Iulius Pollux Cotulã Chœnicis eſſe tertiam partem. Chœnicas octo, & quadraginta Medimno cõtineri. Sed & Hemina ſex implet Cyathis. Cyathi uero pondus fere Drachmæ decẽ, ſicut Oxybaphi quindeciꝫ. Cyathi pars quarta Myſtros. Huius tertia Cyamæ, quæ duo Cochlearia capit. Sunt & Artabæ, quæ ternæ denos capiũt Modios, & omniũ maximus Culleus, quem viginti Amphoræ complent.

Sextarii nota hæc eſt. S̶S̶.

Et hæc nota aliquando capitur pro Scrupulo.

Sed Scrupuli figura talis eſſe cenſetur. ℈.

Vnciæ vero		℥
Semis		ß
Libræ	talis	Λ

VENERABILIS BEDÆ PRESBYTERI TRACTATVS DE COMPVTO, VEL LOQVELA PER GESTVM DIGITORVM.

DE TEMPORVM Ratione,Do-
mino iuuante,dicturi necessariuꝫ duxi-
mus,vtilissimā primo,ꝓmptissimam'q;
flexus digitoꝝ paucis præmonstrare so
lertiam.vt,cum maximā computādi fa-
cultatem dederimus,tum ꝓmptiores le
gentium ingenio ad inuestigādam,dilu
cidandam'q; computando seriem tempoꝝ ueniamus. Neq;
enim contēnenda,paruipēdenda'q; est Regula, cuius omnes
pené Sacræ expositores Scripturæ nō minus,q̄ literaꝝ figuras
monstrātur amplexi.Deniq; & multi alii alias,& ipse Diuinæ
interpres Historiæ Hieronymus in Euangelicæ tractatu sen- Hier.in
tentiæ huius adiumētum dísciplinæ non dubitauit assumere. Iouiñ.
Cētesimus inquit,& Sexagesimus,& Trigesimus fructus, q̄q̄ lib.i.
de vna tera,& de vna semēte nascatur,tm̄ multum differt in nu
mero.Triginta referūtur ad Nuptias,nam & ipsa digitoꝝ cō-
iunctio quasi molli osculo cōplexans se,& fœderans,marituꝫ
pingit,& coniugem.Sexaginta vero ad Viduas,eo ꝙ in angu
stia,& tribulatione sunt positæ.vnde & superiori digito depri
muntur.Quāto'q; maior est difficultas expertæ quondam vo
luptatis illecebris abstinere,tanto maius est præmium.Porrò
Centesimus numerus (diligenter quæso lector attende) de si-

niſtra tráſfertur in dexteraȝ. Et eiſdem qdem digitis,(ſed nō eadeȝ manu) quibus in læua Nuptæ ſignificant,& Viduæ, Circulum faciens exprimit virginitatis coronam.

Cum ergo dicis Vnum,minimum in læua digitum inflectens in medium palmæ arctum infigas.

Cum dicis II, ſecundum à minimo ibidem impones.

Cum dicis III, tertium ſimiliter inflectes.

Cum dicis IIII, minimum leuabis.

Cum dicis V, ſecundum à minimo ſimiliter eriges.

Cum dicis VI, tertium nihilominus eleuabis, medio dūtaxat ſolo,qui medicus appellatur,in medium palmæ fixo.

Cum dicis VII, minimum ſolum ſuper palmæ radicem,cæteris interim læuatis,impones.

Iuxta quem,cum dicis VIII, medicum.

Cum dicis VIIII, impudicum e regione compones.

Cum dicis X, vnguem indicis in medio figes artu pollicis.

Cum dicis XX, ſummitatem impudici inter nodos indicis, & pollicis arcte figes.

Cum dicis XXX, vngues indicis,& pollicis blādo coniunges amplexu.

Cum dicis XL, interiora pollicis lateri,vel dorſo indicis ſuperduces,ambobus duntaxat erectis.

Cum dicis L, pollicem exteriore artu inſtar græce literæ Γ curuatum ad palmam inclinabis.

Cum dicis LX, pollicem,vt ſupra,curuatum indice circūflexo diligenter à fronte præcinges.

Cum dicis LXX, indicem,vt ſupra, circūflexum pollice in longum extenſo implebis, vngue videlicet in medium in-

dicis artum fixo.

Cum dicis LXXX, indicem, vt supra, circũflexum pollice in lõgum tenso implebis, vngue illius erecto trans medium indicis artum.

Cum dicis XC, indicis inflexi vnguem radici pollicis erecti infiges. Atq; hactenus in læua.

CENTVM vero in dextera, quo modo in læua X facies.

CC in dextera, quo modo XX in læua.

Eodem modo cætera vsq; . DCCCC.

Item Mille in dextera, quo modo vnum in læua.

Duo millia in dextera, quo modo II in læua.

$\overline{III}$ in dextera, quo modo III in læua. Et cætera vsq; ad nouem millia.

Porro' $\overline{X}$ cu3 dices, læuam in medio pectoris supinam appones, digitis tantum ad cœlum erectis.

$\overline{XX}$ cum dicis, eandem pectori expansam late superpones.

$\overline{XXX}$ cum dices, eadem prona, sed erecta, pollicem chartilagini medii pectoris immittes.

$\overline{XL}$ cum dices, eandem in vmbilico erectam supinabis.

$\overline{L}$ cum dicis, eiusdem pronæ, sed erectæ pollicem in vmbilico impones.

$\overline{LX}$ cum dices, eadem prona femur læuũ desup cõprehendes.

$\overline{LXX}$ cum dicis, eandem supinam femori superimpones.

$\overline{LXXX}$ cum dicis, eandem pronam femori superimpones.

$\overline{XC}$ cum dicis, eadem lombos apprehẽdes, pollice ad inguina uerso.

At vero $\overline{C}$, & $\overline{CC}$, Et cætera vsq; ad $\overline{DCCCC}$, eodem, quo

diximus ordine,in dextera corporis parte complebis.

Decies autem centena millia cum dicis,ambas ſibi manus in rectis ſibi inuicem digitis implicabis.

Eſt & alterius modi cõputus articulatim decurrens,qui,quoniam ſpecialiter ad Paſchatis rationem pertinet,cuȝ ad hãc ex ordine ventum fuerit,opportunius explicabitur.

Cuius ordo ludi,vel loquelæ talis eſt.

Cum primam Alphabeti literam intimare cupis,vnum manu teneto. Cum ſecũdam, II. Cum tertiam III. Et ſic ex ordine cæteras,verbi gratia,ſi amicum inter inſidiatores poſitum,vt caute ſe agat,admonere deſideras, III,& I, & XX, & XVIIII, & V, & I, & VII, & V digitis oſtẽde. Huius nanq; ordinis (caute age) ſignificant. Poteſt & ita ſcribi,ſi cauſa ſecretior exigat. Sed hoc Græcoꝝ computo,literis'q; facilius diſci ſimul,atq; agi poſſunt. Qui non, vt Latini,paucis,hiſdem'q; geminatis,ſuos numeros ſolent exprimere literis. Verum toto Alphabeti charactere in numeroſum ordinem figuras extendunt. Tres,qui plus ſunt, numeros notis ſingulis depingunt,eundem penè numeri, figurandi'q; ſcribendi Alphabeti ordinem ſequentes hoc mõ. α. ϐ. ʃ. λ. ε. & cætera. id eſt I. II. III. IIII. V. Qui & ideo mox numeros digitis ſignificare didicerũt,nulla inſtante mora literas quoq; pariter hiſdẽ præfigere ſciũt. Verum hæc hactenus. Nunc ad ordinem Vnciarum,& rationem, quantum ipſe temporum conditor, ordinator'q; Dominus adiuuare dignabitur,exponendum veniamus.

EIVSDEM DE RATIONE VNCIARVM.

VNCIARVM Quoq; diuiſionem noſſe, quæ non minus temporibus, rebus'ue aliis, quã minus eſt apta computandis non ignobilis intentio eſt, quibus quia & diſperſæ paſſim hiſtoriæ, & ipſa ſacra ſcriptura vtitur, nomina pariter, & figuras earum paucis affigere curauimus.

X	Libra, vel As, vel Aſſis,	XII	vnciæ.
[illegible]	Deunx, ſiue Labus,	XI	vnciæ.
[illegible]	Deunx, vel Dextans,	X	vnciæ.
[illegible]	Dodrans, ſiue Doras,	VIIII	vnciæ.
[illegible]	Bes, ſiue Biſſe,	VIII	vnciæ.
[illegible]	Septunx, ſiue Septus,	VII	vnciæ.
S	Semis,	VI	vnciæ.
[illegible]	Quinquunx, ſiue Cingus,	V	vnciæ.
[illegible]	Triens, ſiue Tras,	IIII	vnciæ.
[illegible]	Quadrans, ſiue Quadras,	III	vnciæ.
[illegible]	Sextans, ſiue Sextas,	II	vnciæ.
[illegible]	Sexcunx, ſiue Sexcuncia,	vna Vncia, & ſemis.	
[illegible]	Vncia,	XXIIII. ~~SS~~	Scrupuli.
[illegible]	Semuncia,	XII ~~SS~~	Scrupuli.
[illegible]	Duæ Sextulæ, ſiue Seſclæ, id eſt Tertia pars vnciæ.	VIII ~~SS~~	Scrupuli.
[illegible]	Sicilicus,	VI	Scrupuli ~~SS~~
L	Sextula, ſiue Seſclæ,	II	~~SS~~ Scrupuli.
⊢	Scrupulus,		~~SS~~ Sexilicæ.

Hæc inquam ponderuʒ vocabula, vel characteres non modo ad

pecuniam mensurandam, verum ad quæuis corpora, siue tem pora dimetienda conueniunt. Vnde & ratio, & mos obtinuit, vt in cautione computorum pueri vnum, & duo sæpius asse, & dipondio mutēt. Item Tressis, Quartussis, Quinquussis, Se xtussis, Septussis, & cætera huiusmodi, quasi tres asses. IIII. asses. V asses. VI asses. VII asses proferant, & in eūdem mo dum sequentia numerorum quāplurima. Siue igitur horam vnam, siue diem integrum, siue mensem, siue annum, seu certe aliud aliquid maius, minus'ue temporis spatium in xii parti/ re vis, ipsa xii. pars vncia est. Reliquas vndecim, deuncem ap/ pellant. Si in sex partire vis, sexta pars Sextans, reliquæ Dex/ tans. vel, vt alii Distas vocitantur. Si in quatuor, quarta pars Quadrantis nomen, residuæ tres Dodrantis accipiunt, & hu/ ius disciplinæ regula soluitur, quæ & pleros'q; turbat imperi/ tos. Quia Philippus in expositione beati Iob, A estum maris Oceani quotidie bis venire describens, adiunxerit hunc vnius æquinoctialis Dodrante transmisso tardius sine intermissio/ ne, siue die venire, siue nocte. Porrò, si per tria quid diuidere cupis, tertiam partem Trientem, residuas Bissem nuncupabis. Si per duo, dimidium Semis appellatur. Sic & cætera, quæ ver bo melius colloquentis, q̄ scribentis stilo disci pariter, & do/ ceri queunt. Item de corporibus, siue milliarium, siue stadiuȝ, siue iugerum, siue perticam, siue etiam cubitum, pedem'ue, aut palmum partire habes opus, præfata ratione facies. Deni'que & in Exodo, dimidium Cubiti Semis appellatur, Narrante Mose, q̄ habuerit Arca testamenti duos semis cubitos longi tudinis, & cubitum, ac semissem altitudinis. Et in Euangelio

Quarta pars totius mundani corporis. id eſt, Tera myſtice Quadrantis nomine cenſeatur, cum mittendo in pœnam peccatori dicitur. Non exies inde, donec reddas nouiſſimũ Quadrantem. id eſt, Donec luas terena peccata, vt Beatus expo-nit Auguſtinus.

LECTORI

QVONIAM Fortaſſe, vt res quædam noua computãdi ratio à Beda tradita, ita etiam leuius quippiam tibi facile videri poſſit, quã quod te viro grauiſſ. dignum ſit. Statui e re fore, ſi tibi cuꝫ Græcorum, tum Latinorum teſtimonia quædam proferrem, quibus hanc numerandi rationem non modo noſtris, iſ'que antiquioris, quã Beda, ac Hieronymus fuerint, verum etiam Græcis ipſis in vſu fuiſſe perſpicias. Ita enim facile fore confido, vt munus noſtrum tam gratum tibi futurum ſit, quam quod gratiſſimum. Quare iam Plutarchum primum teſtimonium græce dicentem audiamus.

Plutarchus per initia Apophthegmatum
Regum, & Impp.

ὀρόντης ὁ βασιλέως ἀρταξέρξου γαμβρὸς ἀτιμίᾳ περιπεσὼν, διʼ ὀργὴν, καὶ καταγνωσθὲις ἔφη. καθάπερ οἱ τῶν ἀριθμητικῶν δάκτυλοι νῦν μὲν μυριάδας, νῦν δὲ μονάδα τιθέναι δύνανται, τὸ αὐτὸ καὶ τοὺς τῶν βασιλέων φίλους, νῦν μὲν τὸ πᾶν δύνασθαι, νῦν δὲ τοὐλάχιστον.

Hoc eſt

Orontes Regis Artaxerſis gener, cum ob iram inhonoratus, cō/demnatusq; iaceret, Quemadmodum, inquit, Computatorum digiti nunc decem millia, nunc vnum ſignificare poſſunt, eodem modo & Regum amici quandoq; omnia, quandoq; minimum poſſunt.

Macrobius Saturna. Lib. primo.

INDE Et Simulacrum eius plerunq; fingitur manu dextera CCC. & ſiniſtra LX, & V. numerum tenens, ad demonſtrandam anni dimenſionem.

Plinius Natu. hiſt. Lib. XXXIIII. Cap. VII.

IANVS Geminus à Numa Rege dicatus, qui pácis, belliq; argumento colitur, digitis ita figuratis, vt trecentorum quinquaginta quinque dierum nota per ſignificationem anni temporis, & æui ſe Deum indicaret.

Sed, vt obiter vtrunq; authorem emendamus, rectius apud Plinium ſcriptum eſt Quinquagintaquinque, q̃ apud Macrobium Sexaginta, & quinque. Nam profecto quā anni dimenſionem Statua à Numa Iano dicata magis ſignificare debuit, quā eam ipſam, quæ à Numa eſſet conſtituta? Aut certe quonam pacto ea potuit tunc anni ratio indicari, q̃ multis poſt annis C. Cæſar Pont. Max. inſtituiſſet?

Verba autem illa duo apud Plinium (per ſignificationem) vt adulterina, inducenda ſunt.

Apuleius Apologia Secunda.

SI Triginta annos pro decē dixiſſes, poſſes videri pro computationis geſtu erraſſe, quos circulare debueris digitos apuiſſe.

Quum

Quuз vero quadraginta: quæ facilius cæteris porrecta palma ſignificantur, ea quadraginta tu dimidio auges, non potes digitorum geſtu erraſſe, niſi forte triginta annorum Pudentillam ratus, binos cuiuſq; anni Conſules numeraſti.

Quintilianus Oratori. Inſti. lib. I.

NAM Cum ſit Geometria diuiſa in numeros, atq; formas, numerorum quidem notitia non oratori modo, ſed cuicũq; primis ſaltem literis erudito neceſſaria eſt. In cauſis vero vel frequentiſſime verſari ſolet. in quibus actor, nõ dico, ſi circa ſummas trepidat, ſed, ſi digitorum ſolum incerto, aut indecoro geſtu a' computatione diſſentit, iudicatur indoctus.

Iuuenalis Satyra decima.

Atq; ſuos iam dextra computat annos.

Sed quid ego plura in re non dubia. quaſi vero Lector optime te iam ita digitis ludentem videre mihi non videar, vt riſum moueas?

DE LEGIBVS PONTIFICIIS ROMANORVM.

In Pontificum libris ita cautum erat.

AD DIVOS Adeunto caste: pietatē adhibēto: opes amouēto. Qui secus faxit, deus ipse vindex erit. Separatiꝫ nemo habessit deos: ne'ue nouos, sed ne aduenas, Nisi publice adscitos, priuatim colunto. Constructa a patribus delubra habēto. Lucos in agris habēto: & laruꝫ sedes. Ritus familiæ, patrum'qꝫ seruanto. Diuos, & eos, qui cœlestes semp habiti, colunto: & ollos, quos in cœlū merita vocauerint: Herculē, Liberuꝫ, Aesculapiū, Castorē, Pollucem, Quirinū. A st olla, ꝓpter quæ datur homini ascēsus in cœlū: Mentē. Virtutē. Pietatem. Fidem: earum'qꝫ laudū delubra sunto. Nec vlla vitioꝝ sacra solēnia obeūto. Feriis iurgia amouēto: eas'qꝫ in famulis opibus patratis habēto. Itaqꝫ, vt ita cadat in annuis anfractibus, descriptū esto. Certas'qꝫ fruges, certas'qꝫ baccas, sacerdotes publice libanto. Hoc certis sacrificiis, ac diebus. Item'qꝫ alios addes. Vbertatē lactis, fœtus'qꝫ seruanto. Id'qꝫ ne cōmitti possit ad eam rationē cursus annuos sacerdotes finiunto. Quæ'qꝫ cuiqꝫ diuo decoræ, gratæ'qꝫ sint hostiæ, prouidento: Diuis'qꝫ aliis alii sacerdotes, omnibus pontifices, singulis flamines sunto. Virgines uestales in vrbe custodiunto ignem foci publici sempiternum. Quo'que & priuatim, & publice modo, ritu'qꝫ fiat, discunto ignari à publicis sacerdotibus. Eoꝝ autem genera sunto duo: vnuꝫ, quod præsit cerimoniis, & sacris: alterum, quod interpretetur fatidicorum, & vatum effata incognita: cum Senatus, po/

pulus'q; asciuerit. Interpretes autez Iouis optimi maximi pu blici augures signis, & auspiciis postea vidento: disciplinam tenento. Sacerdotes vineta, virgetaq;', & salutem populi augu ranto. Qui'q; agent rem duelli, qui'q; populare auspiciuz, præ monento: olli'q; obtemperanto: diuorum'q; iras ꝓuidento: ollis'q; parēto: Cœli'q; fulgura regionibus ratis temperanto: Vrbemq;, & agros, & templa liberata, & effata habento. Quæ' que augur iniusta, nefasta, vitiosa, dira defixerit, irrita, infecta' que sunto. Qui'que non paruerit, capitale esto. Fœderum, pa/cis, belli, induciarum, oratores Feciales iudices ne sunto. Bella, disceptatio, prodigia, portenta, ad Ethruscos, & Aruspices, si Senatus iusserit, deferunto. Ethruriæ'q; principes disciplinam docento. Quibus diuis creuerint, procuranto. Iidem'que ful gura, atque obstita pianto. Nocturna mulierum sacrificia ne sunto: præter olla, quæ pro populo rite fient. Ne'ue initian/to, nisi, vt assolet, Cereri græco sacro. Sacrum cōmissum, quod neque expiari poterit, impie commissum est: quod expiari po terit, publici sacerdotes expianto. Ludis publicis, quod sine curriculo, & sine certatione corporum fiat, popularem læti/tiam in cantu, & fidibus, & tibiis moderanto, eam'que cum di/uum honore iungunto. Ex patriis ritibus optima colunto. Præter Ideæ matris famulos, eos'q; iustis diebus, ne quis stipē cogito. Sacrum, sacro'ue commendatuz qui clepserit, rapserit' que, patricida esto. Periurii pœna diuina, exitium: humana dedecus. Incestum Pontifices supremo supplicio sanciunto. Impius ne audeto placare donis iram deoruz. Sancte vota red dunto. Pœna violati iuris esto. Quo circa ne quis agrum con secrato. Auri, argenti, eboris, sacrandi modus esto. Sacra pri/

uata perpetua manento. Deorum manium iura sancta sunto. Hos leto dato diuos habento. Sumptum in ollos, luctum'q; minuunto. Ex M.T.C. de legibus Lib. II.

DE LEGIBVS.XII.TABVLARVM.

In Tabulis Decemuiralibus ita cautum erat.

IVSTA Imperia sunto. Iis'q; ciues modeste, ac sine recusatione parento. Magistratus nec obedientem, & noxiu; ciuē mulcta, vinculis, verberibus'q; coercēto. Ni par, maior'ue potestas, populus'q; prohibessit. Ad quos prouocatio esto, cum magistratus iudicassit, interrogassit'ue, per populum multæ pœnæ certatio esto. Militiæ, ab eo, qui imperabit, ꝓuocatio ne esto. Quod'q; is, qui bellu; gerat, imperassit, ius, ratum'q; esto. Minores magistratus periti iuris plures in prælia sunto. Militiæ quibus iussi erunt imperanto. Eorum'q; tribuni sunto. Domi pecuniam publicam custodiunto. Vincula sontium seruāto. Capitalia vindicanto. Aes, argētum, aurum'ue publice signanto. Lites cōtractas iudicāto. Quodcūq; Senatus creuerit, agunto. Sunto'q; ædiles curatores vrbis, annonæ, ludorum'q; solēnium. Ollis'q; ad honoris amplioris gradum, is primus ascensus esto. Cēsores, populi, ciuitatis, soboles familias. Pecunias'q; censento, vrbis tēpla, vias. Aquas, ærarium, vectigalia tuēto. Populi'q; partes in tribus distribuūto. Exin pecunia ciuitatis ordines partiunto. Equitum, peditum'q; prolem describūto. Cœlibes esse prohibento. Mores populi regūto. Probrum in senatu ne relinquunto. Bini sunto, magistratu; quinquēniu;

habēto. Reliqui magiſtratus annui ſunto. Ea'q; poteſtas ſem/
per eſto. Iuris diſceptator, q priuata iudicet, iudicari'ue iubeat,
prætor eſto. Iuris ciuilis cuſtos eſto. Huic poteſtati parento.
Quotcūq; ſenatus creuerit, populus'ue iuſſerit, tot ſunto. Re/
gio imperio duo ſunto. Ii'q; præundo, iudicando, conſulēdo,
prætores, iudices conſules appellanto. Militiæ ſummum ius
habento, nemini parento. Salus populi ſuprema lex eſto. Eun
dem magiſtratum, ni interfuerint. x. anni, ne quis capito. Ciui/
tatem annali lege ſeruanto. Aſt qñ duelluʒ grauius, diſcordiæ
ciuium, eſtunto ne'amplius ſex mēſes, ſi ſenatus creuerit. Idem
iuris, qđ duo Cōſules, tenūto. Is'q; aue ſiniſtra dictus, populi
magiſter eſto. Aeqtateʒ, quicūq; regat, habeto pari iure cū eo,
quicūq; erit iuris diſceptator. Aſt qñ conſulis eſt, magiſtratus'
ue populi, nec reliqui magiſtratus'ue ſunto. Auſpicia patrum
ſunto. Olli'q; ex ſe produnto. Qui comitiis creares'cōſules ri/
te poſſint. Imperia, poteſtates, legationes, cuʒ ſenatus creuerit,
populus'ue iuſſerit, ex vrbe exeunto. Duella iuſta iure gerun/
to. Sociis parcūto. Se, & ſeruos continēto. Populi ſui gloriam
augento. Domū cum laude redeūto. Rei ſuæ ergō ne qs lega
tus eſto. Plebs, quos pro ſe contra vim auxilii ergō decē creaſ
ſit, tribuni eius ſunto. Quod'q; ii ꝓhibeſſint. quod'q; plebem
rogaſſint: ratuʒ eſto. Sancti'q; ſunto: ne'ue plebē orbam tribu
nis relinquūto. Omnes magiſtratus auſpiciuʒ, iudicium'q; ha
bento: ex'q; iis ſenatus eſto. Eius decreta rata ſunto. Aſt ni po
teſtas par, maior'ue ꝓhibet S. C. præſcripta ſeruanto. Is ordo
vitio vacato: cæteris ſpeciem eſto. Creatio magiſtratuuʒ, iudi/
cia, populi iuſſa, vetita, cum ſuffragio conſciſcentur, optimati/
bus nota, plebi libera ſunto. At ſi quid erit, quod extra magi/

ſtratus quo ærario ex vſu ſit, qui coercet, populus creato: ei'q; ius coercendi dato. Cum populo, patribus'q; agendi ius eſto. Conſuli, prætori, magiſtro populi, equitum'q;: ei'q;, quem ꝓdunt patres conſulum rogandorum ergõ. Tribunis'q;, quos ſibi plebs rogaſſit, ius eſto cum patribus agendi. Idem ad plebem, quod cenſus erit, ferunto. Quæ cum populo, quæ cum patribus agentur, modica ſunto. Senatori, qui nec aderit, aut cauſa, aut culpa eſto. Cauſas populi teneto. Ius in populo abeſto. Par, maior'ue poteſtas plus valeto. Aſt qui turbaſſitur in agendo, fraus authoris eſto. Interceſſor rei male ſalutaris ciuis eſto. Qui agent auſpicia ſeruanto. Auguri publice parento. Promulgata, propoſita, in ærario cognita, agunto, Nec plebem vſquam de ſingulis rebus ſemel conſulunto. Rem populum docento. Doceri à magiſtratibus, priuatis'q; patiunto. Priuilegia ne irroganto de capite ciuis, niſi per maximum comitatum. Ollos'q;, quos cenſores in partibus populi locaſſint ne ferunto. Donum ne capiunto: ne'ue danto, ne'ue petenda, ne'ue gerenda, ne'ue geſta poteſtate. Quod quis carum rerum migraſſit, noxiæ pena par eſto. Cenſoris fide legem cuſtodiunto. Priuata ad eos acta referũto: nec eo magis lege liberi ſunto.

Ex. M. T. C. de Legibus libro. III.

In veterum legibus.

Qui reus voti eſto, accedito ad ſacra.
Qui damnatus eſto, ſacra rite perſoluito.

In tabulis decem viralibus.

In vrbe ne ſepelito, ne'ue vrito.

In duodecim, ex C. Plinii teſtimonio.

Ne pelliciunto alienas ſegetes excantando.
Ne incantanto, ne agrum defrudanto.
Ne frugem aratro quæſitam nox furtim depaſcunto.
Puberes ſi ſecanto, Cereri eos ſuſpendunto.
Impubes arbitratu prætoris verberanto.
Ac noxam duplionem decernunto.

In tabulis Pontificum.

Sacri commiſſum eſt, quod nunquam expiari poterit.
Impie commiſſum eſt, quod expiari poterit.

In Antiquis ſacris ſic adnotatum eſt.

Obſeruanto ferias ſiquis Salutem, Semoniam, Setiam, Segetiam, Tutilinam inauſpicato nominaſſit.

Sic in. XII. Tabulis de multandis iniuriis ſcriptum fuit.

Si qui iniuriam alteri faxit. XXV. æris pœnæ ſunto.

DE RITIBVS ROMANORVM.

Ex M. Catone de re Ruſtica. Inſti. CXXXII.

DAPEM Hoc modo fieri oportet. Ioui dapali culignã vini quãtum vis poluceto. Eo die feriæ bubus, & bubulcis, & qui dapem facient. Cuȝ polucere oportebit, ſic facies. Iupiter dapalis, qď tibi fieri oportet, in domo, familia' qȝ mea culignaȝ

vini dapi eius rei ergō. Macte vino īferiori esto. Macte hac illace dape polucenda esto. Manus interluito. Postea vinū sumito. Iupiter dapalis, macte istace dape polucēda esto. Macte vino inferiori esto. Vestæ, si voles, dato. daps Ioui assaria pecunia vrna vini Ioui caste. Profanato sine cōtagione. Postea dape facta, serito milium, panicum, lentim, allium.

Item Inst. XXXIIII.

PRIVS Quam messem facias, porcaꝫ præcidaneam hoc modo fieri oportet. Cereri porca præcidanea, porcam fœminam, prius q̃ hasce fruges condātur far, triticū, ordeuꝫ, fabam, semen rapitiuꝫ, thure, vino, Iano, Ioui, Iunoni præfato. Prius q̃ porcam fœminā īmolabis, Iano struem cōmoueto sic. Iane pater te hac strue cōmouēda bonas preces te precor, vt sies volens ꝓpitius mihi, liberis' qꝫ meis, domo, familiæ' qꝫ meæ mactus hoc ferto. Fertū Ioui moueto, & mactato sic. Iupiter te hoc ferto obmouēdo bonas preces precor vti sies volens ꝓpitius mihi, liberis' qꝫ meis, domo, familiæ' qꝫ meæ mactus hoc ferto. Postea Iano vinum dato sic. Iane pater, vti te strue cōmouēda bonas preces bn̄ precatus sum, eiusdem rei ergō macte vino inferiori esto. Postea Ioui sic. Iupiter macte ferto esto, macte vino inferiori esto. Postea porcam præcidaneā īmolato. Vbi exta proiecta erunt, ita Iano struem cōmoueto, mactatoqꝫ item, vti prius obmoueras. Ioui item fertuꝫ obmoueto, mactato' qꝫ, vti prius feceras. Item Iano vinū dato, ita vti prius datum fuit ob struem obmouēdam, & fertū libandum. Postea Cereri exta, & vinum dato.

Item Insti. CXXXIX.

LVCVM Collucare Romano more sic oportet. Porco

pulo

piaculo facito. Sic verba concipito. Si deus, si dea, cuius illud sacrum est, vti tibi ius siet porco piaculo facere, illiusce sacri coercendi ergō. Harum'q; rerum ergō, siue ego, siue quis iussu meo fecerit, vti id recte factum siet. Eius rei ergō te hoc porco imolando bonas preces precor, vti sies volens propitius mihi, domo, familiæ'q; meæ, liberis'q; meis. Harunce rerum ergō macte hoc porco piaculo immolando esto.

Item Insti. CXL.

SI FODERE Velis, altero piaculo eodē modo facito, hoc amplius dicito, operis faciundi caussa, cum opus quotidie per partes facies. sed si inter miseris, aut feriæ publicæ, aut familiares intercesserint, altero piaculo facito.

Item Insti. CXLI.

AGRVM Lustrare sic oportet. Imperans solitaurilia circūagi cum diuis volentibus, quod'q; bene eueniat, mando tibi Mani, vti illa solitaurilia, fundum, agrum, teram'q; meā quota ex parte, siue circūagi, siue circūferenda censeas, vti cures lustrare. Ianum, Ioue'q; vino præfamino, sic dicito. Mars pater te p̄cor, quæso'q;, vti sies volēs ꝓpitius mihi, domo, familiæ'q; nostræ. quoius rei ergō agrum, terrā, fundum'q; meū solitaurilia circūagi iussi. vti morbos visos, inuisos'q;, viduertatem, vastitudinem'q;, calamitates, intemperias'q; ꝓhibessis, defendas, auerrunces'q;. Vtiq; tu fruges, frumēta, vineta, virgulta'q; grādire, bene'q; euenire sinas. pastores, pecua'q; salua seruassis, duis'q; bonā salutem, valetudinem'q; mihi, domui, familiæ'q; nostræ. Harūce rerum ergō fundi, teræ, agri'q; mei lustrandi, lustri'q; faciēdi ergō, sicuti dixi, macte hisce solitaurilibus lactentibus imolandis esto. Mars pater eiusdē rei ergō macte hisce

ſolitaurilibus lactẽtibus eſto. Item cultro facito ſtruem, & fertum vti adſiet. Inde obmoueto. Vbi porcum ĩmolabis, agnũ, vitulum'q; ſic oportet. Eius'q; rei ergo macte hiſce ſolitaurilibus ĩmolandis eſto nominare vetat Martẽ, neq; agnu3, vitulũ'que. Si minus in oẽs litabis, ſic verba concipito. Mars pater ſi quid in illiſce ſolitaurilibus lactẽtibus, neq; ſatiſſactũ eſt, his ſolitaurilibus piaculo. Si vno, duobus'ue dubitaueris, ſic verba concipito. Mars pater, quod tibi illuc porco, neq; ſatiſſactum eſt te hoc porco piaculo.

Item Inſti. CLX.

LVXVM Si quod eſt, vt excantes, hac cantione ſanũ fiet. Arundinem prende tibi viridem pedes IIII. aut V. longa3. Mediam diffinde, & duo hoĩes teneant ad coxendices. Incipe cãtare in alio. S. F. motus donata daries dardaries aſtararies, dic vna pariter vſq; dum coeant. Ferro inſup iactato, vbi coierint, & alteram altera tetigerit, id manu prende dextra, ſiniſtra præcide. Ad luxum, aut fracturã alliga, & ſanũ fiet, & tñ quotidie cãtato in alio. S. F. vel luxato. Vel hoc modo, haut haut haut, iſta piſta ſiſta, damiabo, damauſtra, & luxato. Vel hoc mõ. Haut haut haut iſtagis turſis ardannabon damauſtra.

Verba, quæ Pont. Max. diceret, cum veſtalem capiebat. Ex A. Gellii libro primo, cap. XII.

SACERDOTEM Veſtalẽ, quæ ſacra faciat, quæ ius, fas'que ſit Sacerdotẽ Veſtale3 facere pro populo Romano Quiritibus, vti id optima lege fiat, ita te Amata capio.

Verba Arrogationis ex A. Gel. Libro. X. cap. XIX.

VELITIS, Iubeatis, vti Lucius Valerius L. Titio tam Iure, lege'q; filius ſiet, q̃ ſi ex eo patre, matre'q; familias eius nat⁹ eẽt,

vtique ei vitæ,necisque in eum potestas siet, vti pariendo filio est. Hæc,ita vti dixi,ita vos Quirites rogo.

Quo ritu,quibusque verbis Fœcialis po.R o.bellum indicere solitus sit his,quibus Po.Ro.bellum fieri iusserit. Ex eiusdem lib.XVI.Cap.IIII.

CINCIVS In libro.iii.de Re militari.Fœcialem Po.Ro. bellum indicentem hostibus,telumque in agrum eorum iacientem, hisce verbis vti scripsit. Quod populus Hermundulus,homines'que populi Hermūduli aduersus Po.Romanū bellum fecere,deliquere,quod'que Po.Ro.cum populo Hermūdulo,hominibus'que Hermūdulis bellum iussit,ob eam rem ego.Po.'que Ro.populo Hermundulo,hominibus'que hermundulis bellum indico,facio'que.

In quæ verba ꝑ tribunū cōceptum fuerit iusiurandū de furtis militarib⁹ sanciēdis.Apud eūdē,ex lib.v.Rei Mil.Cincii.

IN Magistratu.C.Lælii.C.F.Consulis.L.Cornelii P. F.Consulis. In exercitu,decem'que millia passuū ꝓpe furtum nō facies dolo malo solus,neque cum pluribus,pluris numi argēti in dies singulos.Extra'que hastam,hastile,ligna,pompabulū, vtrem,follē,faculam,siqd vbi inueneris,sustuleris'ue,qđ tuum nō erit,qđ pluris numi argēti erit,vti tu,ad C.Lælium.C.filium Cōsulem.L.ue Cornelium.P.F.Cōsulem,siue ad quē vter eorum iusserit,ꝓferas,aut ꝓfitebere in triduo ꝓximo.Quicquid īueneris,sustuleris'ue in dolo malo,aut dominio suo,cuium id censebis esse,reddes,vti qđ recte factum esse voles.

Quæ exceptiones additæ iuriiurādo eēnt,qđ milites,vt adessent,concipiebatur.

NISI Harunce aliqua caussa erit,funus familiare,feriæ vinde-

miales,Calendæ'q;,quæ non eius rei caussa in eum diem collatæ sint,quo is eo die minus ibi esset,morbus sonticus,auspicium'ue,quod sine piaculo præteriri nõ liceat. Sacrificium'ue anniuersarium,quod recte fieri non posset,nisi ipsus eo die ibi sit. Ius,hostis'ue status,condictus'ue dies cum hoste. Si cui eorum harunce quæ caussa,tum se postridie,quã per eas caussas licebit,eo die venturum,aditurum'q; eum,qui eum pagum,vicum,oppidum'ue delegerit. Ex Gel.lib.XVI.Cap.IIII.

Hersilia,cum apud T. Tatium verba faceret,pacem'q; oraret,ita precata est.

NERIA Martis te obsecro pacẽ dare,vt liceat nuptiis propriis,& prosperis vti,quod de tui coniugis cõsilio contigit,vti nos itidem integras raperent,vnde liberos sibi,& suis posteris patriæ parerent. Ex A. Gellii lib.XIII.Cap.XXI.

Carmen quo Dii euocãtur,quom oppugnatione ciuitas cingit̃. Ex libro tertio Saturnaliorum Theodosii Macrobii Aurelii,qui in libro. V. recõditorum Sãmonici Sereni,Carmen hoc repperit,quod ille se in cuiusdam Furii vetustiss.libro legisse professus est.

SI Deus,Si Dea est,cui populus,ciuitas'q; Carthaginiensis est in tutela,te'q; maxime ille,qui vrbis huius,populi'q; tutelam recepisti,Precor,veneror'q;,veniam'q; à vobis peto,vt vos populum,ciuitatem'q; Carthaginiensium deseratis,loca,templa,sacra,vrbes'q; eorũ relinquatis,abs'q; iis abeatis,ei'q; populo,ciuitati metum,formidinem,obliuionem iniiciatis,proditi'q; Romam ad me,meos'q; veniatis,nostra'q; vobis loca,templa,sacra,vrbs acceptior,probatior'q; sit,mihi quoq;,Po.'q; Romano,militibus'q; meis p̃positi sitis:vt sciamus,ĩtelligamus'q;,

si ita feceritis,voueo vobis templa,ludos'q; facturum.

In eadē verba hostias fieri oportet,authoritatem'q; videri extorꝝ,vt ea promittant futura. Vrbes vero,exercitus'q; sic deuouentur,numinibus iam euocatis. Sed dictatores,Impp.'q; soli possunt deuouere,his verbis.

DIS Pater,siue Iouis Manes,siue quo alio nomine fas est nominare,vt omnes illam carthaginem, exercitum'q;,quem ego me sentio dicere,fuga,formidine,terrore cōpleatis. Qui'q; aduersus Legiones,exercitum'q; nostrū,arma,tela'q; ferēt,vti vos eos exercitus,eos'q; hostes,eos'q; hoīes,vrbes,agros'q; eorꝝ,& qui in his locis,regionibus'q;,agris,vrbibus'q; habitāt,abducatis,lumīe supero priuetis,exercitum'q; hostiū,vrbes,agros'que eorꝝ,quos me sentio dicere,vti vos eas vrbes,agros'q;,capita,ætates'q; eorꝝ deuotas,consecratas'q; habeatis, ollis,legibus,quibus quandocūq; sunt maxime hostes deuoti,eos'q; vicarios pro me,fide,magistratu'q; meo pro Po.Ro.exercitu, legionibus'q; nostris do,deuoueo:vt me,meam'q; fidem,Imperium'q;,legiones,exercitum'q; nr̄m,qui in his rebus gerundis sunt,bn̄ saluos nos sinetis esse,si ita hæc faxitis,vt ego sciaꝫ, sentiā,intelligam'q;. Tūc quisq; hoc votū faxit,vbi faxit,recte factū esto,ouibus atris tribus,tellus mr̄,te'q; Iupiter obtestor.

Cum Tellurē dicit,manibus terā tangit. Cuꝫ Iouē dicit,manus ad cœlū tollit. Cum votū recipe dicit,manibus pectus tangit.

In Antiquitatibus aūt hæc oppida inueni deuota,Stonios,Veios,Fregellas, Gabios, Fidenas. Hæc intra Italiam. Præterea,Carthaginē,& Corinthum. Sed & multos Exercitus,Oppida'q; hostium Gallorꝝ, Hispanorꝝ, Afrorꝝ,Maurorꝝ, aliarum'q; gentium,quas Prisci loquunt̄ Annales. Hinc est ergo,

q; propter eiusmodi Euocationem. Numinum'q; discessionē ait Vergilius.

Excessere omnes adytis, aris'q; relictis,

Di. Et, vt Tutelares designaret, adiecit.

Quibus impium hoc steterat. Vt'q;, præter Euocationē, & vi; Deuotionis ostenderet, in qua præcipue Iupiter, vt diximus, inuocat̃, ait. Ferus omnia Iupiter Argos Trāstulit. Videtur'ne vobis probatum, sine diuini, & humani Iuris scientia non posse profunditatem Maronis intelligi?

Hæc verba in principio Pompæ Romani Imperatores triumphantes, in Vaticano dicebant.

DI, Nutu, & imperio quorum nata, & aucta est Res Romana, eandem placati, propitiati'q; seruate.

In fine vero in Capitolium ascendentes hæc.

GRATIAS Tibi Iupiter Optume Maxume, Tibi'q; Iunoni Reginæ, & cæteris huius custodibus, habitatoribus'que Arcis Di lubēs, lætus'q; ago, Re Romana in hāc diem, & horam per manus, qđ voluistis, meas seruata, bene gesta'q;. eandē & seruate, vt facitis, fouete, protegite, ꝓpitiati supplex oro.

Iuraturi per Iouem, silicem manu tenere solebant, hæc verba dicentes.

SI Sciēs fallo, qui me despicit, salua Vrbe, Arce'q;, is me eiiciat, vbi hunc ego lapidem.

Prætor ferias, quæ Compitalia appellantur, his verbis concipiebat.

DIE Noni post Calendas Ianuarias Quiritibus Compitalia sunto. Ex Macrobii Sarurn. lib. primo.

Caius Iustiniani Digestorum. lib. xxiiii. Tit. de Diuortiis.

In Repudiis, id est in renũciatiõe, cõprobata sunt hæc verba.

RES Tuas tibi habeto. Item hæc verba.

TVAS Res tibi agito.

In sponsalibus quoq; discutiendis placuit renũciationem interuenire oportere, in qua re hæc verba probata sunt.

CONDITIONE Tua non vtar.

Vlpianus Dig. lib. xxiiii. de Diuortiis. Ait Lex.

DIVORTII Faciendi potestas Libertæ, quæ patrono nupta est, ne esto. Idem paulo infra. Ait lex.

QVANDIV Patronus eam vxorez esse volet, & velle debet, vxorem esse, & patronus durare.

Apud Romanos sponsam introducentes dicere iubebãt.

VBI Tu Caius, ego Caia.

Cautionis exemplum.

Paulus Dig. li. xii. Tit. de rebus creditis.

Lecta est in auditorio Aemilii Papiniani Præfecti Prætorio Cautio huius modi.

L. TITIVS Scripsi me accepisse a' P. Meuio XV mutua numerata mihi de domo sua, & hæc quindeciz proba recte dari Calendis futuris, stipulatus est P. Meuius. Spepondi ego L. Titius. Si ea die suprascripta summa P. Meuio data, soluta non erit, tunc eo amplius, quo post soluam, pœnæ nomine in dies XXV denarios centenos, denarios singulos dari stipulatus est P. Meuius. spepondi L. Titius. Cõuenit'q; inter nos, vt P. Meuio ex summa suprascripta menstrua refundere debeam denaria tercenta ei, hæredi'ue eius.

Stipulationis Exemplum.

Ex Digestoꝝ libro XLV. Tit. de verboꝝ obligationibus. l.

Si ita ſtipulatus. ſ. Chryſogonus.

CHRYSOGONVS Flauii Candidi Seruus actor ſcri-pſi coram ſubſcribēte,& aſſignāte domino meo,accepiſſe me a Iulio Goza agente res Iulii Quintiliani abſentis,mutua de-naria mille,quæ dari Quintiliano,hæredi'ue eius, ad quem ea res ꝑtinebit,Calēdis Nouembris,quæ ꝓximæ futuræ ſunt. Sti-pulatus eſt Gozas libertus,& rem agens Quintiliani,ſpopon dit Flauius candidus Dn̄s meus ſub die ſupſcripta,ſi ſatis eo noīe factum nō erit:tunc,quo tēpore poſt ſolueret̄,vſurarum nomine denarios octo præſtari ſtipulatus eſt Iulius Gozas. Spopondit Flauius Candidus dominus meus.& ſubſcripſit,

In verboꝝ obligationibus hæc verba tradita fuerūt Inſtit. Iuſti.lib.III.Tit.De verboꝝ obligatione.

SPONDES? Spondeo.Promittis?Promitto.Fidei ꝓmittis? Fideipromitto.Fideiubes? Fideiubeo. Dabis? Dabo. Facies? Faciam.

Stipulationis Aquilianæ conceptio.

Stipulatio Aquiliana nouat omnes obligationes, & à Gallo Aquilio ita compoſita eſt.

QVICQVID Te mihi ex quacunq; cauſa dare, facere oportet,vel oportebit,præſens,in diem'ue,aut ſub conditione quarūcunq; rerum mihi tecum actio,quæ'ue aduerſus te peti-tio,vel aduerſus te pſecutio eſt,erit'ue,quod'ue tu mecum ha-bes,tenes,poſſides,quāti quæ'q; eaꝝ rerum res erit,tātam pecu niam dari ſtipulatus eſt A. Augerius.Spopōdit Numerius Nigidius A. Augerio promiſit,ſpopōdit'ue,id habes'ne ac-ceptum.Numerius Nigidius A. Augerius rogauit A. Au gerius Numerio Nigidio acceptum fecit. Ex Inſtitu.Iuſti.

lib.

lib.III.Tit. Quibus modis tollitur obligatio. Et Digest.libro XLVI. De acceptilationibus.

Vlpianus Dig.lib.XLVI. De acceptilationibus.

Sane & sic acceptilatio fieri potest.

ACCEPTA Facis Decem? ille respondet, Accepta facio.

De nexu faciendo Caii lib.I.Institu.hæc verba sunt.

Est autem emancipatio, vt & supra quoq; indicauimus, imaginaria quædam venditio, quod ipsum ius ꝑprium Romanoꝝ est. Ea'q; res ita agitur, adhibitis nō minus, q̃ quinque testibus, ciuibus Romanis, puberibus, & præterea alio eiusdem cōditionis, qui libram æneā teneat, qui appellatur Libripens. Is qui mancipium accipit, æs tenens ita dicit.

HVNC Ego hoīem ex iure Quiritū meum esse aio. Is'q; mihi emptus est hoc ære, ænea'q; libra. Deinde ære ꝑcutit Libraȝ, id'q; æs dat ei, a quo mancipium accipit, quasi pretii loco.

Ex his auteȝ Caii I.C. verbis quomō imaginaria illa venditio perageretur, facile percipi potest, quæ præcipua erat tertii generis testamentoꝝ solennitas, quod per æs & libram vocabat? cuius meminit Imp. Iustinianus Rhapsodiæ suaꝝ Iuris ciuilis Institutionū libro tertio. Tit. de Testamētis ordinādis. & Gellius Noctium atticaꝝ lib.xv. capite vigesimo septimo.

Cessio in iure quomō fiat, Ex eiusdē Caii cōm. secūdo.

In iure aūt Cessio fit hoc mō apud Magistratuȝ Populi Romani, vel apud Prætorem, vel apud Præsidem Prouinciæ. Is, cui res in iure ciuili cæditur, rem tenens ita vendicat.

HVNC Ego hoīem ex iure Quirituȝ meum esse aio. Deinde postea q̃ hic vendicauerit, Prætor interrogat eum, qui cedit, an contra vindicet: quo negante, tunc ei, qui vendicauerit eum

adiicit, id'q; legis actio vocabatur.

Formula stipulationis, qua Prisci in emptiõe ouiũ vterent.
Ex M. Varronis de Re Rustica lib. II. cap. II.

IN Emptionibus iure vtimur eo, qđ Lex præscripsit. in ea eniȝ alii plura, alii pauciora excipiunt. Quidam enim pretio facto in singulas oues, vt agni cordi duo pro vna oue annumeretur, & si cui vetustate dentes absunt, itẽ binæ pro singulis, vt pdant de reliquo. antiqua ferè formula vtunt, cũ emptor dixit, tanti sunt mihi emptæ? & ille rñdet, Sunt. & expromisit numos.

Emptor stipulatur prisca forma sic.

ILLASCE Oues, qua de re agitur, sanas recte esse, vti pecus ouillum, quod recte sanum est, extra luscam, surdam, minam, id est ventre glabro, neq; de pecore morboso esse, habere'q; recte licere. hæc sic recte fieri spondes.

Formula, quam antiqui cõcipiebant in emptione caprarũ.
Ex eiusdem M. Varronis eodem lib. cap. III.

De emptione aliter, atq; de ouibus dico. q capras sanas sanus nemo promittit. nunq̃ enim sine febre sunt. itaq; stipulantur, paucis exceptis verbis. ac Manelius scriptũ reliquit sic.

ILLAS Capras hodie recte esse, & bibere posse, habere'q; recte licere, hæc spondes'ne?

Quibus verbis stipularent antiqui, cum Sues emerent. Ex eiusdẽ M. Varronis eodẽ lib. cap. vero IIII.

Parari, & emi solent sic.

ILLASCE Sues sanas eẽ, habere'q; recte licere, noxiis'q; præstare, neq; de pecore morboso esse, spondes'ne? Quidaȝ adiiciunt, perfunctas esse a febri, & feria.

In emptione Boum ab Antiquis quomodo exciperetur.

Ex eiusdem eodem libro. cap. V.

Eos cum emimus domitos, stipulamur sic.

ILLOSCE Boues sanos esse, recte'q; noxis præstari?

Cum emimus indomitos sic.

ILLOSCE Iuuencos sanos recte, de'que pecore sano esse, noxis'q; præstari spondes'ne? Paulo verbosius hæc, qui Manilii actiones sequuntur. Lanii, qui ad cultrum boues emunt, & qui ad altaria, hostiæ sanitatem non solent stipulari.

Quibus modis, ritibus'q; apud priscos vxor haberetur.

Boetius in secundo Topicorum Commentario. Tribus modis inquit vxor habebatur, vsu, farre, emptione. Sed confarreatio solis Pontificibus conueniebat. Quæ autem in manum per coemptionem cõuenerãt, hæ matres familias vocabantur. Quæ vero vsu, vel farre, minime. Coemptio vero certis solénitatibus pagebat̃, & sese coemẽdo inuicẽ interrogabãt. Vir ita. An sibi mulier materfamilias esse vellet? Illa respondebat. velle.

Mulier.

An sibi vir paterfamilias esse vellet? Ille velle, respõdebat.

Ita'q; mulier viri conueniebat in manum, & erat materfamilias viro loco filiæ. Quam solennitatem in suis institutionibus Vlpianus posuit. hactenus Boetius.

Vindicationis exemplum.

Ex Iure ita manum conserebant Antiqui.

FVNDVS, qui est in agro, qui Sabinus vocat̃, meus est, Eũ ego ex iure meũ esse aio. ibi ego te ex iure manũ cõsertũ voco.

Author M. C. pro Murena.

A quo vero vindicabatur, eius hæc erant verba.

VNDE Tu me ex iure manum consertum vocasti, inde ibi te

ego reuoco.

Traianus, cum Præfectum Prætorio cingulo donaret, dignitatis eius insigni, ita ad eum dixisse fertur.

ACCIPITO Hunc ensem, vt, siquidem recte, atq; e rep. imperauero, pro me, sin secus, in me vtaris.

Verba ex legib. Edictis, & S. C. antiquis.

Vlpianus Dig. lib. xlviii. ait. Cap. v. legis Iuliæ ita cauet.

VIRO Adulterũ in vxore sua deprehẽsum, quem aut noluit, aut non liceat occidere, retinere per horas diurnas, nocturnasque continuas non plus, q̃ xx testandæ eius rei causa, vt vti sine fraude suo iure liceat.

Ex quodam peruetusto libello.

REDEMPTOR Syluam ne cædito, ne'ue findito, ne'ue deurito, ne'ue quem findere, cædere, vrere sinito,

Verba paucula ex vetustiss. quodam S. C. quibus locus ille in Terentii Phormione declaratur. Hui dixti pulchre, siquidem quisquam crederet, te viuo.

PLACERE Ne cui, q filiofamilias mutuã pecuniã dedisset, ẽt post mortẽ parẽtis, cuiꝰ in ptãte fuisset, actio, petitio'q; daret.

In quodam Edicto antiquiore.

QVI Flumina retanda publice redempta habent, siquis eorum ad me adductus fuerit, qui dicatur ꝙ cũ ex lege locationis facere oportuerit, non fecisse.

Verba paucula Legis Fanniæ, quæ extant.

LVDIS Romanis, Plebeis, & Saturnalibus, & aliis quibusdam diebus æra cẽtena in dies singulos impendũto, & aliis diebus decem in singulis mensibus triginta sunto. cæteris diebus

omnibus tantũdem,ſiqs plus faxit:dicta pœna dãnatus eſto.

In lege Meuia de cõprimẽdis moriẽtiũ oculis ita cautũ erat.

NE Filii parentibus luci claro oculos ſuggillanto.

Ex Atinia lege.

QVOD ſurreptum erit,eius rei æterna auctoritas eſto.

Verba Prætoris ex Edicto perpetuo,de Flamine Diali, & de Sacerdote Veſtæ.

SACERDOTEM Veſtalem,& Flaminẽ Dialem in omni mea iuriſdictione iurare non cogam.

Verba quibus Senatus remp.Conſulibus cõmendabat.

VIDEANT Conſules,ne quid reſp.detrimenti capiat.

In XII Tabularum lege.

VTI Legaſſet ſuæ rei quiſq;,ita ius eſto.

In Antiquis legibus.

QVI Secus faxit,& terminum exaraſſit,ipſus,& Boues ſacri ſunto.

In XII Tabulis ĩ ea lege,qua de iumẽto & arcera agebat̃.

SI In ius vocat,ſi morbus,æuitas'ue,vitium eſt.

Qui in ius vocaſſit,iumentum dato.

Si uolet,arceram inſternito.

In XII.

SOLIS Occaſus,ſuprema tempeſtas eſto.

In iiſdem.

SI Nox furtum factum ſit,ſi in aliquis occiſit,iure cæſus eſto.

In lege Talionis.

SI Membrum rupit meum,e pacto talio eſto.

Verba legis in æris confeſſos.

ÆRIS Confeſſi,rebus'q; iure iudicatis XXX dies iuſti ſun

to. Poſt deinde manus iniectio eſto, in ius ducito, ni iudicatū facit, aut qui pſeudo eo in iure vim dicit ſecuꝫ ducito, vincito, aut neruo, aut compedibus XV pondo, nec minore: aut, ſi volet, maiore vincito: Si nolet, ſuo viuito, ni ſuo viuit, qui euꝫ vinctum habebit, libras farris indies dato: ſi volet, plus dato.

Verba legis, quæ ĩmanitatem partiendi, & ſecādi corporis debitoris permittebat, qui ſoluendo non eſſet.

TERTIIS nundinis parteis ſecanto.

Si plus, minus'ue ſecu erunt, ſine fraude eſto.

Perelegans Phlegontis Tralliani Epiſtola Hadriani Cæſaris liberti, ſub ipſius Principis noīe Romā Seruiano viro Maximo, & qui ter Conſ. fuerit. In qua de Aegyptiis, eorum'qꝫ Moribus nō parum multa digna prorſus memoria legūtur. Ex Flauii Vopiſci hiſtoriarum lib. ad Baſſum. II.

Hadrianus Auguſtus Seruiano Conſ. S.

ÆGYPTVM, Quā mihi laudas Seruiane, totā didici leuē, pendulā, & ad omnia famæ momēta volitātem. & illi qui Serapim colunt, Chriſtiani ſunt, & deuoti ſunt Serapi, qui ſe Chriſti Epiſcopos dicunt: Nemo illic Archiſynagogus Iudæoꝝ: nemo Samarites: nemo Chriſtianoꝝ nō Preſbyter, non Mathematicus, nō Auſpex, nō Aliptes. Ipſe ille Patriarcha cum Aegyptum venerit, ab aliis Serapidem adorare, ab aliis cogitur Chriſtum. Genus hoīum ſeditioſiſſimū, vaniſſimum, iniurioſiſſimū. ciuitas opulēta, diues, fœcunda, in qua nemo viuat ocioſus: alii vitrum conflāt. ab aliis charta conficitur. oēs certe lymphiones cuiuſqꝫ artis videntur, & habēt podagroſi quod agant. ne chiragrici quidem apud eos ocioſi viuunt. vnus illis

Deus est. Hunc Christiani, hūc Iudæi, hunc oēs Gentes venerantur: & vtinam melius esset morata ciuitas, digna ꝑfecto sui ꝓfunditate, quæ pro sui magnitudine totius Aegypti teneat principatū. Huic ego cūcta concessi: vetera priuilegia reddidi: noua sic addidi, vt præsenti gratias agerent. Deniq; vt primum discessi, & in filium meum Verum multa dixerūt, & de Antonio quæ dixerunt, comperisse te credo, nihil illis opto, nisi vt suis pullis alantur: quos quēadmodum fœcundantur, pudet dicere: calices tibi albos, fortes, diuersi coloris transmisi, quos mihi sacerdos templi obtulit, tibi, & sorori meæ specialiter dedicatos, quos tu velim festis diebus conuiuiis adhibeas: caueas tñ ne his Africanus noster indulgenter vtatur. Vale.

Aureliani Cæsaris Imperatoris epistola de officio Tribuni militum. Ex Flauii Vopisci historia.

SI Vis Tribunus esse, īmo si vis viuere, manus militū cōtineto: nemo pullum alienū rapiat: ouem nemo cōtingat: annona sua contentus sit: de præda hostis, nō de lachrymis ꝓuinciam habeāt. Arma tersa sint: ferramēta samiata: calciamēta fortia: vestis noua vestem veterē excludat, stipēdium in balteo, non in pompa habeat, torquem brachialē, & annulū apponat: equuz saginarium suum defricet: captum animal nō vendat: mulum centuriarum cōmuniter curet: alter alteri quasi seruus obsequatur: a medicis gratis curetur: aruspicibus nihil det, in hospitiis caste se agant: qui litem fecerit, vapulet.

INSCRIPTIONES ANTIQVÆ, VARIIS IN LOCIS REPERTÆ.

Edictum Populi Romani, quod in ponte Rubiconis legebatur: quo cautũ fuit, ne Cæsar id flumen cum exercitu trãsiret. cuius tamen authoritati ipse non paruit.

IVSSV, MANDATOVE PO. RO. CONS. IMPE. TRIB. MILES, TIRO, COMMILITO, ARMATE QVISQVIS ES, MANIPVLARIE, CENTVRIO, TVRMARIE, LEGIONARIE HIC SISTITO, VEXILLVM SINITO, ARMA DEPONITO, NEC CITRA HVNC AMNEM RVBICONEM SIGNA, ARMA, EXERCITVM, COMMEATVMVE TRADVCITO. SIQVIS HVIVSCE IVSSIONIS ERGO ADVERSVS PRAECEPTA IERIT, FECERITVE, ADIVDICATVS ESTO HOSTIS PO. RO. AC SI CONTRA PATRIAM ARMA TVLERIT, PENATESQ. E SACRIS PENETRALIBVS ASPORTAVERIT.

S. C.

De Re Venerea scitum admodum, & elegãs, quod olim Romæ (vt fertur) in templo Veneris legebatur.

IVRA VISVNDI, CONSECTANDI, SVSVRRANDI, GESTIVNDI, SVTTRVDENDI, SALVTANDI, CONFABVLANDI, PRECANDI, PERPETVO, INTERDIV, FVTVARIIS PERMISSA EX ME SVNTO. EX AEDE, FORAMINE, HORTO, POSTICO, IMPLVVIO, CVNCTA HAEC COMMODA NEMO HOMINI PROHIBENTO. FIDEM, CONSILIVM FERVNTO. SERVANTO AVXILIVM, OPERAMVE DANTO. SVB NOCTV VOTA TRRACTANTO. PROMISSA, IVRAMENTA, LAMENTA ADMISCENTO, SOLICITANTO. VERECVNDIAM, TIMOREM AMOVENTO.

TRISTITIAM SVPPREMVNTO. TEMPORI, LOCOVE OBSECVNDANTO. OCCASIONI NE VNQVAM CEDVNTO. INTERNVNCIAS EPISTOLAS SVCCVDVNTO. HIS SPEM, VOLVNTATEM, EXPECTATIONEM, NECESSITATEM, MISERICORDIAM ADLECTANTO, INSERVNTO. FRAVDE, VI, DOLO, OSTENTATIONE AT TEMPERATE VTVNTOR. PRVDENTIAM, TACVITATEM HABENTO, TENENTO, GESTIVNTO. EX PATHICA QVICQVAM SEMPITERNE, QVASI STIPEM, ET PIGNVS, CAPIVNTO. EIVS PERMISSVM ADVEHVNTO. NOVAM QVAERVNTO, ASTVVE, POMPAVE. GRANDIANIMEM, NOBILEM INSECTANTOR. NOTAS CONIECTARIAS TECTIVS NOVANTO.

Ex Tabula ænea, admirandæ vetuſtatis eruta, & effoſſa ad Iugi, ſeu Apẽnini radices, in Liguriæ valle, quæ Porcifera dicitur, Anno Salutis ſeptimo ſupra Milleſimum, quingenteſimum, Menſe Februario. Tabula vero eſt lõgitudinis duorum palmorum paulo amplius, latitudinis ſeſquipalmi, literis antiquiſſimis maiuſculis, minutis tamen perſcriptis ita, vt expeditiſſime legatur.

Q. M. MINVCIEIS. Q. F. RVFEIS DE CONTROVERSIEIS INTER GENVATEIS, ET VEITVRIOS IN RE PRAESENTE COGNOVERVNT, ET CORAM INTER EOS CONTROVERSIAS COMPOSEIVERVNT, ET QVA LEGE AGRVM POSSIDERENT, ET QVA FINEIS FIERENT, DIXERVNT, EOS FINEIS FACERE, TERMINOSQVE STATVI IOVSSERVNT. VBEI EA FACTA ESSENT. ROMAM CORAM VENIRE IOVSSERVNT. ROMAE CORAM SENTENTIAM EX SENATI CONSVLTO DIXERVNT, EIDIB. DECEMB. L. CAECILIO. Q.

EX TABVLA ÆNEA

F.Q.MVVTIO.Q.F.COS.QVA AGER PRIVATVS CA
STELLI VEITVRIORVM EST. QVEM AGRVM EOS
VENDERE,HAEREDEMQVE SEQVI LICET,IS AGER
VECTIGAL NEI SIET,LANGATIVM FINEIS AGRI
PRIVATI AB RIVO INFIMO,QVI ORITVR AB FON
TEI IN MANNICELO AD FLOVIVM AEDEM,IBEI TER
MINVS STAT. INDE FLOVIO SVSOVORSVM IN
FLOVIVM LEMVRIM. INDE FLOVIO LEMVRI SV
SVM VSQVE AD RIVOM COMBERANE. INDE RIVO
COMBERANEA SVSVM VSQVE AD CONVAL-
LEM CAEPTIEMAM , IBEI TERMINI DVO STANT
CIRCVM VIAM POSTVMIAM,EX EIS TERMINIS RE
CTA REGIONE IN RIVO VINDVPALE, EX RIVO VIN
DVPALE IN FLOVIVM NEVIASCAM. INDE DORSVM
FLOVIO NEVIASCA IN FLOVIVM PROCOBERAM.
INDE FLOVIO PROCOBERA DEORSVM VSQVE AD
RIVOM VINELASCAM INFVMVM, IBEI TERMINVS
STAT,INDE SVRSVM RIVO RECTO VINELASCA,
IBEI TERMINVS STAT PROPTER VIAM POSTV-
MIAM. INDE ALTER TRANS VIAM POSTVMIAM TER
MINVS STAT. EX EO TERMINO QVEI STAT TRANS
VIAM POSTVMIAM RECTA REGIONE IN FONTEM
IN MANICELVM. INDE DEORSVM RIVO, QVEI ORI
TVR AB FONTE IN MANICELO AD TERMINVM,
QVEI STAT AD FLOVIVM AEDEM AGRI POPLICI.
QVOD LANGENSES POSSIDENT,HISCE FINIS VIDEN
TVR ESSE,VBI CONFLVONT EDVS,ET PROCOBE
RA,IBEI TERMINVS STAT.INDE FLOVIO SVRSV
ORSVM IN MONTEM,LEMVRINO INFVMO,IBEI TER
MINVS STAT.INDE SVRSVM VORSVM IVGO REC
TO MONTE LEMVRINO,IBI TERMINVS STAT. IN
DE SVSVM IVGO RECTO LEMVRINO,IBEI TERMI

NVS STAT IN MONTE PROCAVO. INDE SVRSVM IVGO RECTO IN MONTEM LEMVRINVM SVMMVM, IBEI TERMINVS STAT. INDE SVRSVM IVGO RECTO IN CASTELLVM, QVEI VOCITATVST ALIANVS IBEI TERMINVS STAT. INDE SVRSVM IVGO RECTO IN MONTEM IOVENTIONEM TERMINVS STAT. INDE SVRSVM IVGO RECTO IN MONTEM APENNINVM, QVI VOCATVR BOPLO, IBEI TERMINVS STAT. INDE APENNINO IVGO RECTO IN MONTEM TVLEDONEM, IBEI TERMINVS STAT. INDE DEORSVM IVGO RECTO IN FLOVIVM VERAGLASCAM IN MONTEM BARIGIEMAM INFVMO, IBEI TERMINVS STAT. INDE SVRSVM IVGO RECTO IN MONTEM PRENICVM, IBEI TERMINVS STAT. INDE DORSVM IVGO RECTO IN FLOVIVM TVLELASCAM, IBEI TERMINVS STAT. INDE SVRSVM IVGO RECTO BLVSTIEMELO IN MONTEM CLAXELVM, IBEI TERMINVS STAT. INDE DEORSVM IN FONTEM LEBRIEMELVM, IBEI TERMINVS STAT. INDE RECTO RIVO ENISECA IN FLOVIOM PORCOBERAM, IBEI TERMINVS STAT. INDE DEORSVM IN FLOVIOM PORCOBERAM, VBEI CONFLVONT FLOVI, EDVS, ET PORCOBERA, IBEI TERMINVS STAT. QVEM AGRVM POPLICVM IVDICAMVS ESSE. EVM AGRVM CASTELLANOS, LANGENSES, VEITVRIOS POSSIDERE, FRVIQVE VIDETVR OPORTERE, PRO EO AGRO VECTIGAL, LANGENSES VEITVRIS IN POPLICVM GENVA DENT IN ANNOS SINGVLOS, VIE. N. CXXXↃ, SEI LANGENSES EAM PEQVNIAM NON DABVNT, NEC SATISFACIENT ARBITRATVV GENVATIVM, QVOD PER GENVENSES MORA NON FIAT, QVO SETIVS EAM PEQVNIAM ACCIPIANT. TVM QVOD IN EO AGRO

NATVM ERIT FRVMENTI, PARTEM VICENSVMAM, VINI PARTEM SEXTAM LANGENSES IN POPLICVM GENVAM DARE DEBENTO IN ANNOS SINGVLOS. QVEI INTRA EOS FINEIS AGRVM POSSIDET GENVAS, AVT VITVRIVS, QVEI EORVM POSSEDEIT K. SEXTIL. L. CAICILIO. Q. MVVTIO COSS. EOS ITA POSSIDERE, COLEREQVE LICEAT, EIS QVEI POSSIDEBVNT VECTIGAL LANGENSIBVS PRO PORTIONE DENT, ITA VTI CAETERI LANGENSES, QVEI EORVM IN EO AGRO AGRVM POSSIDEBVNT, FRVENTVRQVE. PRAETEREA IN EO AGRO, NI QVIS POSSIDETO, NISI DE MAIORE PARTE LANGENSIVM VEITVRIORVM SENTENTIA, DVM NE ALIVM INTROMITTAT, NISI GENVATEM, AVT VELTVRIVM COLENDI CAVSSA, QVEI EORVM DE MAIORE PARTE LANGENSIVM VEITVRIVM SENTENTIA, ITA NON PAREBIT, IS EVM AGRVM NEI HABETO, NIVE FRVIMINO, QVEI AGER COMPASCVOS ERIT, IN EO AGRO, QVO MINVS PECVASCERE GENVATES, VEITVRIOSQVE LICEAT, ITA VTEI IN CAETERO AGRO GENVATI COMPASCVO, NI QVIS PROHIBETO, NIVE QVIS VIM FACITO, NEIVE PROHIBETO, QVO MINVS EX EO AGRO LIGNA, MATERIAMQVE SVMANT, VTANTVRQVE, VECTIGAL ANNI PRIMI K. IANVARIS SECVNDIS VETVRIS LANGENSES IN POPLICVM GENVAM DARE DEBENTO. QVOD ANTE K. IANVAR. PRIMAS LANGENSES FRVCTI SVNT, ERVNTQVE, VECTIGAL INVITEI DARE NEI DEBENTO, PRATAQVE FVERVNT PROXVMA FAENISICEI L. CAICILIO. Q. MVVTIO COS. IN AGRO POBLICO, QVEM VITVRIES LANGENSES POSSIDENT, ET QVEM ODIA-

tes, &

TES, ET QVEM DECTVNINES, ET QVEM CAVATVRINEIS, ET QVEM MENTOVINES POSSIDENT EA PRATA INVITIS LANGENSIBVS, ET ODIATIBVS, ET DECTVNINEBIIS, ET CAVATVRINES, ET MENTOVINES, QVEM QVISQVE EORVM AGRVM POSSIDEBIT INVITIS EIS, NI QVIS SICET, NIVE PASCAT, NIVE FRVATVR, SEI LANGENSES, AVT ODIATES, AVT DECTVNINES, AVT CAVATVRINES, AVT MENTOVINES MALLENT IN EO AGRO ALIA PRATA IMMITTERE, DEFENDERE, SICARE, ID VTI FACERE LICEAT, DVM NE AMPLIOREM MODVM PRATORVM HABEANT, QVAM PROXVMA AESTATE HABVERVNT, FRVCTIQVE SVNT VITVRIES. QVI CONTROVERSIAS GENVENSIVM OB INIOVRIAS IVDICATI, AVT DAMNATI SVNT. SEI QVIS IN VINCVLEIS OBEAS RES EST, EOS OMNEIS SOLVEI, MITTI, LEIBERIQVE GENVENSES VIDETVR OPORTERE ANTE EIDVS SEXTILIS PRIMAS. SEI QVOI DE EA RE INIQVOM VIDEBITVR ESSE, AD NOS ADEANT PRIMO QVOQVE DIE, ET AB OMNIBVS CONTROVERSIEIS, ET HONO. PVBL. LI. LEG. MOCO METICANIO METICONI. F. PLAVCVS PELIANI PELIONI F.

Viterbii, prope Episcopatum Characteribus Longobardis Marmore insculptum.

Decretum Desiderii Regis Italiæ.

REVOCAMVS STATVTA REGIS ASTVLFI CONTRA VETVLONOS EDITA, VT LACVS NON TIRENSIVM, SED VETVLONVM SIT, QVIA LACVS MAGNVS IDEO ITALIAE EST, QVIA EORVM AGER PRIVS EST ITALIA DICTA, AB IBI SEDE ITALI, ET VT SVAM LONGOLAM, NON LONGOBARDVLAM, SED COGNOMI

NE SVI AMPLIATORIS TYRRHENI TERBVM VOCENT.
ET VT SVB VNO MVRO CINGANT SIOT TRIA OPPI
DA LONGOLAM, VETVLONIAM, ET TYRRHENIAM,
VEL TYRRHENAM DICTAM, DICTAM HETRVRIAM,
TOTAMQ. VRBEM NOSTRA ADIECTIONE, VITER-
BVM PRONVNCIENT, VT DE RODA, ET CIVITA, BAL
NEOREGIVM DICI IVSSIMVS. PERMITTIMVS PECV-
NIIS IMPRIMI F. A.V.L. SED AMOVERI HERCVLEM,
ET PONI SANCTVM LAVRENTIVM, EORVM PATRO
NVM, VT FACIT ROMA, ET BONONIA. IVBEMVS
QVOQVE REPARARI CORNIENTAM, DARDANVM,
ASSIVM, FORANIVM, CORNIETVM, ET THVSCANEL
LVM. NOS ENIM NON SVMVS THVSCIAE DESTRV-
CTORES, VT NOS APVD GALLOS ACCVSAT HADRI
ANVS PAPA. NAM THVSCIA AEDIFICAVIMVS A FVN
DAMENTIS VOBIS QVIDEM VOLTYRRHENIS CAL
VELLVM, VICVM ORCHIANVM, BALNEARIAM, BAR
BARANVM, ET GARIOFILVM. SENTINATIBVS AV-
TEM AVSDONIAS. ET RODACOFANVM, VOLATER-
RIS, RODACOMALVM, LVNAE SERGIANVM, ET PE-
TRAM SANCTAM, OLIM FANVM FERONIAE. PHOCEN
SIBVS, SANCTOS GEMINIANVM, ET MINIATEM. FE
SVLANIS OPPIDVM MVNIONIS, IN QVOD VAGOS
SPARSOS ARINIANOS, ET PALANTES FLVENTI-
NOS COLLEGIMVS, RVRSVS PLVRES ANTIQVAS
NOBILES VRBES AMPLIAVIMVS, ET MVRIS CINXI-
MVS, VT NVNC IDEM AGIMVS CIRCA LVCAM, PI-
STORIVM, ARETIVM, ORBITVM, HETRVRIAM,
NVNC VITERBVM. CVIVS NOMEN, AVT A NOBIS
CONSTITVTA DECRETA, SIQVIS VIOLAVERIT
AVT CAPITE PVNIATVR, AVT LAQVEO STRANGV
LETVR. HOC ITAQVE NON EST HETRVRIAM DE-

STRVERE, VT NOS ARGVIT HADRIANVS, QVI PACEM VLTRO A NOBIS OBLATAM RESPVIT. QVARE TIBI GRIMOALDE PRAEFECTE VITERBIEN. PRAECIPIMVS, VT QVANDIV PAX DVBIA PERSEVERAT, IVBEAS OMNES THVSCIAE MILITES PARATOS ESSE IN ARMIS, ET COMMEATVS, AC STIPENDIA SINE AVARITIA IN PROMPTV FAC HABEAS, VT NON SOLVM HOSTIBVS OCCVRRERE, SED ILLOS INVADERE.

CIVES NON GRAVABIS NOVIS EXACTIONIBVS. Fragm̄tatum.

EX PAPIA VENIENT.

LIBERI EXEMP.

Epithaphiuȝ Sertii Polēsis Parasiti, Histrionis festiuissimi, apud Salonā, vrbeȝ Dalmatiæ, in lapide miræ magnitudinis incisuȝ.

VIATORES, CIVES OPTVMI, VEL ADVENAE, SIVE BINI, SIVE SINGVLI INCEDITIS, SIVE TVRMATIM, QVOD MAGIS ERIT GRATIAE, SISTITE, OBFIRMATE GRESSVM, NEC MIREMINI, SI MORAMINI ALIQVANTISPER. DICACVLVS EQVIDEM FVI, SVCCINCTVS SERMO DARI VOBIS NON POTEST. IVVAT VOBISCVM ESSE, AC AB ORE MEO PENDVLOS DETINERE, VT IVVIT SEMPER. SAXVM HOC VOS VOCAT, QVID INQVAM? VIVVS ASSVEVI PRVDENS, IMPRVDENS, MORTVVS ITEM VOS FALLO. NAM NON VOS VOCAT; QVOD VACAT ORE, VERVM IS, QVO IVS CINIS HIC LATET, OLIM QVOM POTVIT, NVNC HVC VOS VOCARI VOLVIT, VALVITQ. HOC. HAEC OLIM SVA VOLVNTAS VOLENTES VOS LEGERE HOC SCRIPTVM. VAH QVID LOQVOR? IMMO

SCVLPTVM. QVAM AEGRE VERITAS ADHVC SE ME CVM CONCILIAT? NAM NEQVE HIC ATRAMENTVM, VEL PAPYRVS, AVT MEMBRANA VLLA ADHVC, SED MALLEOLO, ET CELTE LITERATVS SILEX, SILENS ADHVC, QVID HIC LATET LATE, QVOD EGO EFFERRI, ET EFARI GESTIO. SERTIVS POLENSIS PARASITVS, HISTRIO VESTER FESTIVISSIMVS HEIC CVBO. HOC VNVM QVIDEM TANDEM SPONTE DICTVM, VERVM EST. SIQVIS DVBITAT, HANCINE OLFACIAT HVMVM, OLET TEMETVM, ET FLOREM VINI VETERIS, QVO SATVR SATIS IVVENIS HAVSI. AT SI VEXI VITAM TAM VOBIS GRATAM, QVAM NOTAM VRBI, ET ORBI, NON MINVS MVNVS HOC A VOBIS IMPETREM OPORTET. ADESTE MIHI, ET FAVETE, EDICTOQVE HVIC VOS SVBSCRIBITE, ET OBSIGNATE. SI QVIS SIBI VESICAM ONVSTAM SENSERIT, DOMVM SVAM ONVS HOC REPORTET IN CLOACAM, SI VERO FESTINVS FVERIT CITERIOR, VEL VLTERIOR HOC LOCO PRO RELIGIONE SE EVACVET. QVI NON PARVERIT, HAEC MVLTA ILLI ESTO, TESTE ALTERO VT CAREAT. CANES QVOQVE, CAESI FVSTIBVS, EDICTVM HOC SENTIANT. AFFVISTIS, FAVISTIS, ET OBSIGNASTIS. TENEO QVO MODO RISVM VOBIS DARE. SITIO, HVI, SENTIO DICTVM VOLVI ESSE. SED QVID HOC EST? QVOD TAM FAMILIARITER ISTVC PROCEDIT VERITAS? PROFECTO CONTAGIONE MEI SITIT. IPSA QVOQVE, ET MIHI SVPPARASITATVR, QVAE VLTRO POTVM INVOCATA ADVENIT. NVNC SI VRBANI PERHIBERI VVLTIS, ET VERITATI SVPPARASITANTI, ET ARENTI MEO CINERI CANTHARO PIACVLVM VINARIVM FESTINATE.

NATE. POST VALETE, ABITE IN REM VESTRAM VIATORES OPTVMI, HIS NVGIS, AMBAGIBVS CONDONATI POSTVMIS.

Romæ, extra portaȝ montis Mali, in quodam Sacello.

Ex authoritate Turci Aproniani V. C. Præf. vrb.

LICET FORMAM DISPOSITIONIS ACTA CONTINEANT, AD FIDEM TAMEN GESTORVM PLENIVS MEMORIAE TRADENDAM, FABVLAM PLACVIT ADFIGI, QVAE PVBLICARET ORDINEM RERVM. QVOM SVARIOS DAMNIS VIDEREMVS ADFECTOS, ET EOS ETIAM ORDINES, QVI SVARIAM FACIVNT, PROVIDIMVS HIS LEVAMEN EX TITVLO CANONICO VINARIO, VT VIGINTIQVINQVE MILLIA AMPHORVM ANNVA CONSEQVANTVR, SVB EA DIVISIONE, VT DVAE PARTES SVARIIS, TERTIA VERO HIS ORDINIBVS PROFICIAT, QVI SVARIAM RECOGNOSCVNT, ITA VT IIDEM ORDINES IVXTA CONSVETVDINEM TAM PROPRIVM, QVOD APPELLATVR, QVAM ANNONIS EXOLVANT, ET MODERATIONE ADHIBITA, PERINDE A POSSESSORE SVSCIPIANT, ADQVE ACCIPERE SVNT SOLITI, ANTIQVO MORE PRAEEVNTE: INTERDICENTES, NE INORMIA ILLA, INDEBITAQVE PRAESTENTVR, QVAE TAM TRIBVNVS, QVAM PATRONI DIVERSI, ET VARIA CONSEQVEBANTVR OFFICIA. CONTRA QVOD INTERDICTVM SI QVI AVSI FVERINT DE COMMVNI LARGIRI, ET SCRIBAE QVIDEM, CAETERIQVE POENAE SVBIACEANT.

Lugduni, in pariete Aedis S. Pauli, Cæmeteriuȝ versus.

D. M. ET MEMORIAE AETERNAE CL. MES-

SORIS, ET FL. DIONYSIDIS CONIVX, QVAE SIBI VIVA POSVIT VTRISQVE, QVAE VIX. SINE VLLA QVERELA.

QVAE FVERAT FOELIX FATO, SI NON PLENA DOLORIS,

QVAE FILIOS DVOS CARVIT, CVIVS VNIVS NATI MORTEM NON INTERFVIT LONGEQVE PEREGRE,

QVAE MATER ORFANA VIVA SIBI, ET SVIS POSVIT, ET SVB ASCIA DEDICAVIT.

Puteolis.

D. M.

NE QVIS FLERE VELIT, SI TVMVLVM, AC TITVLVM VIDERIT EXTRVCTVM. SIC FATVM VOLVIT,
VIXI, DVM POTVI, TEMPORE QVO LICVIT,
IGNIS HABET CORPVS, IPSAM COELVM ANIMAM,
VEXIT AQVA PORTI MEVS TERRA HIC HABET, AC CINERES,
IGNIS, AQVA, TERRA, COELVM SIMVL CAPIVNT,
SI NOMEN QVAERIS. QVAM LIBER RAPVIT,
DIGNA ARIADNA POLO NOBILE SIDVS ERO,
AMOQVE EGO, NEC CASTA CESSIT PENELOPE,
ALCESTI COMES AEMVLA MORS PLACVIT.
SALVOS ERIT CONIVGX, MAIOR ERIT TVMVLVS.
TERDENOS ANNOS MENSES VNDECIM POST
DIVISOS FATIS TER SEX VIXI DIES,
ANNOS BISSEPTEM VIRGO AGO SED RELIQVOS,
CONIVGE ALEXANDRO SOSIA CVM SOSIO,
IVNGIT CARVS AMOR, DIVIDET IPSA MORS.

Rhauennæ in Porticu ædis diui Petri.

FLAVIAE Q. F. SALVTARI CONIVGI RARISSIMAE L. PVBLICIVS ITALICVS DEC. ORN. ET SIBI. V. P.

HIC COLL. FABR. M. R. HS. X X X. N. VIVVS DEDIT. EX QVOR. REDDITV QVODANNIS DECV=RIONIB. COLL. FABR. M. R. IN AEDE NEPT. QVAM IPSE EXTRVCXIT DIE NEPTVNALIORVM PRAE=SENTIB. SPOR. 𐆖. BINI DIVIDERENTVR. ET DEC. XXVIII. SVAE. 𐆖. CENTENI QVINQVAGENI QVOD ANNIS DARENTVR, VT EX EA SVMMA, SI=CVTI SOLITI SVNT ARCAM PVBLICIORVM FLA=VIANI, ET ITALICI FILIORVM, ET ARCAM, IN QVA POSITA EST FLAVIA SALVTARIS VXOR EIVS, RO=SIS EXORNENT, DE. 𐆖. XXV. SACRIFICENT QVE EX. XX. HS. ET DE RELIQVIS IBI EPVLENTVR, OB QVAM LIBERALITATEM COLL. FABR. M. R. INTER BENE MERITOS QVOD ANNIS ROSAS PV=BLICIIS SVPRA. S. ET FLAVIAE SALVTARI VXORI EIVS MITTENDAS, EX 𐆖. XXV. SACRIFICIM FACIVN DVM. DE. XX. HS. PER MAGISTROS DECREVIT.

In templo Diui Vitalis.

ἐνταῦθα κεῖται, ὁ στρατηγήσας καλὸς, ῥώμην τε φυλάξας ἀβλα/βῆ, καὶ τὴν δύσιν τρὶς ἓξ ἐνιαυτοῖς τοῖς γαληνοῖς δεσπόταις. ἰσαάκιος τῶν βασιλέων ὁ σύμμαχος, ὁ τῆς ἁπάσης ἀρμε/νίας κόσμος μέγας, ἀρμένιος γὰρ ἦν οὗτος ἐκ λαμπροῦ γένους, Τούτου θανόντος ἐκλέως ἡ σύμβιος σοσάννα σόφρων, τρόπῳ σεμνῆς τρυγόνος πυκνῶς στενάζει ἀνδρὸς στερημένη, ἀνδρὸς λάξαντος ἐκ καμάτων ἀνδοξίαν ἐν ταῖς ἀνατολαῖς ἡλίου, καὶ τῇ δύσει. στρατοῦ γὰρ ἦρξε τῆς δύσεως, καὶ τῆς ἕω.

id ad verbum latine ſonat.

Hic iacet, qui bonus fuit Imperator, Romam indemnem ſer/uans, & occidẽtem ter ſex annis tranquillis Dominis, Iſaacius

Regum ſocius, vniuerſæ Armeniæ ornamentum magnum. Armenius enim erat iſte ex ſplẽdido genere. Quo mortuo glorioſe, contubernalis Soſanna modeſta, more caſtæ turturis, aſſidue gemit viro priuata, viro inquam, qui ſortitus fuerat ex laboribus gloriam in oriente, ac occidente Sole. Exercitui enim præfuit Occidentis, & Auroræ.

In foroiulienſi regione, medio ferè montis Crucis aſcenſu præcipiti ſaxo exciſa hæc verba ſunt.

C. IVLIVS CAESAR VIAM INVIAM SOLERT. S. ET IMPENDIO ROTAB. REDD.

Ibidem, apud Celinam marmor ita inſcriptũ extat.

C. HOSTILIVS ET L. EGNATIVS VEITOR QVINTAE DECIMAE LEGIONIS TRIBVNI PRO S. P. Q. R. CVM BARBARIS DIMICANTES PARITER OCCISI IACENT SINGVLARE EXEMPLVM ET CHARITATIS, ET FORTITVDINIS CELINENSES XXL DIES ATRATI LVXERVNT.

Item aliud ita.

C. VERGINIO SVAVISSIMO FILIOLO RARAE PVLCHRITVDINIS, ET LEPIDITATIS ADOLESCENTVLO, AB AQVILEIANIS MILITIBVS PRAESSO DE PONTE LAPSO COLLISO, ATQ. MISERABILITER EXTINCTO C. VERGINIVS LEGATVS L. POSTHVMII DICTATORIS, ET LOLIA L. FILIA DILECTISS. COIVNIVX INFELICISSIMI PARENTES POSVERE.

Aquileiæ.

CAESAR AVGVSTVS AQVILEIENSIVM RESTITVTOR, ET CONDITOR VIAM QVOQVE GEMINAM A

porta

PORTA VSQVE AD PONTEM PER TIRONES IVVEN TVTIS NOVAE ITALAE SVAE DELECTVS POSTERIORIS LONGE TEMPORIS LABE CORRVPTAM MVNIVIT, ATQVE RESTITVIT.

Mediolani Tumulus.

D. M. EPITVNCHAM. M. M. SER, CISALPIN. ET TRANSALPIN. PATR. COLL. NAVT. COMENS. HAERED. FAC. CVR.

In Agro Mediolanensi.
In Cliuio pago Tumulus.

L. APICIO BRVTIDIO, ET ALBVTIAE FILIAE CENTVRIVE CENTONARIORVM, DOLABRARII, SCALARII ORDINES.

Bergomi Mensa latiss. his notis inscripta.

P. MARIO VOT. LVPERTIANO EQVITI ROM. EQVITI PVB. OMNEIS HONORES MVNICIPALES PVBLICE ADEPTO. IVDICI DE SELECTIS. SACERDOTI CAENINENSI COLLEGII FABRVM CENTONARIORVM DENDROPHORORVM MILITIAE BERGOMATIS PATRONO. CVIVS EXIMIA LIBERALITAS POST MVLTAS LARGITIONES HVC VSQVE ENITVIT VT LVCAR ARVINAE REDEMPTVM A REPVB. SVA VNIVERSIS CIVIBVS SVIS IN PERPETVVM REMITTERET. HVIVS TOT ET TAM INGENTIA MERITA ITA REMVNERANDA CENSVERVNT. VT EFFIGIEM QVARTVMVIRI PERPETVA VENERATIONE CELEBRARENT. LOCVS DECRETO DECVRIONVM DICATVS.

Mediolani in Ambrosii Aede Mensa q̄latissima.

C. PLINIVS L. F. O. V. F. CAECILIVS AVGVR LEGAT. PROC. PR. PROVINCIAE PONT. CONSVLARI POTESTATE IN EAM PROVINCIAM E IMP. CAESAR NERVA TRAIANO AVG. GERMAN. CVRATOR ALVEI TIBERIS, ET RIPARVM, ET PRAEFECTO PRAE. AERARII SATVRNI PRAEF. AERARII MILIT. LEG. VI. GALLICAE. X VIR STLITIB. IVDICAND. THERM. ADIECTIS IN ORNATVM. HS. CCC. ET HOC AMPLIVS IN TVTELA HS. CC. T. F. I. ET IN LIBERTORVM SVORVM NOMINIBVS SESTERTIA. XVIII. LXVI DEDIT. CENTVM QVINQVAGINTA SEX. REI INCREMENTVM POSTEA AD EPVLVM PLEB. VRBANAE VOLVIT PERTINERE. HOC AMPLIVS DEDIT IN ALIMENTA PVERORVM, ET PVELLARVM PLEBIS VRBANAE SESTERTIA TRECENTA IN TVTELAM BIBLIOTHECAE SESTERTIA CENTVM ET C.

Apud Circeum Castrum.

DIVO GORDIANO VICTORI PERSARVM. VICTORI GOTTORVM. VICTORI SARMATARVM. DEPVLSORI ROMANARVM SEDITIONVM. VICTORI GERMANORVM SED NON VICTORI PHILIPPI.

Capuæ.

Q. TIBVRTI Q. L. MELONAVI CVLTRARI OSSA HEIC SITA SVNT. STABEBERIAE P. L. FLORAE OSSA HEIC SITA SVNT. ROGO TE MI VIATOR NOLI MI NOCERE, FERIAE FILIAE MAIORIS HEIC OSSA SITA SVNT.

Ibidem.

HEISCE MAGISTREIS VENERVS IOVIAE MVRVM

AEDIFICANDVM COIRAVERVNT PEDES CCLXX. ET LOIDOS FECERVNT SERVIO SVLPITIO, MARCO AVGERIO COSS.

Ibidem.

CESELLIAE CONLIBERTAE HIMNINIS OSSA HEIC SITA SVNT. HELENA LIBERTA DE SVO FECIT.

In Pelignis.

P. MEMISIANAE VXORI CASTISS. ET INCOMPARABILI AFFECTIONE FOEMINAE. CVIVS DE OBSEQVIIS DICERE MINVS SVPPLET, DOLOREQVE HERCVLANVS MARITVS, CVM PIGNERIBVS DE EA NATIS LOCVM CONSECRAVIT.

Neapoli, in Vrna.

M. AVRELIVS NICOLAVS AVRELEAE HIGIAE CONIVGI DVLCISS. B. M. FECIT.

Ignoratur vbi.

D. M. AELIVS ANTIOCHVS HIDI BENEMERENTI. QVAE VEXIT ANNIS LI. MENSES IX.
LVCIVS SEPTIMIVS SATVRNIVS COIVGI CARISS.

Ignoratur vbi.

Q. FILIVS L. FILIVS RVFVS, ET Q. AGRIELVS Q. FILIVS CELER PRAETOR DVVMVIR LANARIAS, ET QVAE IN HIS SVNT SVA PEQVNIA FECIT, VT EX EO VECTIGALE QVOTANNIS COLONIS MVLSVM, ET CRVSTVM NATALE CAESARIS AVG. DARETVR.

Ignoratur vbi.

Tu,qui ſecura procedis mente,parumper
  Siſte gradum quæſo,verba'q; pauca lege.
Illa ego,quæ claris fueram prælata puellis.
  Hoc homonoea breui condita ſum Tumulo.
Cui formam Paphiæ charites tribuere decorem.
  Quam Pallas cunctis artibus erudiit.
Nondum bis denos ætas mea viderat annos.
  Iniecere manus inuida fata mihi.
Nec pro me queror,hoc morte eſt triſtior ipſa.
  Mœror Athimeti coniugis ille mei.
Sit tibi terra leuis,mulier digniſſima vitæ
  Quæ'q; tuis olim perfruerere bonis.
Si penſare animas ſinerent crudelia fata.
  Et poſſet redimi morte aliena ſalus.
Quantulacunq; meæ debentur tempora vitæ.
  Penſarem pro te cara homonoea libens.
At nunc quod poſſum fugiam lucem'q;,deos'q;,
  Vt te matura per ſtyga morte ſequar.
Parce tuam coniux fletu quaſſare iuuentam.
  Fataq; mœrendo ſollicitare mea.
Nil proſunt lacrimæ,nec poſſunt fata moueri.
  Viximus hic omnes exitus vnus habet.
Parce ita non vnquam ſimilem expiare dolorem.
  Et faueant votis numina cuncta tuis.
Quod'q; mihi eripuit mox immatura iuuentæ.
  Id tibi victuro proroget vlterius.

Athimetum

ATHIMETVS PAMPHILI TIBERII CAESARIS AVGV-STI. II. ANCEROCIANVS SIBI, ET CLAVDIAE HO-MONOEAE CONLIBERTAE, ET CONTVBERNALI.

In Perueteri vrna.

C. OSTORIVS ITALVS C. OSTORIO ANTONIO NI-CONI LIBERTO B. M. FECIT.

Venusiæ, in templo Trinitatis.

C. OPTIO T. FILIO HORATIO LEGATO XII. CHOR-TIS PRIMVS OPTION PHILARGIRVS.

Cumis.

D. M. MARTIAE MARCIANAE. ANCHARII PROCV-LVS, ET PROCVLIANVS MATRI SANCTISS.

Tarenti.

M. AVRELIVS EVFICHEVS. SERA VICELIA RVFEN. HANC SEDEM VIVI SIBI POSVERVNT VNO ANI MO LABORANTES SINE IVLIANO FILIOLO.

Ignoratur vbi.

IMP. CAESAR D. NERVAE F. NERVA TRAIANVS GERMANICVS PONT. MAX. TRIB. POT. VI. IMP. II. CONS. IIII. P. P. INCOHATAM A D. NERVA PATRE SVAM PERFICIENDAM CVRAVIT.

Ignoratur vbi.

P. LAERTIVS P. F. BROCCHVS LARTIA P. L. HO-RAEA. BONEIS PROBATA INVISA SVM A NVL-LA PROBA. FVI PARES DOMINEIS SENIB. HVIC AVTEM OBSEQVENS ITA LEIBERTATE ILLEI ME. HIC DECORAAT STOLA A PVPVLA ANNOS XX. OP-TINVI DOMVM OMNEM. SVPREMVS FECIT IVDI-CIVM DIES. MORS ANIMAM ERIPVIT, NON VITAE

ORNATVM ABSTVLIT L. EPRIVS CHILO VIAT. TR. PL.

Capuæ hodie quoq; extat.

INFERRI HOC NON LICET, NISI QVORVM NOMINA SCRIPTA SVNT, ET QVIB. CAVERO. M. POMPEIO ITHACO POMPEIAE VRBANAE ITHACI LIBERTAE.

Ignoratur vbi.

D. M. TRASIDIO AMARANTHO VLPIA. M. FILIA. FELICISS. CONIVGI SANCTISS.

In episcopatu Viterbensi.

D. M. S.

COLLATINVS TARQVINIVS DVLCISSIMAE CONIVGI. ET INCOMPARABILI LVCRETIAE PVDICICIAE DECORI, MVLIERVM GLORIAE VIXIT ANN. XXII. MEN. III. DI. VI. PROH DOLOR QVANTVM FVIT CARISSIMA.

Patauii in Arca lateritia, in qua vas fictile clausum erat.

PLVTONI SACRVM MVNVS NE ATTINGITE VATES,
IGNOTVM EST VOBIS HOC QVOD IN ORBE LATET.
NANQ. ELEMENTA GRAVI CLAVSIT DIGESTA LABORE.
VASE SVB HOC MODICO MAX. OLIBIVS.
ADSIT FECVNDO CVSTOS SIBI COPIA CORNV,
NE PRECIVM TANTI DEPEREAT LATICIS.

Ibidem in vase fictili.

ABITE HINC PESSVMI FVRES VOS.
QVID VOSTRIS VOLTIS CVM OCVLIS EMISSITIIS.
ABITE HINC VOSTRO CVM MERCVRIO
PETASATO, CADVCEATOQVE MAXVMVS.
MAXVMVM DONVM PLVTONI HOC SACRVM FECIT.

Solonæ,in monimento antiquissimo.

LABEO MARSVS, QVEM IN CALAMITATE MACEDONICA PROLAPSVM EQVO CELER. HOSTIS PRAEMEBAT. GNATVM SEQVE GLADIO CRVENTO TRAIECIT, NE VICTORIS OCTAVII VVLTVM SVSTINERET, HIC EIVS OSSA CONDITA SVNT IVNONIS LVCIANI SACELLO.
FLAMEN DIALIS AVSTRINVM APPLICARI VETVIT.
CRVDELES PARCAE, QVAE NEMINI PARCVNT, INVIDERE MIHI.
HIC SITVS EST LIGVRINVS PVER DOLOR PARENTVM,

In Labello Apuliæ oppido.

OPPIDA PROCHNE ACVTIANA SECVNDA CREPERIA TIATICAE ISIDI.

In agro Forosemproniensi,in saxo quadrato.

AETERNI IMP. DIOCLITIANVS ET MAXIMIANVS AVGVSTI PERPETVI CAESARES CONSTANTIVS, ET MAXIMIANVS PONTEM MATVRO.

Apud Cannas,Barolum versus.

AVL. SEMPRONIO GN. SEMP. COSS. FILIO PATERNA PIET. IVST. SOLVIT. QVI VS ADOLESC. FLORI PATR. CARISS. QVVM INVIDERET PARCA SPIRITVM EIVS, SEQVOM TVLIT. VMBRAM CINERIB. CONCESSIT AETERNVM.

Apud Cannas in lapide exeso.

SEX. FVRIVS NOBILIS HIC SE CLAVSIT. VT BO-

NA PACE DORMIRET. EXPECTANS PIGNVRA KARA SIBI AT IN T) FACIT: VOS \ ALF ‾ E.

Cornelii Frontonius Grammatici, qui de nominum, verborum'q; differentiis scripsit, Tumulus adhuc extat marmoreus Pinsauri, in æde Diuorum Decentii, & Germani, extra portam phanestrem huiusmodi inscriptione.

M. AVFIDIO FRONTONI PRONEPOTI M. CORNELII FRONT. ORATORIS. CONSVLIS. MAGISTRI IMPERATORVM LVCII, ET ANTONINI NEPOTI AVFIDII VICTORINI PRAEF. VRBIS BIS CONSVLIS FRONTO CONSVL FILIO DVLCISSIMO.

Ignoratur vbi.

CLODIAE HELPIDII CONIVGI INCOMPARABILI GENIALIS MARITVS.

Viennæ Allobrogum.

D. D. N. N. IMPP. CAES. C. AVRELIVS VALERIVS DIOCLETIANVS P. P. INVICTVS AVG. MVRIS CVRANOLENSIBVS AEDIFICIIS PROVIDENTIA SVA INSTIT TIS. ATQ. ERECTIS PORTAM VIENNENSIVM HERCVLIAM VOCARI IVSSERE.

In fronte alterius portæ vrbis.

PORTAM ROMANAM IOVIAM VOCARI IVSSERVNT. NAM DIOCLETIANVS IOVIVS EST DICTVS. ET MAXIMIANVS HERCVLIVS.

Neapoli.

GN. POMPEIVS, ET IVNIA GEMELLA VXOR DE SVIS BONIS HOC SIBI SVMPSERVNT.

Costatinopoli, in platea, cui nunc hippodromon nomen est. ab vno latere basidis, cui ex solido saxo insidet obeliscus.

Κίονα τετράπλευρον ἀεὶ χθονὶ κείμενον ἄχθος
Μοῦνος ἀναστῆσαι θευδόσιος βασιλεὺς
Τολμήσας. πρόκλος ἐπεκέκλετο. καὶ τόσος ἔστη
Κίων ἠελίοις ἐν τριακονταδύω.

id est ad verbum.

Columnam quadrilateram semper terræ incubans onus
Solus erigere Theodosius Imperator
Ausus est. Proculus accersitur. & tanta stetit
Columna in diebus duobus & triginta.

Ab aduerso autem latere eiusdem basis sic.

DIFFICILIS QVONDAM DOMINIS PARERE SERENIS,
IVSSVS ET EXTINCTIS PALMAM PORTARE TYRANNIS.
OMNIA THEODOSIO CEDVNT, SOBOLIQ. PERENNI.
TER DENIS SIC VICTVS EGO, DOMITVSQ. DIEBVS
IVDICE SVB PROCLO SVM S CLARVS AD AVRAS.

Ibidem.

Τὸ τετράπλευρον θαῦμα τῶν μεταρσίων
χρόνῳ φθαρὲν νῦν κωνσταντῖνος δεσπότης,
οὗ ῥομανὸς παῖς δόξα τῆς σκηπτουχίας,

κρείττον νεουργεῖ τῆς παλαιοθεωρίας
ὁ γὰρ κολοσσὸς θάμβος ἦν ἐν τῇ ῥόδῳ,
καὶ χαλκὸς οὗτος θάμβος ἐστὶν ἐνθάδε.

hoc eſt.

Quadratum hoc miraculum eorum, quæ in ſublimi ſunt.
Tempore corruptum nunc Conſtantinus Dominus,
Cuius Romanus filius eſt decus Imperii,
Melius reſtituit antiqua eleuatione.
Coloſſus enim miraculum fuit Rhodi,
Etiam æs hoc miraculum eſt hic.

VENETIIS, IN ÆDIBVS IOANNIS
TACVINI TRIDINENSIS.
MENSE FEBRVARIO.
M. D. X X V.

REGISTRVM.

A B C D E F G H I K L

Omnes ſunt Quaterni, præter K qui eſt
Duernus. & L Ternus.